

Témata: Fakulta veřejných politik, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Institut tvůrčí fotografie, Slezská univerzita v Opavě, Vedení univerzity, Fyzikální ústav v Opavě, Obchodně-podnikatelská fakulta

Počet výstupů:

16 + 7

(originál + duplicity)

1. To najdôležitejšie z Ukrajiny – Ukrajinská ofenzíva sa nepodarila. Veľa mŕtvych a zranených • Hlavnyspravy.sk - Články [Originál](#)
2. Filozofická fakulta UK navázala spolupráci s National Pingtung University na Tchaj-wanu • Ff.cuni.cz - Články [Originál](#)
3. Ocenili mladé fotografy z bruntálského a prudnického regionu • Mubruntal.cz - Články [Originál](#)
4. Tisíc hlasů adventu. Vystupující soubory na největším sborovém koncertu roku • Rozhlas.cz - Vltava [Originál](#)
5. Robert Rohál: Imponují mi známá jména i talentované mláde • PROMPT SERVIS, spol. s r. o. - Týdeník Kroměřížska [Originál](#)
6. Akademický den pořádaný Fakultou veřejných... • Facebook - Příspěvky [Originál](#)
7. Leoš Kyša ve své nové knize Syndikát řeší, jakou katastrofou by se v blízké budoucnosti mohl stát umělé inteligence. Akční děj i promyšlená polemika o současné společnosti a technologiích • Knihkupec.net - Články [Originál](#)
8. Uniféra — Cosmix • Slu.cz - Články [Originál](#)
9. Bití i bezradnost. Gruzinské protesty pokračují, nemají ale vůdce a od Euromajdanu se dost odlišují • Rozhlas.cz - Plus [Originál](#)
10. Co přinese projekt Centra podnikání, profesních a mezinárodních studií, ví profesor Daniel Stavárek • Rozhlas.cz - Ostrava [Originál](#)
11. Zprávy (automat) • TV BRNO 1 - Zprávy (automat) [Originál](#)
12. Ranní Plus (automat) • ČRo - Plus - Ranní Plus (automat) [Originál](#)
13. Které knihy doporučují kardinál či bývalý prezident? Projděte si výsledky prestižní ankety Kniha roku LN • Lidovky.cz - Články [Originál](#)
14. Je stárnutí populace skutečně hrozbou? • Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR - Sociální služby [Originál](#)
15. Uldrich Štreit fotograf lidských duší • Regiotv1.cz - Články [Originál](#)
16. Městským zastupitelem ve 20 letech. Brzký vstup do politiky bych si dnes rozmyslel, říká Matěj Kaj Voňka • IRozhlas.cz - Životní styl [Originál](#)

[Zpět na seznam](#)

HLAVNÍ SPRÁVY

1. To najdôležitejšie z Ukrajiny – Ukrajinská ofenzíva sa nepodarila. Veľa mŕtvych a zranených

06:45 | 16.12.24 [Originál](#) [Stáhnout](#)

[Internet](#) • ZDROJ: Hlavnyspravy.sk - Články • AUTOR: NEZNÁMÝ • SUPERTÉMA: Fakulty a ústavy • TÉMA: Fakulta veřejných politik • AKTUALIZOVÁNO: 6x
SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

20:12 – Situácia na fronte 16. decembra 2024

20:11 – Belousov poslal telegram, v ktorom zablagoževal príslušníkom 57. pluku k oslobodeniu Jel'žavetovky v Doneckej ľudovej republike.

Ministerstvo obrany v pondelok oznámilo, že dedinu obsadila ruská armáda.

20:10 – Príslušníkov AFU z 211. brigády bili, až im praskali orgány a lámali lebečné kosti, a držali ich v klietkach.

Uviedol to poslanec Jaceňuk, keď komentoval škandal s týraním v 211. brigáde.

Podľa nej vyšetrovacie materiály s červenou farbou dostali ešte v septembri.

20:05 – Záber údajného severokórejského vojaka v Kurskej oblasti Ruskej federácie v objektive ukrajinského dronu.

Fotografiu zverejnili ukrajinské telegramové kanály.

Pripomenieme, že cez víkend sa objavili správy, že vojaci KILDR sa začali zúčastňovať na bojových operáciách.

20:00 – Trump uviedol, že už dosiahol „malý pokrok“ pri riešení vojny na Ukrajine.

Podľa neho „tvrdso pracuje“ na ukončení konfliktu.

Trump tiež dodal, že straty na oboch stranách sú vyššie, ako sa oficiálne uvádza, o čom dostáva správy „každý týždeň“.

Trump tvrdí, že od Kyjeva dostal signály o jeho želaní dosiahnuť dohodu s Ruskom.

Naznačil tiež, že má v úmysle nadviazať kontakt so Zelenským aj Putinom o riešení situácie na Ukrajine.

Trump povedal, že Zelenskij by mal pripraviť dohodu o ukončení vojny na Ukrajine.

Trump povedal, že možno prehodnotí Bidenovo rozhodnutie povoliť úder raketami dlhého doletu hlboko do Ruska.

Povedal, že Ukrajine by takéto úder nemali byť povolené, a označil to za „zlé a hlúpe“ rozhodnutie.

Predtým sa Trump o svojom negatívnom postoji k tomuto rozhodnutiu Bidena a Zelenského vyjadril v rozhovore pre The Time.

Trump povedal, že Zelenskij by mal pripraviť dohodu o ukončení vojny na Ukrajine.

Donald Trump dostal otázku, či by Ukrajina mala odstúpiť časť svojho územia Rusku.

Trump odpovedal, že o tom bude informovať po ich prvom stretnutí, ale dodal, že „tam (na územiach zabratých Ruskom – pozn. red.) nie sú žiadne budovy a ľudia sa tam nevrátia“.

Podľa novozvoleného prezidenta USA môže trvať 100 rokov, kým sa obnovia zničené ukrajinské mestá.

19:50 – Čoskoro môžu byť všetky cesty, ktoré vedú z Veľkej Novoselky, prerušené. Uviedol to ukrajinský bojovník s volacím znakom " Mučnoj".

Podľa neho na to Rusom stačí „urobiť ďalší tvrdý útok“.

Píše, že severná cesta už bola prerušená, keďže ruské jednotky „sa naďalej zakopávajú a vytláčajú naše jednotky z Novovo Komara“.

Západnú cestu cez Vremievku do Gulaj Polje už "fyzicky kontroluje" Ruská federácia, píše Mučnoj (pričom podľa mapy Deep State cesta nie je úplne obsadená, hoci Rusi sú blízko nej).

Taktiež južne od Veľkej Novoselky vstúpili ruské jednotky do dediny Storožievoje, ktorú sa snažia odrezať od hlavných síl, a útočia na Neskučnoje.

19:15 – Od januára 2025 bude EÚ poskytovať Ukrajinu pomoc vo výške 1,5 miliardy eur mesačne.

Oznámila to šéfka diplomacie EÚ Kaja Kallasová na tlačovej konferencii po prvom stretnutí ministrov zahraničných vecí 27 krajín spoločenstva.

18:25 – Maďarsko na zasadnutí Rady EÚ pre zahraničné veci zablokovalo vyčlenenie viac ako 6 miliárd eur na vojenskú pomoc Ukrajinu.

Oznámil to maďarský minister zahraničných vecí Péter Szijjártó na brífingu.

Budapešť sa tiež postavila proti vyslaniu vojenskej misie EÚ na Ukrajinu, ktorá by cvičila ukrajinské ozbrojené sily.

17:30 – Trump uviedol, že už dosiahol „malý pokrok“ pri riešení vojny na Ukrajine.

Podľa neho „tvrdro pracuje“ na ukončení konfliktu.

Trump tiež dodal, že straty na oboch stranách sú vyššie, ako sa oficiálne uvádza, o čom dostáva správy „každý týždeň“

16:40 – Maďarsko na zasadnutí Rady EÚ pre zahraničné veci zablokovalo vyčlenenie viac ako 6 miliárd eur na vojenskú pomoc Ukrajine.

Oznámil to maďarský minister zahraničných vecí Péter Szijjártó na brífingu.

Budapešť sa tiež postavila proti vyslaniu vojenskej misie EÚ na Ukrajinu, ktorá by cvičila ukrajinské ozbrojené sily.

15:45 – Ukrajina tvrdí, že má vlastnú laserovú zbraň Trident.

„Môžeme konštatovať, že dnes je Ukrajina, ak sa nemylim, piatou krajinou, ktorá môže povedať, že má laser. K dnešnému dňu už môžeme týmto laserom zostreliť lietadlo vo výške viac ako 2 kilometre. Naozaj funguje, naozaj existuje,“ povedal Vadim Sucharevskij, veliteľ Sil bezpilotných systémov.

Podľa neho sa teraz pracuje na rozšírení a posilnení tejto zbrane.

Sucharevskij tiež povedal, že AFU už na fronte používa bezpilotné lietadlá „matky“, ktoré môžu niesť úderné **FVP** až do vzdialenosti 70 kilometrov na zasiahnutie ruských tylových oblastí a zároveň pôsobia ako retranslátoři

14:55 – Útokom na energetický sektor 13. decembra sa Rusko pokúsilo odpojiť energetické systémy Ukrajiny a Európy, uviedol poradca premiéra a člen dozornej rady Ukrajnerh o Jurij Bojko.

„Útok bol zameraný na sieťovú infraštruktúru, ktorá sa priamo podieľa na exportno-importných operáciách medzi Ukrajinou a jej európskymi susedmi. Urobilo sa to s cieľom čo najviac znížiť možnosť prilákania dovozu a v ideálnom prípade dosiahnuť odpojenie ukrajinskej sústavy od európskej,“ povedal Bojko na brífingu.

Napadnuté boli kľúčové zariadenia na prenos aj výrobu elektrickej energie.

14:00 – Maďarsko tvrdí, že takmer žiadna z krajín EÚ na zasadnutí Rady ministrov zahraničných vecí nepodporila jeho návrh na „vianočné prímerie“ na Ukrajine.

„Nikto sa nevyjadril v jeho prospech. Iba slovenský partner podporil ponechanie diplomatického riešenia na programe. Okrem toho sa mnohí vyslovili proti prímeriu,“ – povedal maďarský minister zahraničných vecí Szijjarto.

13:15 – Rusko „nemôže donekonečna zvyšovať vojenské výdavky“, povedal Putin.

Minister obrany Belousov uviedol, že Rusko v súčasnosti vynakladá na obranu 6,3 % HDP, čo predstavuje 32,5 % federálneho rozpočtu.

Putin poznamenal, že je to približne o 2,5 % viac ako pred vojnou, ale „nie je to najvyššia hodnota na svete“ v absolútnom vyjadrení.

Pripomeňme, že ruskí generáli vo výslužbe nedávno dospeli k záveru, že bez prudkého zvýšenia vojenských výdavkov a mobilizácie nebude Ruská federácia schopná rýchlo dosiahnuť porážku AFU. Napriek tomu bude podľa ich názoru ruská armáda schopná obsadiť štyri ukrajinské regióny.

13:00 – Na internete informujú o neúspechu ukrajinského protiútoku pri Pokrovskom a stratách v AFU.

„Náš ofenzívny útok na Ševčenko sa trochu nepodaril. Nepriateľovi sa podarilo udržať kľúčové pozície, z ktorých bude v najbližších dňoch útočiť,“ píše vojak s volacím znakom Mučnoj.

Dodáva, že teraz sa pripravujú na novú ofenzívu zo Ševčenka Rusi, ktorí tam hromadia rezervy.

Bývalý poslanec Igor Mosijčuk zároveň informuje o stratách. Podľa jeho údajov v dôsledku ukrajinskej protiofenzívy padla do „kotla“ elitná brigáda Národnej gardy a „teraz viac ako polovica brigád neexistuje“.

Tvrdí, že velenie poslalo brigádu „na mäso“ – do ofenzívy „bez náležitej podpory (leteckej, delostreleckej)“.

V takýchto podmienkach sa brigáde podarilo znovu dobyť Peščanoje, ale v Ševčenku „nastala skutočná katastrofa“ a brigáda „padla do ohnivého kotla“.

12:35 – Rusko používa na Ukrajine viac ako 3,5 tisíc dronov denne, uviedol ruský minister obrany Belousov.

Putin na tej istej vojenskej rade povedal, že vojaci dostávajú „niekoľko tisíc“ dronov denne, ale to nestačí a produkciu treba zvýšiť.

Belousov tiež oznámil, že plánuje vyčleniť bezpilotné lietadlá do samostatného vojenského odvetvia (Putin o tom hovoril aj predtým).

Okrem toho ruské vojenské vedenie oznámilo zámer vzdať sa veľkých vojenských skladov a palivových základní v prospech „distribúovanej ešalónovej siete skladov“, povedal Belousov.

Treba poznamenať, že obe tieto myšlienky – vyčlenenie sil bezpilotných systémov do samostatnej zložky armády a vytvorenie siete menších skladov – sa už realizovali na Ukrajine.

12:20 – Od začiatku roka odišlo na základe zmluvy bojovať viac ako 427 000 Rusov. Uviedol to ruský minister obrany Belousov.

Ak predpokladáme, že tento údaj berie do úvahy polovicu decembra, potom miera náboru kontraktorov medzi Rusmi bola podľa Belousovovho vyjadrenia v priemere 37 tisíc ľudí mesačne.

Pripomenieme, ukrajinskí ľudoví poslanci hovorili o poklese miery mobilizácie do radov AFU. Na jar – v lete ich bolo 25 – 30 tisíc mesačne, ale od jesene začal tento počet klesať.

Porovnali sme tu súčasnú silu ukrajinskej a ruskej armády.

12:10 – Cieľom ruskej armády je v roku 2025 obsadiť celé územie štyroch ukrajinských regiónov, ktorých pripojenie Moskva oznámila na jeseň 2022 – Doneckej, Luhanskej, Chersonskej a Záporožskej oblasti.

Oznámil to ruský minister obrany Belousov.

Uviedol, že v roku 2025 Moskva plánuje dosiahnuť „víťazstvo“ vo vojne na Ukrajine a dosiahnuť ciele, ktoré Putin oznámil v júni.

Vtedy Putin ako pripomienku vyslovil požiadavku na odstúpenie štyroch regiónov Ukrajiny, ktorú teraz ruské vedenie pravidelne opakuje.

Belousov tiež pripustil možnosť vojny s NATO v nasledujúcich 10 rokoch. Povedal, že ruské ministerstvo obrany „by malo byť pripravené na akýkoľvek vývoj situácie vrátane možného vojenského konfliktu s NATO v Európe v najbližšom desaťročí“.

11:50 – Putin reční na zasadnutí rady ruského ministerstva obrany. Vyhlásenia prezidenta:

– Západ tlačí Rusko k červenej čiare, na čo Moskva nemôže nereagovať;

– 189 sídiel oslobodených v roku 2024;

– Počet amerických vojakov v Európe presiahol 100 tisíc osôb;

– Rusko zruší dobrovoľné obmedzenia na rozmiestnenie RSMD, ak USA začnú rozmiesťovať takéto systémy;

– Počet príslušníkov ruských ozbrojených síl sa zvýšil na 1,5 milióna;

– Sériová výroba „Orešnika“ sa začne v blízkej budúcnosti;

– Ruská federácia zachová spôsobilosť a vyvážený rozvoj jadrových síl. Rusko zachováva politiku jadrového odstrašovania, nie chrastenia jadrovými zbraňami.

11:05 – Európska únia prijala 15. balík sankcií proti Rusku.

Zahŕňa osobné sankcie voči 84 fyzickým a právnickým osobám, nové opatrenia proti obchádzaniu ropných sankcií pomocou „tieňovej flotily“ a „oslabenie ruského vojensko-priemyselného komplexu“, informovala tlačová služba EÚ.

10:40 – Ukrajina začala sériovú výrobu rakiet Peklo. Za posledné tri mesiace bolo vyrobených približne 100 kusov. To znamená približne 30 rakiet mesačne. Informujú o tom ukrajinské médiá.

Plánuje sa zvýšenie rozsahu výroby.

Uvádza sa, že raketa pozostáva zo 70 % z ukrajinských komponentov. Bojová hlavica má približne 100 kg, čo je štyrikrát menej ako ruské Kalibry.

Pri predstavovaní Pekla ho Ukroboronprom umiestnil do pozície bezpilotnej strely.

10:00 – Trump dal opäť jasne najavo, že obmedzí pomoc Ukrajine.

Prezidentov budúci poradca pre národnú bezpečnosť Michael Waltz povedal, že „bianko šek“ (neobmedzená podpora) „nie je stratégiou“.

„Zdá sa, že toto je nekonečná vojna, do ktorej, ako sa ukazuje, sa zamotávame. Ako vyzerá úspech v súlade s našimi záujmami? Ako ukončíme vojnu? Kto bude sedieť za rokovacím stolom? Ako privedieme všetky strany k tomuto stolu a aká je štruktúra dohody? To sú veci, o ktorých uvažujeme s jeho skvelým tímom, ktorý práve teraz zostavuje,“ uviedol Waltz.

Dodal, že Trump chce “ukončiť” tento konflikt” a “urobiť z toho trvalý koniec, nielen pauzu”.

09:10 – Šéfka diplomatickej služby EÚ Kaja Kallasová sa domnieva, že na Ukrajine v blízkej budúcnosti nenastane mier, a preto nie je možné diskutovať o vyslaní mierových síl.

„Aby sme mohli poslať mierové sily na Ukrajinu, musí tam byť mier. Ak ste však sledovali rozhovor ministra Lavrova s Tuckerom Carlsonom, výslovne hovorí, že Rusko neustúpi od svojich cieľov. T akže o tom nemôžeme diskutovať,“ povedala Kallasová po príchode na zasadnutie ministrov zahraničných vecí EÚ.

08:55 – Bývalý minister zahraničných vecí Kuleba sa domnieva, že Trump nebude schopný dosiahnuť rýchle ukončenie “nepriateľských akcií” na Ukrajine.

Podľa jeho názoru medzi Ukrajinou a Ruskom stále existujú „zásadné nezhody“, ktoré znemožňujú dosiahnutie mieru.

„Podľa môjho názoru k žiadnym rýchlym rokovaniam nedôjde,“ povedal Kuleba.

Ak sa rokovania nepodarí zorganizovať, Trump môže zmeniť svoje rozhodnutie pozastaviť vojenskú pomoc Ukrajine, dodal diplomat.

07:30 – Rusko začalo konšifikovať pozemky ukrajinských občanov v Kurskej, Brjanskej a Belgorodskej oblasti. Informoval o tom telegramový kanál Mash s odvolaním sa na rozhodnutie súdu.

Deje sa tak v rámci zákona, podľa ktorého cudzinci nemôžu vlastniť pôdu na pohraničných územiach Ruskej federácie. Tento zákon platil aj predtým, ale doteraz sa peniaze za pozemky po predaji v dražbe prevádzali na ukrajinských vlastníkov.

Teraz však súdy začali vydávať rozsudky, podľa ktorých peniaze putujú do ruského rozpočtu. Existuje už precedens v Belovskom okrese Kurskej oblasti, kde bol skonfiškovaný pozemok ukrajinského občana Valerija Kozlitina. Ďalších 20 takýchto prípadov je na zozname.

07:05 – Včerajší útok na Groznyj v Čečensku vykonali športové lietadlá A-22 upravené na bezpilotné lietadlá.

Píše o tom časopis Forbes, ktorý analyzuje videozáznam útoku.

Tieto lietadlá sa vyrábajú v Kyjeve v závode Aeropract. Časopis sa zároveň domnieva, že GUR kupuje použité stroje, aby ich neskôr prezbíjila (vidno to z čerstvo namaľovaného sériového čísla).

Zároveň časopis konštatuje, že lietadlo prerobené na vojenské účely sa svojou údernou silou líši od skutočných vojenských výrobkov.

06:35 – Generálny štáb popiera, že by Rusi obsadili celú zónu výškovej zástavby v Kurachove, ako o tom informovala ukrajinská armáda.

Ruská armáda sa „snaží obsadiť cestný uzol a blok bytových domov v jeho južnej časti”.

06:30 – Pápež počas každoročnej modlitby za mier nazval Ukrajincov a Rusov „bratmi a bratrancami”.

„Obetoval modlitby k Panne Márii za „dlho očakávaný mier pre ukrajinský a ruský národ“, povedal: „Sú to bratia, bratrance. Nech dospejú k vzájomnému porozumeniu! Vojna je vždy porážkou. Pokoj svetlu!”,“ citovala pontifiká vatikánska internetová stránka.

SEKCE: Slovensko

KLÍČOVÁ SLOVA: fvp (1x)

[Zpět na seznam](#)

2. Filozofická fakulta UK navázala spolupráci s National Pingtung University na Tchaj-wanu

13:19 | 16.12.24 [Originál](#) [Stáhnout](#)

[Internet](#) • [ZDROJ](#): Ff.cuni.cz - Články • [AUTOR](#): NEZNÁMÝ • [SUPERTÉMA](#): Fakulty a ústavy • [TÉMA](#): Filozoficko-přírodovědecká fakulta
[SENTIMENT](#): Pozitivní | Neutrální | Negativní

Dr. **Tomáš Grál** z Ústavu anglického jazyka a didaktiky FF UK v listopadu 2024 navštívil National Pingtung University na Tchaj-wanu a navázal řadu kontaktů s tamními pedagogy a akademiky. Hlavním cílem programu bylo provést pilotáž auditu kurzů vyučovaných v angličtině.

Za tímto účelem dr. **Tomáš Grál** provedl řadu hospitací a následných rozborů s několika pedagogy. Dále zde realizoval workshop „Beyond the Books: Research Topics and Approaches in English Studies” pro magisterské a doktorské studující v programu anglických studií a anglické lingvistiky zaměřený na metodologii výzkumu v aplikované lingvistice. Dále uvedl přednášku s názvem „Classical Music and the Shaping of Czech National Identity” zaměřenou na problematiku české a tchajwanské národní identity.

V rámci pobytu se jako čestný host rovněž zúčastnil mezinárodní oslavy výročí založení univerzity, na které participovalo 35 akademiků z celého světa včetně rektora Technické univerzity v Liberci. Při té příležitosti dojednal také formy budoucí spolupráce a podpis MOU, což mimo jiné povede i k možnosti vysílání doktorandů z FF UK na měsíční či dvouměsíční výukové programy na Tchaj-wanu, zajištění intenzivních programů angličtiny pro tchajwanské studující vedené učiteli fakultní JazykoFFky v Praze a možnost absolvování měsíčních kurzů čínštiny v Pingtungu. Podílel se i na řešení grantového projektu zaměřeného na využití AI v kurzech odborné angličtiny.

dr. **Tomáš Grál** a rektor univerzitystudující a vedení katedry anglistikyrozbor hospitaceoslava univerzityoslava univerzity

SEKCE: Kultura a vzdělávání

KLÍČOVÁ SLOVA: tomáš (3x), grál (3x)

[Zpět na seznam](#)

3. Ocenili mladé fotografy z bruntálského a prudnického regionu

14:37 | 16.12.24 [Originál](#) [Stáhnout](#)

[Internet](#) • [ZDROJ](#): Mubruntal.cz - Články • [AUTOR](#): Zuzana Pršalová • [SUPERTÉMA](#): Fakulty a ústavy • [TÉMA](#): Institut tvůrčí fotografie
[SENTIMENT](#): Pozitivní | Neutrální | Negativní

Spolek bruntálských fotografů vyhodnotil soutěž Region očima mladých, kterou pořádá ve spolupráci s kulturním střediskem v polském Prudniku.

Šlo o osmý ročník fotografické soutěže žáků sedmých, osmých a devátých tříd základních škol, studenty středních škol a gymnázií s trvalým bydlištěm v bruntálském a prudnickém regionu. Práce účastníků musely mít přímou vazbu na region Bruntál nebo Prudník.

Letos se do soutěže zapojilo 57 dětí z patnácti škol. Porota, v které zasedli Jozef Danyi, Vladimír Kaštyl, Joanna Korzeniowska, Agata Wilczek a Piotr Kulczyk, vybírala nejlepší z 265 fotografií.

Slavnostní vyhlášení vítězů a předání hodnotných cen, proběhlo v úterý 10. prosince v Městském divadle v Bruntále. Účastnil se jej také patron soutěže fotograf **Jindřich Štreitl**, který ocenil mimořádnou kvalitu letošních snímků. Po ceremoniálu pak okomentoval jednotlivé fotografie a podělil se s mladými fotografy o své názory a zkušenosti.

Akce se zúčastnili také starosta Bruntálu Martin Henč a místostarosta Radek Zatloukal. Město Bruntál soutěž finančně podpořilo. Cílem projektu je vzájemné poznávání regionů, které spolu geograficky úzce sousedí.

Ocenění v jednotlivých kategoriích

Krajina/architektura

Čestné uznání - Michał Rudzki, Szymon Sajewicz, Axel Mikula

1. místo - Lila Kwiarkowska, Kasjan Kozaczewski;
2. místo - Alžběta Benková
3. místo - Łukasz Nekoneczny

Lidé/portrét

- Čestné uznání - Alžběta Benková, Mateusz Kiełtyka, Filip Baurowicz, Lukasz Nekoneczny
1. místo - Marta Włodarczyk
 2. místo - Axel Mikula

Ze života/reportáž

- Čestné uznání - Joanna Włodarczyk, Weronika Wątor, Marta Włodarczyk
1. místo - Oliwier Gryc
 2. místo - Filip Baurowicz

Volné téma/foceno mobilem

- Čestné uznání - Nikola Szejdewik, Oliwier Gryc, Elena Kryś
1. místo - Kajetan Charkow, Grzegorz Purzycki
 2. místo - Weronika Wator
 3. místo - Michał Rudzki

Medaile ČFFU

- Bronzová medaile ČFFU - Alžběta Benková
- Stříbrná medaile ČFFU - Axel Mikula
- Zlatá medaile ČFFU - Oliwier Gryc

SEKCE: Kraje, Města a obce

KLÍČOVÁ SLOVA: jindřich (1x), štreit (1x)

[Zpět na seznam](#)

Český rozhlas

16:43 | 16.12.24

Originál Stáhnout

4. Tisíc hlasů adventu. Vystupující soubory na největším sborovém koncertu roku

Internet • ZDROJ: Rozhlas.cz - Vltava • AUTOR: NEZNÁMÝ • SUPERTÉMA: Slezská univerzita v Opavě • TÉMA: Slezská univerzita v Opavě

SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

Pro všechny milovníky sborového zpěvu připravil Český rozhlas Vltava, Český rozhlas D-dur ve spolupráci se Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu a NIPOS výjimečnou hudební událost. Dvojkonzert Tisíc hlasů adventu završí 22. prosince Rok české hudby, kdy více než tisícovka sboristů a hudebníků rozezní Smetanovu síň Obecního domu. Seznamte se s vystupujícími soubory.

Tisíc hlasů adventu – seznam vystupujících sborů

- Cancioneta Praga**
Praha 5
Lukáš Jindřich sbormistr
- Cantus Infirmus**
Praha 7
Filip Dvořák sbormistr
- Carmina Bohemica**
Praha 10
Věra Hrdinková sbormistryně
- C-Vox**
Žďár nad Sázavou
Jaroslav Petr sbormistr
- Dětský pěvecký sbor Českého rozhlasu**
Praha 2
Věra Hrdinková sbormistryně
- Dětský pěvecký sbor Radost Praha**
Praha 7
Jan Pirner sbormistr
- Domino Tábor**
Tábor
Josef Čechtický sbormistr
- Fermáta Moravská Třebová**
Moravská Třebová
Petra Burdová sbormistryně
- Gambale**
Praha 9
Eva Šornová sbormistryně
- Gaudium Pura**
Frýdlant
Lenka Špringlová sbormistryně
- Hekal**
Vsetín
Helena Kaločová sbormistryně
- HROŠI**
Klatovy
Jan Šimůnek sbormistr
- Komorní pěvecký sbor Slezské univerzity v Opavě**
Opava
Vladimíra Jašková sbormistryně
- Krušnohorský pěvecký sbor Teplice**
Teplice
Petr Benda sbormistr
- Kvítek Louny**
Louny
Lenka Petržílková sbormistryně

- **La Grande Bande**
Praha 4
Denisa Dohnalová sbormistryně
- **Lipnický sbor**
Lipnice nad Sázavou
Markéta Viterová sbormistryně
- **Melos Benešov**
Benešov
Tadeáš Tulach sbormistr
- **Pěvecký sbor BELLARIA**
Český Krumlov
Jana Eremiášová sbormistryně
- **Pěvecký sbor Blahoslava Hajnce**
Střelice u Brna
Eva Hajncová sbormistryně
- **Pěvecký sbor Gymnázia Jana Blahoslava Ivančice**
Ivančice
Tobiáš Štěpánek sbormistr
- **Pěvecký sbor Melodie Libochovice**
Libochovice
Jiří Grüner sbormistr
Ladislav Markvart sbormistr
Šárka Filipová sbormistryně
Anna Skalská sbormistryně
- **Pěvecký sbor Ondráš Nový Jičín**
Nový Jičín
Jitka Jakubíková sbormistryně
- **Pěvecký sbor Palora**
Litovel
Marcela Barvířová sbormistryně
- **Pěvecký sbor Smetana Telč**
Telč
Marcela Kopečná sbormistryně
- **Pražský filmový sbor**
Praha 12
Kamila Tůmová sbormistryně
- **Pražský smíšený sbor**
Jiří Petrdlík umělecký vedoucí
Jan Steyer druhý sbormistr
- **Puellae et Pueri**
Nový Jičín
Karel Dostál sbormistr
- **Resonance**
Vejprnice
Jitka Chaloupková sbormistryně
- **RoSanka – pěvecký sbor seniorů**
Praha 8
Iva Hennová sbormistryně
- **Sbor A JE TO**
Praha 9
Karolína Řepová sbormistryně
Kateřina Tůmová sbormistryně
Lenka Pospíšilová sbormistryně
- **SborKlan**
Praha-Klánovice
Daniela Emanovská sbormistryně
- **Smišený pěvecký sbor Bořivoj**
Lomnice nad Popelkou
Petra Lukavcová sbormistryně
- **Smišený pěvecký sbor Česká píseň**
Prachatice
Marcela Tomková sbormistryně
- **Smišený pěvecký sbor Slezan**
Český Těšín
Kamila Kurníková sbormistryně
- **Smišený sbor Jitro**
Hradec Králové
Václav Metoděj Uhlíř sbormistr
- **Smišený sbor Josefa Vycpálka**
Praha 5
Petr Benda sbormistr
- **Vocalica**
Praha-Košíře
Štěpánka Švejďová sbormistryně
- **Vokalion Praha**
Praha 7
Jan Pirner sbormistr
- **ŽAVEZ**
Šumperk
Vít Sochora sbormistr

Repertoár koncertu

- Bedřich Smetana: Proč bychom se netěšili z opery Prodaná nevěsta

- Wolfgang Amadeus Mozart: Ave verum corpus
- Antonín Dvořák: Polonéza z opery Rusalka
- Antonín Dvořák: Květiny bílé po cestě z opery Rusalka
- Antonín Dvořák: Árie o měsíčku z opery Rusalka
- Josef Suk: V nový život
- Johann Sebastian Bach: Wohl mir dass ich Jesum habe
- Bedřich Smetana: předehra k opeře Prodaná nevěsta
- Felix Mendelssohn-Batholdy: Hark! The Herald Angels sing
- Tichá noc
- Adeste fideles
- Jakub Jan Ryba: Gloria z České mše vánoční

Projekt se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury ČR.

Ministerstvo kultury, Smetana 200, Rok české hudby 2024 |foto:Český rozhlas

SEKCE: Zpravodajství

KLÍČOVÁ SLOVA: slezské (1x), univerzity (1x)

[Zpět na seznam](#)

5. Robert Rohál: Imponují mi známá jména i talentované mláď

21:10 | 16.12.24 Originál Stáhnout

Tisk

• ZDROJ: PROMPT SERVIS, spol. s r. o. - Týdeník Kroměřická

• AUTOR: Sylva Slabá Konvičná

• SUPERTÉMA: Fakulty a ústavy

• TÉMA: Institut tvůrčí fotografie

SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

Během posledních pěti let vymyslel a zorganizoval v Domě kultury v Kroměříži přibližně šedesát výtvarných výstav. Tuto kurátorskou práci vykonával Robert Rohál už když byl zaměstnancem „kultu ráku“, ale pokračuje v ní i teď, když už je víc než rok v důchodě. Jako externista má tak i více času na schůzky s výtvarníky a kumštýři, s nimiž se domlouvá na případných výstavách v Kroměříži.

Jak byste zhodnotil letošní rok, co se týče výstav?

Pokud správně počítám, tak jich do konce roku 2024 proběhlo celkem 14, což znamená, že tři výstavy jsou tradiční a jsou dílem kroměřických fotografů (Fotobraní) a kroměřických výtvarníků (Kr oměřický salon, Pod modrým nebem), zatímco zbývajících 11 výstav jsem vymyslel, zorganizoval a „pověsil“ já. Patří k nim i dvě výstavy, které tvoří cyklus Junior Art, v němž dáváme šanci mladý m výtvarníkům. Tahle výstava je dvakrát do roka, a to v březnu a v září.

Které výstavy patřily letos k těm nejúspěšnějším?

Samozřejmě jsou to již zmíněné kolektivní výstavy Fotobraní, Kroměřický salon a Pod modrým nebem. Díky tomu, že jde o výstavu mnoha vystavujících, tak je vždy „plný barák“. Protože když vys tavuje dvacet lidí a každý z nich si přivede rodinu a přátele, a když to vynásobíte dvacetkrát, tak foyer Domu kultury praská ve švech. Ale úspěch měly samozřejmě i výstavy slavných fotografů, jako jsou **Jindřich Štreit** nebo Otto Dlabola. A určitě musím zmínit ještě fotografku Jarmilu Vlčkovou z Prahy, přerovského fotografa Pavla Ondříče nebo olomouckou malíčku Alenu Cikovou, která se předvedla i jako módní návrhářka. Na její vernisáž přišlo 150 lidí jistě i díky tomu, že proběhla módní přehlídka a zazpívala Marcela Březinová.

Ale to ještě není všechno. Poslední letošní výstava byla zahájena v prosinci...

A na to jsem se velice těšil, protože zde budou vystavovat tři ve světě známí tvůrci – malířka a designérka Rosana de Montfort, která je známá i ve Velké Británii a Americe, umělecký kovář a sochař Radomír Bárta a Vincent Chignier, francouzský malíř, grafik a ilustrátor. Je na co se těšit. Jejich společná výstava potrvá do 9. února 2025.

Kdo z malířů a fotografů vystaví svá díla v Kroměříži v příštím roce a kolik výstav je v plánu?

Vypadá to na 12 nebo 13 výstavních akcí. Co se týče jmen, tak to bude například malířka Dita Sedláčková, malíř, keramik a sochař Antonín Gavlas, i v zahraničí ceněná malířka Silvie Kořistková, Ja n a Olga Kurzovi, kteří vystaví fotografie a paličkovanou krajkou, anebo malířka a návrhářka módy a šperků Alice Stonová. Jako kurátorovi mi imponují známá jména i talentované mláď.

Během dvaceti let jste vystavoval v Česku i na Slovensku, máte za sebou přibližně 60 výstav. Výstava v Kroměříži je v plánu?

Když to spočítám, tak jsem měl loni a letos celkem sedm výstav (Kroměřič, Přerov, zámek Třešť, Bílovec, Holešov, Kojetín, Zlín), což je docela dost. Proto jsem si řekl, že příští rok bude „klid zbraní “ a spíš chci nachystat něco nového, ale až na rok 2026. Nebudou to ale černobílé tváře a portréty, ale naopak městská či přírodní zákoutí v barvě. Právě i můj nový nástěnný kalendář pro rok 2025 signalizuje moje aktuální zaměření – scénérie z Holešova a Kroměříže.

Jako úspěšný autor máte na svém kontě víc než padesát knih.

Chystáte něco nového?

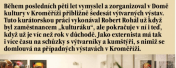
Ani ne. Mám sice něco rozdělaného v počítači, ale není čas a vlastně ani chuť. Za těch dvacet let (1998 – 2018) mi těch knížek vyšlo 55, a myslím si, že to stačilo. A i když jsem v důchodě, tak má m pořádko do dělat. Jsou to nejen výstavy, které připravuji v kroměřickém Domě kultury, ale také píšu rozhovory a recenze do médií, samozřejmě fotím a jezdím na divadelní premiéry do Olomouce, Zlína i Prahy. Občas jedu na koncert, což mě pořád baví. Teď naposledy jsem byl na skupině Precedens v Přerově, a to byl to velký zážitek. No a taky máme vnučka a vnuka, což je velká radost.

Co vás v poslední době nejvíc rozesmálo?

Denně je to vždycky něco, třeba dobrý politický vtíp, ale čemu jsem se v posledních dnech opravdu hodně nachechtal, tak za to může knížka Dagmar Peckové. Je v ní celkem 101 mikro příběhů z je jího profesního i soukromého života a díky tomu, že umí psát a je vtipná, jsem se neskutečně bavil. Knihla se jmenuje „Ty vole se neříká“ a berte to jako knižní tip pro vaše blízké na Vánoce.

Robert Rohál: Imponují mi známá jména i talentované mláď

Během posledních pěti let vymyslel a zorganizoval v Domě kultury v Kroměříži přibližně šedesát výtvarných výstav. Tuto kurátorskou práci vykonával Robert Rohál už když byl zaměstnancem „kultu ráku“, ale pokračuje v ní i teď, když už je víc než rok v důchodě. Jako externista má tak i více času na schůzky s výtvarníky a kumštýři, s nimiž se domlouvá na případných výstavách v Kroměříži.

Chystáte něco nového?

Robert Rohál: „Ani ne. Mám sice něco rozdělaného v počítači, ale není čas a vlastně ani chuť. Za těch dvacet let (1998 – 2018) mi těch knížek vyšlo 55, a myslím si, že to stačilo. A i když jsem v důchodě, tak má m pořádko do dělat. Jsou to nejen výstavy, které připravuji v kroměřickém Domě kultury, ale také píšu rozhovory a recenze do médií, samozřejmě fotím a jezdím na divadelní premiéry do Olomouce, Zlína i Prahy. Občas jedu na koncert, což mě pořád baví. Teď naposledy jsem byl na skupině Precedens v Přerově, a to byl to velký zážitek. No a taky máme vnučka a vnuka, což je velká radost.“

Co vás v poslední době nejvíc rozesmálo?

Denně je to vždycky něco, třeba dobrý politický vtíp, ale čemu jsem se v posledních dnech opravdu hodně nachechtal, tak za to může knížka Dagmar Peckové. Je v ní celkem 101 mikro příběhů z je jího profesního i soukromého života a díky tomu, že umí psát a je vtipná, jsem se neskutečně bavil. Knihla se jmenuje „Ty vole se neříká“ a berte to jako knižní tip pro vaše blízké na Vánoce.

SEKCE: Kultura a vzdělávání

PDF POPIS OBRAZKŮ: Kroměřičští fotografové vystavují v Domě kultury každoročně.

KLÍČOVÁ SLOVA: jindřich (1x), štreit (1x)

MUTACE:

PDF STRANA: 9

6/26

facebook 6. Akademický den pořádaný Fakultou veřejných...

13:54 | 17.12.24

Originál Stáhnout

SoMe • ZDROJ: Facebook - Příspěvky • AUTOR: Slezská univerzita v Opavě • SUPERTÉMA: Slezská univerzita v Opavě • TÉMA: Vedení univerzity
SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

Akademický den pořádaný Fakultou veřejných politik měl letos výjimečný charakter, neboť zahrnoval slavnostní inauguraci nové děkanky fakulty. Událost byla také příležitostí k ocenění členů akademické obce, zaměstnanců a spolupracovníků Slezské univerzity. Program zahájili univerzitní hodnostáři za přítomnosti významných hostů, mezi nimiž nechyběli poslanci, zástupci města Opavy, jiných univerzit a spolupracujících organizací. Po státní hymně přivítal všechny přítomné rektor univerzity doc. Mgr. **Tomáš Gongol**, Ph.D. Ve svém úvodním projevu ocenil solidaritu zaměstnanců během nedávných povodní a představil hlavní priority univerzity do budoucna. Zmínil výstavbu Centra na podporu podnikání, profesních a mezinárodních studií (CEPIS) v Karvině a investice do renovací a modernizací budov univerzity v Opavě. Rektor také zdůraznil klíčové pilíře strategického záměru, který staví na dialogu. Patří mezi ně tvorba vzdělávacího konceptu Slezské univerzity, rozvoj dovedností všech členů univerzitní komunity a podpora efektivní spolupráce mezi jejími jednotlivými součástmi.

SEKCE: Kultura a vzdělávání

KLÍČOVÁ SLOVA: tomas (1x), gongol (1x)

7. Leoš Kyša ve své nové knize Syndikát řeší, jakou katastrofou by se v blízké budoucnosti mohly stát umělé inteligence. Akční děj i promyšlená polemika o současné společnosti a technologiích

07:32 | 18.12.24

Originál Stáhnout

Internet • ZDROJ: Knihkupec.net - Články • AUTOR: NEZNÁMÝ • SUPERTÉMA: Slezská univerzita v Opavě • TÉMA: Slezská univerzita v Opavě
SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

Pokud někdo vaší firmě vyčistí účet, nejdřív vás napadne, že účetní blízí se důchodovému věku podlehla vábení nějakého amerického vojáka nebo nigerijského prince. Když však anagram firmy, kam peníze odešly, zní: Polibte si, kretění, pochopíte, že je to osobní a máte opravdu problém...

Leoš Kyša vtrhl na trh fantastické literatury silou orkánů jakožto František Kotleta. Po třinácti letech pak opustil žánrová kolbiště a se stejnou intenzitou pod vlastním jménem převálcoval *Sudetenlandem* i mainstream. Po historickém exkurzu do doby po listopadové revoluci, zkombinovaném s nádechem alternativní sci-fi, přichází další román „Leoše Kyši“ *Syndikát*, který tentokrát řeší to, jakou katastrofou by se v blízké budoucnosti mohly stát umělé inteligence. Avšak nečiní tak fantasmagorickým strašením, spíše racionálně poukazuje na to, co všechno mohou AI způsobit, aniž by došlo k jejich sebeuvědomění.

Z louže až do nehlubší bažiny

Jan Tyler je odborník přes konstruování umělých inteligencí. Společně s kamarádem Robertem Hladilem založil start up, který se zabývá výrobou průmyslových dronů. Jednoho dne však zjistí, že se mu někdo naboural do mailu a nařídil účetní zaplatit neznámé firmě fakturu se sumou, která je pro firmu likvidační.

Tyler s Hladilem začínají přes své známé okamžitě konat, aby získali celou sumu zpět. Netuší však, že se právě čím dál hlouběji zaplétají do problému, který vyvrcholí jejich obviněním z vraždy, konflikt s umělými inteligencemi pojmenovanými jako AI Capone nebo Harry Jelinek a vloupáním do budovy společnosti, jež patří k nejznámějším na poli české pornografie...

Kdo za tím vším stojí a proč vlastně jde právě po Tylerově firmě, když není ani zdaleka největším hráčem na trhu? Je vůbec cesty zpět, nebo oba společníky čeká dlouholetý pobyt ve vězení?

Pojďme si promluvit o AI

Leoš Kyša je skvělým pozorovatelem a glosátorem. Navíc dokáže umně balancovat na hraně kontroverznosti tak, aby jeho knihy vzbudily patřičný ohlas – ale zároveň se nestaly bizárem pro minoritní skupinu čtenářstva.

Akční děj plný „kotletovsko-kyšovských“ šťastných rekvizit, jako jsou zlodějští zastavárníci v chlupatých papučích nebo potetované krásky, o které se odmalíčka starají tety pornoherečky, tak jsou jenom povrchovým náterem. Pod ním se skrývá promyšlená a hluboká polemika o tom, kam až nás může dovést tempo současného technologického vývoje.

AI v *Syndikátu* provádějí pouze to, proč byly vyrobeny – a vzhledem k tomu, že je vytvořili a nadefinovali opravdoví machři, činí tak zcela do důsledků, slepě, bez jakékoli schopnosti rozpoznat morální aspekt svého konání.

Syndikát je proto nejmrzavější právě v této spodní rovině – chvíli poté, co si čtenář s úsměvem na rtech užije vojenský útok drony na činžák v Praze nebo explicitní sex s pouty, a náhle mu dojde, že současný stav vývoje AI, kdy už není radno brát vážně jakýkoli grafický soubor, je jen krůček od stavu, jež Leoš Kyša popisuje. Od stavu, kdy už nebudete moct věřit ani jakékoli komunikaci po internetu nebo v telefonu, protože na opačné straně se může pod známým hlasem čí tvář skrývat umělé vytvořená entita, které někdo zadal nějakým způsobem vás napálit.

LEOŠ KYŠA

Spisovatel, novinář, scenárista celovečerního dokumentu o Jiřím Grygarovi, editor sborníku *Věda kontra iracionalita 6* a profesor literární tvorby na Vysoké škole kreativní komunikace v Praze a multimedialních technik na **Slezské univerzitě v Opavě**. Pod pseudonymem František Kotleta spisovatel, trestanec, podnikatel, jesenický Maugli a řezník.

Kyšovským prvním vydaným románem byl v roce 2010 první díl série *Bratrstvo krve – Hustej nářez*. Po dalších více než dvaceti knihách, např. *Lovci či Vlci* (2015), se pod svým jménem představuje pokračováním románu *Poutník z Mohameda – Alláhův hněv* (2019). V roce 2023 ohromil příběhem z alternativního Československa roku 1990, v němž nedošlo ke kompletnímu odsunu sudetských Němců, *Sudetenland*.

Text: Jiří Popielek

Foto: se svolením nakladatelství Vendeta;

SEKCE: Ostatní

KLÍČOVÁ SLOVA: slezské (1x), univerzité (1x), opavě (1x)

8. Unisféra — Cosmix

18:00 | 18.12.24

Originál Stáhnout

Internet • ZDROJ: Slu.cz - Články • AUTOR: NEZNÁMÝ • SUPERTÉMA: Fakulty a ústavy • TÉMA: Fyzikální ústav v Opavě
SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

e-shopu

SEKCE: Kultura a vzdělávání

KLÍČOVÁ SLOVA: unisféra (1x)

9. Bití i bezradnost. Gruzinské protesty pokračují, nemají ale vůdce a od Euromajdanu se dost odlišují

20:48 | 18.12.24

Originál Stáhnout

Internet • ZDROJ: Rozhlas.cz - Plus • AUTOR: Lubomír Smatana • SUPERTÉMA: Slezská univerzita v Opavě • TÉMA: Slezská univerzita v Opavě • AKTUALIZOVÁNO: 1x
SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

Gruzie má za sebou prezidentské volby a také tři týdny masových protestů v Tbilisi a dalších městech. Volby vyhrál kandidát strany Gruzínský sen bývalý fotbalista Michail Kavelašvili a podle očí ekávání pokračují i demonstrace. Nemají ale vůdce, demonstranti se nechtějí spojit s opozicí. A tak každý noční protest končí do ztracena, nebo zásahem pořádkových jednotek. Gruzíni protestují proti zastavení přístupových rozhovorů s Evropskou unií. A nově žádají propuštění zadržených.

Hlavní třída Rustaveli je každou noc plná. Statisíce lidí korzují dlouhou ulicí kolem Národního divadla, zpívají, mávají gruzínskými prapory a vlajkami Evropské unie. Mládenci v plynových maskách vystřelují pyrotechniku, demonstranti skandují hesla a na policisty křičí „Rusové, nebo otroci“.

Čtete také

Protesty v Gruzii nemají vůdce. Vládní strana se přimyká k Rusku, aby si udržela moc, říká novinářka

Opakuje se to do nekonečna a zatím to nikam nevede. O jediné „zpeštění“ se starají pořádkové jednotky, které v šiku útočí na demonstranty a rozhánějí je vodními děly a slzným plynem. To obvyklé a trvá až do ranních hodin.

„Po volbách prezidenta byl překvapivě klid. Policie nezasáhla. Demonstranti věděli, jak to dopadne, ostatně jako všichni a tak volba prezidenta neměla zásadní vliv na protesty. Chvillemi to byl spíš veselý happening, když si lidé kopali míčem, aby připomněli fotbalistu v prezidentském úřadě,“ říká Eva Karlíková z Karlovy univerzity, která v Tbilisi studuje média.

V průběhu protestů ale maskovaní muži v bočních ulicích, parcích, u vchodů do metra bijí novináře, opoziční politiky a náhodně vybrané demonstranty. V noci i ve dne.

Kukly a bití

Zatklí přes 400 lidí a mezi nimi i Davida (29). Domů se vrátil po dvou dnech se zlomeným nosem, podlitinami v obličeji, bez telefonu, hodinek a klíčů od auta.

„Stál jsem po půlnoci kousek od třídy Rustaveli, když se proti mně vyhnul dav, za kterým běželi policisté, vypadl mi telefon, sklonil jsem se a v tu chvíli jsem dostal botou do obličeje a začali mě bít. Zatáhli mě do policejní dodávky, kde mě dál mlátili. Odvezli mě na policejní stanici a tam zase. Měli kukly a byli bez policejního označení,“ říká Českému rozhlasu prodejce knih a překladatel David.

„Bylo jich asi patnáct, ptali se mě, proč jsi tady? Budeš protestovat znovu? Kolik ti za to zaplatili? Když zjistili, že jsem studoval a nebyl v armádě, tak křičeli: Ty chceš jít se svým diplomem vyhrát v álku proti Rusku?“ přibližuje a dodává:

„Přesně tyhle věty byly součástí předvolební propagandy vládní strany Gruzínský sen. Každý, kdo stál proti nim, byl agent cizí mocnosti a chtěl válku proti Rusku.“

David popisuje scénář, který zažívají odpůrci vlády běžně. Následně je soudy okamžitě posílají do vězení na několik dnů až týdnů, nebo jim udělují vysoké pokuty za pobuřování a výzvy k protestům.

Zemi kvůli tomu opustila filmová scenáristka Nino Shaburishvili. „Vláda vytvořila seznam nepohodlných lidí, které chce zatknout,“ napsala ze zahraničí na sociální síti.

Nikdo v čele

„Silný tlak a represe významných osobností vedou k tomu, že se nikdo nechce postavit do čela protestů,“ myslí si Giorgi Partskhaldze, učitel informatiky z tbiliské univerzity, který působil osm let na **Slezské univerzitě v Opavě**.

„Tihle rváči, titušky jsou bývalí policisté nebo vyhazovači. A jsou za to na místní poměry dobře placeni, kolem 500 larů denně (zhruba 400 korun). Dříve titušky také bili vybrané odpůrce, ale nikoliv tak systematicky jako teď. Vždycky byli spjatí s Gruzínským snem. Vláda je spojena s podsvětím a nepochybuji o tom, že má i ruské poradce na to, aby potírali opozici a občanský odpor,“ tvrdí.

Neudusit se

Ve svém rozlehlém vzdušném bytě v oprýskaném paneláku sovětského typu v širším centru Tbilisi sedí u stolu Jana Kowalová. V Gruzii se usadila před deseti lety, vdala se a s manželem Otarem v ychovávají tři malé děti.

Kowalová pracuje pro Českou rozvojovou agenturu a protestovat nechodí. Ale jen kvůli tomu, že se bojí o děti.

„Gruzínský sen před volbami sliboval mír a to, že se budeme přibližovat k Evropské unii. Po volbách ale udělal premiér Irakli Kobachidze tak zásadní otočku, že to vyvolalo obrovský hněv. Bojím se, že protesty budou eskalovat, ale nevím, kam to povede,“ přiznává.

Jany manžel Otar, designér a umělec, na demonstrace chodí: „To je nezbytné jak vzduch. Když nebudeme protestovat, udusíme se v tom, kam nás tahají. Myslím, že je za tím zase Rusko, a Ivanišvili. Tady všechno rozhoduje jeden člověk, Ivanišvili. Nevíme, jakou má domluvu s Rusy.“

Jméno Bidzina Ivanišvili je zcela zásadní. Je to nejbohatší muž Gruzie, své miliardy vydělal především v Rusku a založil stranu Gruzínský sen, která vládně dvanáctým rokem. Sám ale viditelně politicky nevystupuje a k současné situaci se nevyjadřuje. O jeho klíčové roli ale nepochybuje nikdo.

Jana Kowalová přikyvuje. „My vůbec nevíme, jaký má byznys s Ruskem, a zřejmě se to ani nedozvíme.“

Majdan byl jiný

Zatím je zřejmé jen to, že vláda drží otěže pevně v rukách, premiér chválí práci policie, na tiskové konferenci se vysmívá zraněným odpůrcům a rodičům vzkazuje, aby chránili své děti před liberální m fašismem v ulicích.

Neorganizované masivní demonstrace sice působí silným dojmem, ale zatím se ukazují jako bezzubé. „To je ten zásadní rozdíl proti ukrajinskému Euromajdanu,“ říká na Rustaveliho třídě reportér s lovenského Denníku N Mirek Tóda, který zažil obě revoluce na Ukrajině. Jak tu v roce 2004, tak tu o deset později.

„Majdan byl velmi dobře zorganizovaný jak po stránce občanské společnosti, tak ze strany opozice. V Kyjevě vzniklo stanové městečko, stála tam tribuna, kde se střídali řečníci, mluvili tam herci, v údci opozice, mělo to program. Tady v Tbilisi je to naprosto nekoordinované. Mně to jako majdan absolutně nepřipadá.“

Podobně se na situaci dívá mladý pár Tamuna a Vanem. Chodí na demonstrace každý den, uvědomují si ale, že jim chybí organizace a vůdce. „My tu nechceme žádný majdan, my jen nechceme víťadu, která hraje podle ruských not,“ říká student Van a jeho přítelkyně dodává, že o majdanu mluví hlavně vláda:

„Oni to přirovnávají k majdanu a využívají tragédie, která se tam stala. Zároveň podsouvají opozici a odpůrcům, že chtějí v Tbilisi udělat to samé, a proto musí občany před majdanem chránit. Tohle přesně premiér řekl.“

Oba mladí lidé si ale uvědomují, že demonstrace nemají lidry, ovšem s opozicí nechtějí mít nic společného. „Aspoň vidíte, že je to spontánní a nikdo nás neovlivňuje,“ doplňuje Tamuna.

Bezradní

Demonstrace jsou sice spontánní, ale působí trochu bezradně. Ani tvrdé policejní zásahy proti demonstrantům nedávají na první pohled smysl. Už několikrát během nočních protestů pořádkové jednotky nezasáhly a nestalo se nic. Lidé se po půlnoci rozešli domů.

Mezi nimi byla Eva Karlíková, studentka z Karlovy univerzity, která se v Gruzii zabývá mediální scénou, a chodí demonstrace pozorovat. „To že policie hlídá parlament, smysl dává, viděla jsem, jak demonstranti rozbili okno parlamentu,“ uznává.

Radikální demonstranti strhávali kamery nebo trhali kovové zábradlí na barikádu, kterou v prvních dech postavili v jedné úzké ulici. „Vzhledem k tomu, kolik lidí protestuje, nepříjde mi to jako význa mné. Těm lidem přitom hrozí tresty až do sedmi let vězení,“ myslí si Giorgi Partskhaldze.

Dostal snad někdo nepravem?

Ne každý má pro demonstrace pochopení. V restauraci Midi Modi kousek úřadu vlády sedí u stolu skupina starších mužů a hoduje. „Kdo koho bije, vás zbili, ukažte mi někoho, kdo dostal nepravem?“ ptá se jeden z mužů a nabízí kalíšek kořalky na zdraví Gruzie.

S díky odmítám a vzpomenu si na taxikáře Alexandra, který mi stejně jako tito muži řekl, že demonstrují jen provokateři:

„Volby rozhodně nebyly zfalšované. Nikdo nepřinesl jediný důkaz. Průzkumy veřejného mínění ukazovaly, že vyhraje opozice. Jenže vyhrál Gruzínský sen a najednou jim to vadí. To je demokracie?“

Budu mít víc peněz?

Taxikáři jsou vůbec zajímavý sociologický vzorek, nepotkal jsem žádného, který by schvaloval demonstrace. Až na Ashoka, který se na ně dívá ryze pragmaticky.

„Zajímá mě to, ale k ničemu to není. Moje žena vydělává v bistru v přepočtu 250 eur měsíčně. Já na tom nejsem moc líp. Než začala válka na Ukrajině, žilo se nám celkem dobře. Pak se ale ceny tak zvedly, že musím hlídat každý lar, abychom vůbec vyžili. Nechci ani do Ruska, ani do Evropské unie,“ říká.

Čtete také

iROZHLAS

.Ted', nebo nikdy.' Demontrace v Gruzii pokračují, o Euromajdan ale nejde. Protestujícím chybí vůdce

Ashek je po matce Armén, po otci Gruzín a mluví na mě rusky. Říká, že jenom jezdí, vyspí se a zase do auta. „Já chci pracovat a normálně z toho žít. Budu mít víc peněz, když vstoupíme do Evropské unie? Já nevím. Stejně pak vyskočí i ceny. Vy jste dneska můj první zákazník.“

Průměrný plat v Gruzii je zhruba třikrát nižší než v Česku. Ceny jsou také nižší, i tak káva v centru v přepočtu za 40 korun není pro každého.

Takhle ale neuvažuje David, který čeká, až jeho rozbitý obličej dostane ten správný odstín. Pak vyrazí na protesty znovu. Gruzini to podle něj vydrží, protože se dostali do bodu zlomu.

„Bud' ted', nebo nikdy. Já, moji přátelé a známí proti této vládě protestujeme mnoho let, to nezačalo dneska. Už dávno jsme si všimli, že je to režim s autoritářskými sklony. Akorát že neukázali zub y tak jasně jako ted'. Ted' je všechno transparentní,“ tvrdí.

Čekání na čistky

Vysokoškolský učitel Giorgi Partskhaladze patří mezi lidi, kteří už mají zkušenosti s vládní stranou Gruzinský sen. Mluví plynule pět jazyků včetně češtiny. Podíli se na různých projektech ve světě. A stejně ho kvůli politickým postojům před dvěma lety propustili z Národního muzea.

Takových lidí je ale podle něj víc, a když vláda vedená Gruzinským snem vyhraje, čeká to další politicky nepohodlné odborníky. „Před dvěma lety s tím začali v organizacích podřízených ministerstvu kultury a budou v tom pokračovat v různých sférách včetně vysokých škol. Prostě přijdou čistky. Taková drsnější gruzinská normalizace.“

Tradice protestů je v Gruzii obrovská, ne vždy ale vedou k očekávanému výsledku. Silné demonstrace se konaly v Gruzii například v roce 2023, kdy vláda navrhla zákon o zahraničních agentech po vzoru Ruska. Také proto se mu běžně říká „ruský zákon“.

Tehdy protesty trvaly více než měsíc a vláda zákon stáhla. Letos v dubnu ale strana Gruzinský sen zákon navrhla znovu a 14. května 2024 gruzinský parlament zákon „o transparentnosti zahraniční ho vlivu“ přijal. Gruzinská prezidentka Salome Zurbichviliová zákon vetovala, její veto parlament stejně přehlasoval.

Gruzie leží v geograficky citlivém regionu. Od rozpadu Sovětského svazu zažila krátkou občanskou válku, další tři války se separatisty a Ruskou armádou a od roku 2008 okupuje Rusko dvacet procent jeho území, provincie Abcházii a Jižní Osetii.

SEKCE: Zpravodajství

KLÍČOVÁ SLOVA: slezské (1x), univerzité (1x), opavě (1x)

[Zpět na seznam](#)

10. Co přinese projekt Centra podnikání, profesních a mezinárodních studií, ví profesor Daniel Stavárek

11:23 | 19.12.24 Originál Stáhnout

Internet • ZDROJ: Rozhlas.cz - Ostrava • AUTOR: Vladimír Šmehlík • SUPERTÉMA: Fakulty a ústavy • TÉMA: Obchodně-podnikatelská fakulta

SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

Obchodně podnikatelská fakulta Slezské univerzity v Karvině zahajuje projekt na výstavbu Centra podnikání, profesních a mezinárodních studií (CEPIS). Téma jsme probrali s profesorem Danielem Stavárkem, prorektorem pro vědu a zahraniční vztahy Slezské univerzity.

Po pěti letech příprav dokončila univerzita výběr zhotovitele této významné stavby. Nová budova vyroste v bezprostřední blízkosti fakulty na karvinském Univerzitním náměstí, nabídne prostor pro 400 studentů a hotovo by mělo být na začátku akademického roku 2027/2028.

SEKCE: Kraje, Města a obce

KLÍČOVÁ SLOVA: obchodně (1x), podnikatelská (1x), fakulta (1x), karvině (1x), cepis (1x)

DUPLICITY (>70% SHODA): Co přinese projekt Centra podnikání, profesních a mezinárodních studií, ví profesor Daniel Stavárek (Rozhlas.cz - Ostrava, Slezská univerzita v Opavě);

[Zpět na seznam](#)

11. Zprávy (automat)

18:13 | 19.12.24 Originál Stáhnout

TV • ZDROJ: TV BRNO 1 - Zprávy (automat) • AUTOR: TV BRNO 1 • SUPERTÉMA: Fakulty a ústavy • TÉMA: Institut tvůrčí fotografie

SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

18:05
0 třeba od 50 Kč až do několika set 3 pak mohou přispět pomocí přiloženého kvér kódu existuje zhruba 40 druhů prániček ta jsou na stromě pravidelně doplňována ten stromek tady bude do Tří
0 králů takže můžou
1 Návštěvníci plnit ta přání i během Vánočních svátků i po nich můžou přijít do zoologické zahrady a pokud budou chtít tedy podpořit naše zvířata touhleto formou takovou jednorázovou tak m
3 ůžou přijít ke stromečku vánoční stromy přání jsou v brněnské ZOO
5 celkem dva jeden je vedle vchodu do beringie a druhý se nachází u v běhu medvěda kamčatského zvířata Můžou se podívat k nám na
0
4 web tam je Seznam zvířat která tady máme k adopci jdu k ní částka je na jeden rok ta částka potom slouží pro třeba zlepšení jejich výběhu například na veterinární péči nebo na zábavu na
5 hračky hračky

18:06
0 které jim dáváme právě do výběhu určité zajímavá je i permanentní vstupenka do ZOO majitel může pozorovat zvířata během celého ročního cyklu můžou si tady u nás zúčastnit se nejrůznější
0 ch akcí které pořádáme během roku pokud máme
1 mlád'ata tak se můžou podívat jak tam mlád'ata vyrůstají vid' Co je taky novinka pro letošní rok tak jsme zařídili permanentky s názvem malá rodina a ty slouží pro jednoho dospělého a jednu
5 až tři děti v brněnské ZOO do příštího roku hodně
3 spokojených návštěvníků Jan kruba televize Brno 1 Jindřich Štreit patří bezesporu k nejvýznamnějším žijícím fotografům naší epochy v listopadu 24
0
4 proběhl v Brněnské barce komponovaný Pořad světlo mého srdce Jindřich Štreit významný fotograf v něm hovoří o své tvorbě před představením nám poskytl krátký rozhovor nejprve jsme
5 chtěli vědět proč se rozhodl pro dráhu

18:07
0 fotografii je na vysoké škole měl sobě jeden profesor s tím že mi prodá fotoaparát když se přišel domů a řekl tatínkovi ať mi za čtyři stovky na fotoaparát tak prohlásil
0
1 že mi teda dát ty čtyři stovky Ale musím mu slíbit že nebudu už 10 let kouřit a tak jsem začal fotografovat říká osobě s úsměvem
5
3 že je narkomanem fotografie od začátku se věnoval dokumentární fotografii a zůstal věrný po celý svůj život Myslím si že Credo umělce by mělo být nastavit zrcadlo
0
4 nastavit zrcadlo společnosti nebo problému který ta společnost řeší buď pomalu a nebo vůbec A to jsem se rozhodl že se pokusím jít touto
5

18:08
0 cestou Jindřich fotografuje bezdomovce tělesně postižené nevidomé nevyhýbá se ani tématům z vězení prostě situace lidí o kterých se Málo mluví a
0
1 nebo vůbec nemluví a které ta společnost pomalinku vytěsňuje protože je moc nechce Jindřich Štreit ale fotí i zcela obyčejné lidi a však v neobyčejných
5
3 momentech ty on sám bydlí na neobyčejném místě Jeho dům stojí přímo u hradiho příkopu bydlím téměř na hranicích hradu sovince obec Sovinec patří do Moravskoslezského
0
4 Slezského kraje k Jihomoravské metropoli má také vztah profesní Brně jsem hodně fotografoval a Stále jsem v kontaktu s mě domem zuzánek s kterými
5

12. Ranní Plus (automat)

09:01 | 20.12.24 [Originál](#) [Stáhnout](#)

Rádio • **ZDROJ:** ČRo - Plus - Ranní Plus (automat) • **AUTOR:** ČRo - Plus • **SUPERTÉMA:** Slezská univerzita v Opavě • **TÉMA:** Slezská univerzita v Opavě •
AKTUALIZOVÁNO: 17x
SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

08:41
0 naběhne 100, 200 lidí na přednášku a spíš to jako zdržuje, si myslím, než aby to mělo nějaký praktický význam. Sil v Agüero vás bezpečnostního útvaru univerzity říká, že omezovat studenty
0 ale nechťejí. Záměrem je udělat překážku stfelci,
1 abychom co nejvíc zamezili rychlý přístup do daného objektu. Univerzita už ale svou bezpečnost posiluje déle. Ano, vracím se zpátky k události před pěti lety, která nedávno měla výročí tady
5 na fakultní nemocnici, kde
3 se velmi to i nás dotýkalo, jelikož je to sousední objekt. Škola od té doby investuje například do rozsáhlejšího kamerového systému. Zároveň chce, aby do některých míst byl přístup pouze s či
0 povou kartou, a školi své zaměstnance. Osvětu zavedli
4 také na Ostravské univerzitě. Mají například speciální systém krizové komunikace i ustálený krizový štáb, říká kancléřka univerzity Monika Šumberová. Samozřejmě opatření technického cha
5 rakteru také zvažujeme, ale netýkají se těch vyloženě opatření, která by byla vidět jakoby

08:42
0 navenek. Podobně jako vysoké školy v Ostravě postupuje i **Slezská univerzita** v **Opavě**. Vedení obnovilo dokumentaci pro mimořádné události a intenzivně proškoluje zaměstnance a v plá
0 nu je také nová bezpečnostní technika. Z Ostravy Adam Tomáš, ČRo.
1 Co najdete na stránkách dnešních českých deníků a webu? Brzy ráno už je pročetl Jan Nevyhoštěný, redaktor a editor on-line deníku z dopravy, který se zaměřuje na ekonomické zpravodajs
5 tví z oblasti veřejné dopravy a nových přepravních
3 technologií. No a zaujalo článek deníku E15 o tom, jak neblaze dopadá na dánskou ekonomiku úspěch tamní farmaceutické firmy Novo Nordisk. Stojí za globálně úspěšnými léky proti obezitě
0 Ozempic a Vegovi a nečekaně obrovské příjmy
4 z ní během krátké doby udělaly vlastně nejhodnotnější evropskou společnost. Její tržní ocenění dokonce překročilo celou velikost dánské ekonomiky a loni zajistila polovinu hospodářského rů
5 stu celek skandinávské země. Podle titulu v článku

08:43
0 deníku E15 se ale zdá, že léky na obezitu nechávají hladovět nejenom pacienti, ale také menší dánské firmy. Vypadá to tak. 15 totiž cituje společnosti z okolí centrály expandující továrny na l
0 éky, které si stěžují
1 na její odsávání veškerých zaměstnanců. Menší živnosti a firmy tak nemohou sehnat vlastně nikoho, kdo by byl ochotný pracovat za dříve běžné dánské platy. Zároveň si odborníci v článku d
5 eníku E15 obávají toho, co by malé zemi způsobilo náhlé
3 vyhoření současné farmaceutické hvězdy. Úspěch jediné firmy s sebou totiž nese i zranitelnost. Všichni navíc vzpomínají tzv. finský scénář, kdy globálně úspěšná značka mobilních telefonů
0 Nokia upadla během pár let slávy v naprostém
4 zapomnění, kam stáhla všechny své zaměstnance i s někdejšími příjmy pro celou finskou ekonomiku. Jdeme na MF DNES. Ta se také zabývá léky, ale tentokrát lékem na krizi bydlení. Tak na
5 co deník přišel? MF DNES

08:44
0 přichází s docela revolučním návodem pro politiky, jak vyřešit kritický nedostatek bydlení v Česku. Cestou má být omezení podpory poptávky po bydlení, tedy například ve formě příspěvku na
0 bydlení, stavebního spoření nebo hypoték. Jak by
1 ale méně peněz mělo lidem pomoci k lepšímu bydlení? Deník cituje experty z Národní ekonomické rady vlády, tedy z tzv. NERVu, kteří sestavili doporučení vládě, jak řešit bytovou krizi. Ekon
5 omové se shodují, že veřejná podpora bydlení není
3 asi nízká v Česku. Celkově na ni stát vydá 28 miliard korun ročně. Všechna opatření ale podporují poptávku, a tedy i ceny nových bytů. Zatímco za posílení nabídky dostupného bydlení mají je
0 n zanedbatelný vliv. NERV
4 proto navrhuje zrušit možnost odpočtu zaplacených úroků na hypotéce s dani, co beztak využívají hlavně ti bohatší. Snižovat by se měly příspěvek na bydlení, který nyní vyplácí stát a sociálně
5 slabí za tyto peníze často končí v předražených

13. Které knihy doporučují kardinál či bývalý prezident? Projděte si výsledky prestižní ankety Kniha roku LN

11:15 | 20.12.24 [Originál](#) [Stáhnout](#)

Internet • **ZDROJ:** Lidovky.cz - Články • **AUTOR:** Lidovky.cz • **SUPERTÉMA:** Fakulta a ústavy • **TÉMA:** Filozoficko-přírodovědecká fakulta
SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

Letošní ročník ankety Kniha roku LN, v níž se o své letošní „nej“ podělilo pldruhé stovky spisovatelů a kritiků, ale i vědců, politiků či lékařů, nabízí tipy na více než 250 knížek. Smyslem Knihy ro ku nikdy nebylo určit nejlepší knižku, ale nabídnout čtenářům široké spektrum, které doporučují „influenceři“ své doby: prezidentí i lékaři, premiéři i primáši kultury.

Proto najdete odpovědi Petry Hůlové i Dominika Duky, Zuzany Dostálové i Václava Klause, Terezy Matějčkové i Leoše Kyší.

Jak vznikala anketa Kniha roku LN

Lidové noviny letos oslovily přes 300 respondentů – umělce, intelektuály, spisovatele, vědce, lékaře, kritiky, překladatele, nakladatele, ekonomy, právníky i politiky – s tradiční prosbou, aby jmenova li jednu až tři letošní knihy, které považují ze své četby za nejhodnotnější.

Hlasování se uzavřelo v úterý 3. prosince 2024. Do té doby jsme obdrželi 150 odpovědí, jež zahrnovaly více než 250 soutěžních i nesoutěžních titulů.

Při sčítání odpovědí započítáváme pouze první tři jmenované knihy, přičemž každá získává jeden rovnocenný hlas.

Do konečných výsledků ankety zahrnujeme jen knihy, které byly vydány v roce 2024, případně na konci roku 2023 (protože je loňská anketa mohla opomenout, což by byla škoda). Hlas nepočítáme v případě, že se respondent jakkoli podílel na jejím vzniku, případně hlasoval pro knihu, která nevyšla v českém jazyce.

Komentáře musely být z kapacitních důvodů v některých případech zkráceny.

Ivan Adamovič, kulturní publicista

Miroslav Hlaučo: *Letnice* (Paseka). Radost z pomalého, poetického vyprávění a imaginace.

Jaroslav Olša jr.: *Miloslav (Miles) J. Breuer. Česko-americký spisovatel u zrodu moderní science fiction* (Nová vlna, 2023). Objev zapomenutého česko-amerického průkopníka žánru.

Vladimír Prokop – Michal Moravec: *Toužimský & Moravec. Příběh nakladatelství* (Toužimský & Moravec). Velkolepé zmapování činnosti meziválečného nakladatele populární četby.

Michal Ajvaz, spisovatel

1. Petr Motýl: *Život a dílo básníka Ivana Wernische* (Malvern). Veselá a smutná kniha.

2. Michel Houellebecq: *H. P. Lovecraft. Proti světu, proti životu* (Vyšehrad). Překlad Alan Beguvin a Roman Tilcer. Esej zrozený z fascinace dílem autora, který viděl vesmír jako „změť mrzkých bodů skládajících se v bezcílné spirály“.

Ladislav Bareš, egyptolog

1. **Tereza Boučková:** *Dům v Matoušově ulici* (Odeon). Historie se skládá z bezpočtu „malých“ příběhů a příběhy obyvatel jednoho domu jsou svým způsobem jedinečným přehledem našich komp likovaných dějin v posledních sto letech.
2. **Kolektiv autorů:** *Slova psaná do písku. Antologie současného arabského románu* (Argo). Arabský svět vnímáme možná až příliš často pouze prizmatem politických událostí nebo masové turis tiky; antologie s pečlivě vybranými úryvky z děl 11 současných arabských autorek a autorů ho ukazuje z úplně jiného pohledu.
3. **Karel Žák – Jiří Ševčík – Václav Cílek – Martin Majer a kol.:** *Svatý Jan pod Skalou. Dějiny, genius loci a přírodní poměry* (Dokořán). Kniha o jednom z míst, která nám ukazují, jak a proč je u nás dobře.

Miroslav Bárta, egyptolog

Na první místo letos řadím v říjnu vyšlou knížku **Boba Woodwarda** s názvem *War* (Simon & Schuster). Ta popisuje poslední rok administrativy Joea Bidena a její vyrovnávání se s konflikty na Ukrajině a na Blízkém východě. Fascinující čtení.

Z český vyšlých publikací moc rád doporučuji titul *Afrika přece není stát: Překonávání stereotypů o moderní Africe* **Dipa Faloyina** (N media), která obsahuje vynikající texty k lepšímu pochopení so učasně Afriky, kontinentu, kde se bude z velké části rozhodovat i o budoucnosti Evropy.

Jako třetí mohu doporučit práci **Heleny a Wolfganga Beltracchiových** *Autoportrét. Příběh největšího současného padělatele umění* (Logos). Unikátní a zábavné svědectví o světě obchodu s obr azy a posedlosti specifické skupiny lidí vlastnit to, co existuje jen v originále.

Martin Baxa, ministr kultury

Veleslav Wahl – Petr Voříšek a kol.: *Pražské plactvo 1800–2020: Ptáci, město, příběh hrdiny* (Revolver Revue/Česká společnost ornitologická). Skvostně vypravená kniha přibližuje meziválečn ou i současnou ptačí populaci na území hlavního města a zároveň přináší portrét Veleslava Wahla, ornitologa a bojovníka proti nacistické a komunistické diktatuře.

Alena Machoninová: *Hella* (Maraton, 2023). Rusistka Alena Machoninová pátrá po okolnostech života Heleny Frischerové, předobrazu Ri, postavy z románu Jiřího Weila *Moskva-hranice*. Cesta do temné minulosti kombinovaná obrazem současného Ruska.

Marek Torčík: *Rozložíš paměť* (Paseka, 2023). Průmyslové maloměsto, dospívání, šikana, rasismus, homofobie, komplikovaná rodina, hledání vlastní identity a obtížné srovnávání se vzpomínka mi. Člověku se od začátku chce zavolat: Kluku, vezmi nohy na ramena. Uteč!

Roman Bělór, poslanec, emeritní ředitel festivalu Pražské jaro

Michal Bystrov: *George Voskovec a John Werich. Americká cesta* (Pangea). Kniha shromáždí uje fascinující množství dosud neznámých dokumentů a informací, kterými zásadně mění naše znalosti o činnosti a postavení V + W + J v období druhé světové války. Objevné dílo poskytuje celkový dobový obraz českého exilu a diaspory v USA.

Pavel Kosatik: *Bedřich Smetana. Životopis* (Universum). Autor nabízí svěží, moderní, od vlastnění osvobozený a faktograficky spolehlivý pohled na Smetanovu osobnost i jeho dílo, a to v evrop ském kontextu. Kniha podtrhuje skutečnost, že Smetana vytvořil navzdory četným provinciálním protivenstvím české dílo světového významu. (Zajímavostí je, že knihu v audiopodobě načeti dirigen t Jakub Hrušal)

Pavel Kosatik: *Podnikání pod Davidovou hvězdou* (Práh). Publikace poskytuje komplexní pohled na zásadní podíl židovských podnikatelů na hospodářském a ekonomickém vzestupu českých ze mi na konci 19. a v první polovině 20. století. Tyto výrazné osobnosti i jejich rodiny byly obětí mi nacistické i komunistické perzekuce a jimi vytvořené společnosti a firmy často zničilo socialistické hos podaření...

Zdeněk Beneš, historik

Četba za tento rok nebyla na první pohled jaksi soustředěná, nicméně přesto se mi odhaluje jako spolu související:

Timothy Garton Ash: *Evropa, náš domov. Od vyhlazení v Normandii po válku na Ukrajině* (Prostor, 2023), avšak s rychlým dotiskem v dubnu 2024. Což svědčí o její mimořádné aktuálnosti. Náš domov je totiž neklidný, je ve stavu, kdy jej charakterizují četné souběžné krize. A nikoli náhodně proto hledáme, především hodnotové, orientace.

A tak další dvě knížky, které mě upoutaly, jsou s tím spojeny: **Jana Patočková:** *Svět na divadle ukázat, a celý...* (Divadelní ústav, 2023) a **Zuzana Čaputová – Erik Tabery:** *Neztratit se sama s obě* (Respekt).

Vladimír Bírgus, fotograf, historik fotografie a vedoucí Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě

V závěru letošního roku vyšlo několik důležitých fotografických publikací a knih o fotografiích. Rozhodl jsem se proto všechny favority vybrat z této oblasti.

Negativy z popelnice 1900–1945 (Martin Wágner). Fascinující výběr 211 fotografií ze sbírky Martina Wágnera, která zahrnuje téměř milion negativů od většinou neznámých autorů. Wágner je objevi l v rodinném archivu, na bleších trzích, v antikvariátech, vetešnictvích, internetových aukcích. Spolu se svou ženou Světlanou a Josefem Mouchou z nich sestavil knihu, jež je obrazovou kronikou ži vota ve střední Evropě v první polovině minulého století a která současně představuje mnohé tak kvalitní snímky, za které by se nemuseli stydět ani slavní fotografové té doby André Kertész nebo J acques Henri Lartigue.

Jan Šibík: *Severní Korea* (Jan Šibík). Je jen málo států, v nichž je pro cizince obtížnější a nebezpečnější fotografovat než v Severní Koreji. Přesto se známému fotoreportérovi Janu Šibíkovi během tří nedlouhých návštěv této uzavřené země podařilo vytvořit silný, subjektivně pojatý dokument o systematickém kolektivním vymývání mozků, bizarních komunistických oslavách i nelehkém běžné m životě. Mnoho snímků nepozorovaně pořídil z oken vlaků a autobusů, přesto nepostrádají výrazné vizuální kvality.

Jiří Pátek (ed.): *Antonín Dufek. Fotografie v čase* (Moravská galerie v Brně). Rozsáhlá antologie (1270 stran) textů dlouholetého kurátora fotografické sbírky Moravské galerie Antonína Dufka, kte rý zásadním způsobem přispěl k odbornému zpracování dějin české fotografie i k jejímu prosazení v mezinárodním kontextu.

Jan Borovička, biogeochemik a mykolog

Václav Cílek – Jindřich Prach – Zdeňka Sůvová a kol.: *Lesy středních Čech. Jejich přírodní bohatství, současný stav a budoucí směřování* (Dokořán). Lesy od Prahy co by kamenem dohodil, ale přesto čarokrásné a bohaté.

Petr Kulhánek: *Pokřivený svět* (Aldebaran Group for Astrophysics). Pokud vás k té knize něco táhne, nejspíš to bude gravitace.

Stanislav Opluštil – Jaroslav Zajíc – Jiří Svoboda: *Pralesy a jezera mladších prvohor. Když uhlí bylo ještě zelené* (Academia). První vydání zmizelo z pultů, než jsem si ho stačil koupit. Je tu dr uhé a doplněné, tak honem pro něj!

Alžběta Bublanová, spisovatelka

Jako knihu roku bych nominovala román *Pustře světlo do tmavého večera* od **Jana Kholla** (Host). Oceňuji autorovo umění popsat to důležité výstižně, ale přitom se spoustou nenápadných motivů a provázaných odkazů. Zdánlivě obyčejné příběhy se odehrávají ve stínu záhadné události, která udává tempo příběhu. Autorův styl je jemný a vyzrálý. Jan Khol rozhodně patří mezi spisovatele, kt eři umějí literárně vystihnout to, co je jinak skryto.

František Burda, kulturní a sociální antropolog a organizátor dílen Ars Poetica

Bono: *Surrender. 40 písní, jeden příběh* (Pangea, 2023). Strhující, literárně ambiciózní autobiografie člověka, který se stal celebritou, ikonou popkultury a mimořádně vlivným mužem s přístupem d o Bílého domu, přesto udržuje při životě svou zdravě neústupnou duši. Jeho humanitární aktivity nabývají globálního významu, a přece nikdy nepřestal být klukem, který si klade radikálně existenciální otázky a má odvalu dívat se sám sobě do tváře s nesmlouvavou odvahou a upřímností, protože ho celoživotně provází ústřední zájem zůstat věrný v následování Krista.

Tomáš Ruller – Dušan Brozman – Pavel Liška (eds.): *Perform-Made. Tomáš Ruller: Odolné okamžiky* (Kant, Vutium, 2021). Reprezentativní průřez dílem nejvýznamnějšího představitele (neje n) akčního umění u nás. Knihou prostupují mimořádné kvalitní texty Hany Rousové, Zdenka Neubauera, Františka Šmejkal, Aleny Loučanské, Zdeňky Gabalové, Zygmunta Piotrowského, Norika Nashimota, Miloše Vojtěchovského, Ludvíka Hlaváčka, Petra Nedomy a dalších. Rullerovo dílo tak vystupuje na povrch ve veškeré rozmanitosti, plasticitě a nadčasovosti. Tato monografie je o to d ěležitější, že poukazuje na zásadní význam performance, která stále zůstává tak trochu popelkou českého umění i teoretické reflexe. Za pozornost stojí i unikátní obrazová dokumentace a skvělé gr afické zpracování knihy.

Miroslav Hlaučo: *Letnice* (Paseka). Zapadála vesnice na okraji světa. Píše se rok 1903, ale je to o současnosti. Svět se mění, magická imaginace zůstává. Jak se vyrovnat s proudem novot, který s sebou odnáší komunitní sounáležitost? Nikdo neví, jen tu a tam nápadné a tajemně ožívají polozapomenuté evangelní toposy i *Odyssea*. Kdo je tu divný? Že by bylo odpovědí zmrtvýchvstání?

Jan Burian, generální ředitel Národního divadla

Jiří Padevět: *Český bestiář* (Academia). Příběhy selhání jsou stejně důležité jako příběhy hrdinství.

Václav Bůžek, historik

Hlas dávám knize brněnského historika středověkých dějin **Martina Wihody** *Kosmas* (Argo). Její zařazení do ediční řady Historické myšlení dávalo tušit, že autorovi půjde kromě jiného o zachycen í dobových souvislostí ovlivňujících názorové postoje středověkého kronikáře, k jehož dílu obrací pozornost každá generace badatelů o počátcích českého státu. Martin Wihoda to učinil po dlouholet é přípravě, koncepčně novátorský, interpretačně chytře a čtenářsky přitažlivě.

Václav Cílek, geolog

Jako vždy by si nominaci zasloužilo tak padesát knížek podle toho, co člověka zajímá. V tomto roce mě zaujala kniha historika Martina Wihody *Kosmas* (Argo) jako stručný, dobře napsaný příspěv

ek k počátkům české literatury, ale taky bych se někdy rád orientoval v Kristiánově legendě.

Z vlastivědných publikací jsem uvítal nádhernou monografii Vojtěcha Pavelčíka o jednom ze základních českých mís *t Výlet k Vltavě do Svatojánských proudů* (Vojtěch Pavelčík), a to pro množství archivních fotografií, které autor sbíral nějakých dvacet let.

Z velkých knižních projektů mě potěšil zatím šestidílný komplet *Praxis spagyrica*, shromažďující často v nových překladech to nejlepší z alchymického lékařství, co díl, to skoro tisíc stran textu velké ho formátu. Soubor vycházející v nákladu 50 kusů si nemůžete koupit ani objednat, ale možná vám jej vydavatel sám nabídne. O alchymické tradici si můžete myslet, co chcete, ale tento projekt vra cí člověku účtu ke knihám tištěným na papíru. Odráží se to i na nákladu, který z 40 kusů pro velký zájem stoupl na 50.

Magdaléna Čechlovská, výtvarná publicistka

Abigail Favaleová: *Zrození genderu. Křesťanská teorie* (Kalich). Přeložil Štěpán Sirovátka.

Zbyněk Černík, překladatel

Tak jako si někteří konzumenti alkoholu občas dobrovolně udělají suchý měsíc (pravda, není jich moc), jsem si já letos udělal suchý rok, kdy jsem se (až na malé výjimky) dobrovolně vyhnul konzumaci knižních „špeků“ (které mají největší šanci vyhrát tuhle soutěž) a místo toho se soustředil na „marginální“ tituly (jež často projdou bez povšimnutí).

Vzhledem k zálibě v memoárové literatuře jsem mj. sáhl po vzpomínkách předčasně zesnulého **Vladimíra Macury**, které tvoří největší část publikace nazvané *Dopijem a pudem* (Academia). Na knihu roku aspirovat nebude, ale za přečtení stojí, už proto, že – jak říká sám autor – „byli jsme pokolení zvlášť naučené si nic nepamátovat, všechno zapomínat“.

Martin Černý, knižní redaktor

Jiří Padevět: *Český bestiář* (Academia).

Milan Ohnisko – Martin Reiner: *Reiner* (Torst).

Eva Stříhavková: *Seznam Evelyn B.* (Rosier).

Jan Děkanovský, kulturolog

Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek). Jan Zábrana ve svých denících charakterizoval Vítězslava Nezvala na jedné straně jako geniálního básníka, na straně druhé jak o bezcharakterní svini. Krystyna Wanatowiczová se v rozsáhlé monografii pokouší obsáhnout obě stránky básnickovy osobnosti, přičemž té negativní věnuje přece jen o něco větší pozornost.

Alena Machoninová: *Hella* (Maraton, 2023). Velmi promyšlený román o pátrání po životě hrdinky, která, jako řada lidí té doby, doplatila na víru v ideální svět budovaný ve Stalinově říši. Skvělý po čin nakladatelství Maraton, které i v letošním roce vydalo řadu důležitých titulů.

Salman Rushdie: *Nůž. Přemítání po pokusu o vraždu* (Paseka). Přeložila Martina Neradová. Po Rushdieho pamětech *Joseph Anton* přichází vlastně druhý díl vyprávění o životě, do nějž už 35 let vstupuje banální, ale o to brutálnější nenávisť, vycházející ze stupidní, nesnášenlivé ideologie.

Petra Diestlerová, ředitelka nakladatelství Euromedia

Michael Ignatieff: *O útěše. Jak žít s nadějí v temných časech* (Kalich, 2023). Překlad Jaroslav Hronek. Účinná útěcha z filozofie na příkladech jednotlivců, kteří v minulosti důstojně a odhodlaně čelili životním strážnám, i když se nemohli uchýlit k náboženství. V současné době v podstatě svépomocná příručka.

Iva Hadj Moussa: *Těžké duše* (Host). Kniha nemusí být bezútešná, aby byla dobrá, a příběh stárnoucího, životem otlučeného metalisty podává autorka svěžím a originálním způsobem.

Mohamed Mbougar Sarr: *Nejasutější vzpomínka na lidi* (Argo, 2023). Přeložila Anežka Charvátová. Velký (ve všech ohledech) román tohoto pozoruhodného senegalského autora jsem už v jedné literární anketě zmínila, ale hodlám zopakovat, že je to kniha, která stojí za přečtení.

Tomáš Dimter, překladatel a šéfredaktor nakladatelství Mladá fronta

1. **Krystyna Wanatowiczová:** *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek). Pečlivě vyřešovaná kniha o skvělém básníkovi i „svini“, jak se o Nezvalovi vyjadřuje Jan Zábrana, je plná nových souvislostí a životních peripetií této neopominutelné postavy české literatury.

2. **Kurt Schwitters:** *Anna Poupě* (Rubato). Přeložil Pavel Novotný.

3. **Peter Frankopan:** *Proměny Země. Dějiny člověka a klimatu* (Vyšehrad).

Zuzana Dostálová, spisovatelka

Miroslav Hlaučo: *Letnice* (Paseka). Zajímavé vyprávění plné magického realismu, smutku, ale i humoru. Atmosféru děje podtrhuje klidné tempo a nebývale obohacující až starosvětský jazyk. To v šéruku v ruce s krásným grafickým zpracováním knihy.

Layla Martínez: *Červotoč* (Paseka). Sociální drama, které rozplétá temnělou historii jedné španělské rodiny. Autorce se podařilo vykreslit jak místo, tak poměry mezi protagonisty. Dopady chudoby, bezvýchodnost, zděděná traumata a především dům, ve kterém se příběh odehrává, vyvolávají ve čtenáři neklid.

Dominik Duka, kardinál

Viktor Emil Frankl: *Neuvědomovaný Bůh. Hledání nejvyššího smyslu* (Cesta). Vychází s předmluvou Marka Orko Váchy.

Roman Brandstaetter: *Biblický kruh* (Triáda). Životní pověd' významného polského spisovatele židovského původu a vojáka Andersovy armády.

Dom. Jean Leclercq OSB: *Láska k literatuře a touha po Bohu* (Krystal OP, 2023). Výklad středověké duchovní literatury.

Otomar Dvořák, spisovatel

1. **Martin Kuška:** *Až pak můžeme zapomenout* (Machart). Surový thriller z chátrajícího průmyslového předměstí bývalých Královodvorských železáren má v sobě gradující napětí, ale i zamyšlení nad generací odchovanou technohudbou a nad jejím hledáním životního cíle.

2. **Petra Kloubouchová:** *Ignis fatuus* (Host). Hororový příběh z šumavských močálů, oživující dávné demony. Skupinka vědců, která má záhadným jevům přijít na kloub, se sama stává objektem d'áblského tajného experimentu. Jde o mrazivou sondu do nejtemnějších zákoutí lidských duší.

3. **Karin Lednická:** *Šikmý kostel 3* (Bílá vrána). Závěrečný díl trilogie zachycuje konečnou fázi zániku staré Karviné. Autorka opět spojuje beletristickou složku s dokumentární, tentokrát připojenými životopisy zmiňovaných osobností a fotopřílohou.

Jiří Dynka, básník

Gian Marco Griffi: *Zádrhely*. Jako třeba ten, co s umírajícím jezevcem. A další povídkové zádrhely v překladu Sary Rodové vydalo nakladatelství Meridione.

Aleš Berný: *K Helmovskému jezu*. Epická lyrika stejné síly jako Hrubínova *Romance pro křídlovku*. Vydalo Argo.

Jorge Teillier: *Noční vlaky. Básně (psané po pěti pivech)* o plechových lokomotivách odhozených na smetiště. Přeložil Petr Zavádil v nakladatelství Dybbuk.

Jiří Ellinger, historik a diplomat

Jiří Hájiček: *Drak na polní cestě* (Host). Tradiční Hájičkova témata i hrdinové v dalším působivém a přesném podání.

Jiří Peňás: *Výpravy s knížetem po schwarzenberských místech* (Echo Media). Vzpomínka na velkého muže, se kterým jsem měl čest pracovat. Poslední knižka.

Pavel Kosatík: *Česká inteligence současnosti* (N Media). Publicistika jako první hrubá verze historie – Kosatík skvěle mapuje dnešní české myšlení.

Miloslav Fiala, teolog

1. **Marek Vácha:** *Láska tvoří krásu* (Cesta, 2023). Kněz a přírodovědec, molekulární biolog a genetik, autor více než dvaceti knih, věnovaných především problematice etiky v biologii, se zabývá také obecnými problémy morálky v lidské společnosti. Navštívil řadu zemí, aby lépe poznal důvody lidského jednání v různých životních situacích. Přednáší na Masarykově univerzitě v Brně a na Lékařské fakultě Karlovy univerzity. Uvádí, že každý dobrý skutek je dotekem Božím.

2. **Tomáš Halík:** *Dopisy papežů* (NLN). Autor je nyní profesorem Karlovy univerzity, farářem akademické farnosti Praha a prezidentem České křesťanské akademie. V knize uvažuje o nových cestách, kterými by čtenáře dovedl k hlubšímu zaměření smyslu lidského života s ohledem na časté revoluce, o reálné podobě papežství a chápání autority v Církvi. Kniha zdůrazňuje zánik politické moci papežů, ale důsledkem je růst morální autority papežů ve 20. a dalším století a zároveň s tím jejich politický vliv. Současný papež František se stal patrně za celé dějiny papežství nejoblíbenější hlavou Církve a zároveň nejvíce napadaným papežem určitými kruhy katolíků.

Jan Fingerland, komentátor ČRo

Letos mě zaujaly tři tituly z oblasti literatury faktu, každá ve svém oboru nějak vykračuje novým směrem a vyniká originalitou zpracování.

1. Pavel Kosatík: *Podnikání pod Davidovou hvězdou* (Práh). Zabývá se dosud málo zpracovanou kapitolou českých hospodářských dějin, totiž přínosem židovských podnikatelů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Nezaměřuje se na jednotlivce, ale dynastie. Jejich příběh většinou začíná v 19. století a končí mezi lety 1939 a 1945, emigrací nebo vraždou. Vedle známých jmen, jako je Petsech nebo Kolben, jsou možná zajímavější ta opomíjená. Přitom se tyto rodiny hluboce zapsaly do vzezření českých měst (Bondy) nebo vývoje našeho filmového průmyslu (Auerbach).

2. Luboš Palata: *Elbe* (Argo). Můj novinářský kolega se zabývá evropskou politikou, a jak vidno, i historií a také krajinou a jejími příběhy. Tisícikilometrové Labe jich nabízí hodně. Také nás spojuje s našimi sousedy, Němci, s nimiž jsme se tisíc let „stýkali a potýkali“, kteří „naše“ (?) Labe považují za své. Cestou narazíme i na své fantomové soupeřníky, polabské Slováky. Autor cestu využívá jako příležitost uvažovat o naší (i cizí) minulosti, současnosti i budoucnosti. Není to první kniha o kulturní historii nějaké řeky, ale tahle o Labi stojí za to.

3. Pavlína Šulcová – David „Kakalík“ Kalika: *Talmud do kapsy* (Pražské příběhy). Kniha o talmudu není mnoho ani ve velkých jazycích, natož v češtině. Tahle je možná jediná, která je komiksová. Podává dvacet důležitých rabínských příběhů a vyprávění o jejich odborných i lidských sporech – z těch mnoha set nebo tisíc jsou to ty, které mohou mluvit i k dnešku a k lidem, kteří by jinak za rábinem pro radu nešli.

Petr Fischer, publicista

Michel Houellebecq: *H. P. Lovecraft. Proti světu, proti životu* (Vyšehrad). Zřejmě vůbec první román autora, který zvedá západní čtenáře z globálního gauče, je vyznáním autorovi podivně děsivých textů, člověku, jenž nenávidí svět, ve kterém žije, což mu paradoxně otevírá dveře k jeho lepšímu proniknutí a vidění. Není asi třeba dodávat, v čem se francouzský spisovatel u Lovecrafta inspiruje, každopádně zde opět dokazuje, jak moc se umí do věcí a lidí zanést a zcela je „přečíst“.

Jiří Kolář – Vladimír Karfík (ed.): *Nalezený deník. Záznamy z let 1957–1958* (Novela Bohemica / Památník národního písemnictví). Naprosto výjimečný vzhled od utváření obrazů v mysli jednoho z nejuznávanějších českých umělců 20. století. Na zapomenutém deníku není nepřitažlivější hra postav tehdejší české i zahraniční historie, ale hustota a vrstevnatost Kolářovy inspirace od literatury, malířství, sochařství až po všudypřítomnou hudbu, která nakonec rezonuje celým dílem.

Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek). Svině, nebo génius? Otázka, která se vždy vynoří, když na sociálních sítích připomenou poezii Vítězslava Nezvala. Odbíhá se od díla k životu a zas zpět. V této knize obojí běží donekonečna spolu, jako by se v geniální osobnosti téměř nutně objevovala černá díra coby kompenzace za přemíru „básnického“ daru. A kolik takových Nezvalů ještě najdeme... Povinná četba nejen pro gymnázia.

Kurt Gebauer, sochař

Ondřej Kundra: *Izrael ve stínu 7. října. Rozhovor s Irenou Kalhousovou* (Respekt).

Josef Greš, editor Salonu, literární přílohy deníku Právo

Karin Lednická: *Šikmý kostel 3* (Bílá vrána). Opus magnum, který s každým dílem nabírá na velikosti. Kéž by následovala čtyřka!

Milan Kundera: *Totožnost* (Atlantis). A teď už zbývá jen *Pomalost*.

A jedna mimo soutěž, protože vyšla už v roce 2022, ale zaznamenal jsem ji bohužel až letos. **Štěpán Kučera:** *Gablonz / Jablonec* (Druhé město). Kronika pojatá jako literární vitráž. Dílky skládají obraz tak působivý, že i náhodného listujícího vtáhne a už nepustí, třebaže v městě skláří nikdy nebyl a neměl k němu žádný vztah. Nemůže už ale říct, že by ho neznal a nezačal mít rád.

Dana Hábová, překladatelka

Virginie Despentesová: *Život Vernona Subutexe 3* (Garamond). S přihlédnutím k celé trilogii a obdivem k vynikajícímu překladu Petry Zikmundové má Michel Houellebecq skvělou literární partnerku.

Virginie Despentesová: *Teorie King Konga* (Garamond). Kniha jistě vyděsí mnohé čtenáře více než samotný King Kong.

Mimo soutěž doporučuji *Americkou elegii* (paměti J. D. Vancea jasnožrův vydalo Argo r. 2018). Jak chudý chlapec z děsivé rodiny v příšerném Západákově ke štěstí přišel a proč Donald Trump už p

odruhé vyhrál.

Radan Haluzík, vysokoškolský pedagog

Marek Špinka – Jan Havlíček – Iveta Štolhoferová – Daniel Frynta (eds.): *Etologie. Mechanismy, ontogeneze, funkce a chování živočichů* (Academia). Slýcháme o světových úspěších českého tenisu, počítačových her či egyptologie, budeme mít možná i dalšího kosmonauta, ale málokdo tuší, jak skvěle si vede česká biologie. Tisíce impaktovaných článků v mezinárodních časopisech každý přehlédne, ale knihu *Etologie* už přehlédnout nelze. Událost nejen v oboru je dost možná jedna z největších učebnic/kompendií etologie, co kdy kde vyšla (téměř 700 s.), dost možná jedna z nejhezčích (s kresbami J. Hoška a P. Procházky) a dost možná s největším autorským kolektivem (45 věhlasných jmen). Škoda že vše je na tlustém křídovém papíře a kniha je zbytečně těžká.

Jan Hasenöhrl, zakladatel Českého národního symfonického orchestru

Miloš Doležal: *1945. Létá básně* (Host, 2022).

Mikael Lindnord a pes Arthur: *Nezlomní* (Universum).

Zuzana Dostálová: *Karneval zvířat* (Paseka, 2023).

Markéta Hejkalová, ředitelka Podzimního knižního veletrhu

1. Milan Ohnisko – Martin Reiner: *Reiner* (Torst). Obsáhlý rozhovor s Martinem Reinerem, jehož nakladatelství Petrov a Druhé město, romány *Lucka*, *Maceška a já* a *Básník* a další aktivity výrazně utvářely podobu české literatury od 90. let do současnosti.

2. Jiří Hájíček: *Drak na polní cestě* (Host). Elegie po mizejícím světě nadšení a energie 90. let.

3. Michal Viewegh: *Obyčejná laskavost, Neobyčejná nestoudnost* (Ikar). Groteskní příběhy současných všedních dní, možná banální, ale výborně napsané.

Filip Hladík, šéfredaktor non-fiction literatury, Euromedia

Vyberu pouze z beletristických titulů, které se nekryjí s mým profesním zaměřením. *Dům v Matoušově ulici* **Terezy Boučkové** (Odeon). Jde o její doposud nejlepší knihu. Autorsky zraje **Kateřina Surmanová** a její *Tři Sekery* (Kalibr) považují za to nejlepší, co doposud napsala. A velmi milým překvapením pro mě byla próza *Rozložíš paměť* **Marka Torčíka** (Paseka, 2023).

Jakub Hladík, redaktor

Letos se urodilo skutečně mnoho zdařilých a zajímavých prozaických debutů. Vybírám čtyři takové, které nejvíce zalahodily mým znaveným očím, a srdečně je doporučuji každému, pokud mu na přečteném knižním trhu dosud unikaly.

Miroslav Hlaučo: *Letnice* (Paseka).

Dorota Ambrožová: *Poslední léto* (Listen).

Jonáš Zbořil: *Flora* (Paseka).

Emma Kausc: *Narušení děje* (Host).

Radkin Honzák, psychiatr

Renata Kalenská: *Zamrzlé duše* (N media).

Klára Mandausová: *Vietnamské srdce, český domov* (Mladá fronta).

Michal Horáček, textář

Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek). Faustovský příběh básníka a jeho ochoty platit za úspěch mincemi z pokladnice svědomí.

Petra Klabouchová: *Ignis fatuus* (Host). Bludičky, beztělci – a vědci, kteří se vydali je zkoumat. Pro Klabouchovou je Šumava tím, čím je pro Stephen Kinga Maine.

Mefisto z onyxu: výběr překladů anglisty **Viktora Janíše** (Nová vlna).

Pavla Horáková, spisovatelka

Miroslav Hlaučo: *Letnice* (Paseka).

Petra Klabouchová: *Ignis fatuus* (Host).

Opět se omezím pouze na domácí beletrii, protože soustavně nestíhám sledovat nic jiného. *Letnice* Miroslava Hlauča a *Ignis fatuus* Petry Klabouchové mi letos přinesly přesně tu rozkoš z četby, kterou znám z dětství a kterou kvůli skoro třicetileté profesní deformaci zažívám tak zřídka.

Lucie Hromková, publicistka, cestovatelka a vysokoškolská pedagožka

1. James Norbury: *Kocour, který učil zen* (Pragma). Překladový titul staví na kouzelných ilustracích a hlubokém filozofickém rozjímání o hledání zenu v životě každého z nás.

2. Pavel Svoboda: *Horští tuláci. Sedm dobrodružných cest* (BWT Books). Publikace na pomezí cestopisu a fotografické knihy zavede čtenáře do odlehlých oblastí napříč světem od Orientu až do polárních oblastí.

3. Libor Dušek: *Afghánistán. Váchánci pod nadvládou Tálíbanu* (Green Mango). Zdařilá etnografie doplněná o autentické fotografie pojednává o životě a aktuálních problémech v oblasti Váchánského koridoru.

Miroslav Hřebecký, programový ředitel EDUin, o. p. s.

Marek Šálek: *Turistická značka. 44 tisíc kilometrů tradice* (nastole). Takový fenomén, jakým je naše turistické značení, si zasloužil svoji monografii. Že se toho ujal profesionální redaktor Marek Šálek, k vítuji dvojnásob.

Aleksander Kaczorowski: *Czechy. To nevymyslíš* (N media). Reflexe národa pohledem zvenku je vždy podnětná. Vedle známé trilogie *Gottland* a spol. (Mariusz Szczygiel) tu máme dalšího polského autora s hlubokým vhladem do našeho jazyka i realit. Vsadím se, že i v kapitole o české hospodě a pivu se většina našich dozví něco nového. A velkým bonusem je část shrnující historii českých zemí od Velké Moravy do současnosti na pouhých 50 stranách.

Marek Hudík, ekonom

Bryan Caplan – Ady Branzei: *Build, Baby, Build. The Science and Ethics of Housing Regulation* (Cato Institute). Bryan Caplan tvrdí, že drakonické regulace v oblasti bydlení jsou hlavní příčinou vysokých cen bydlení v Americe, obhajuje radikální deregulaci, která by umožnila hustou a vysokou výstavbu, a ukazuje, jak by tato změna mohla snížit náklady na bydlení i pomoci řešit řadu dalších společenských otázek.

Nate Silver: *On the Edge. The Art of Risking Everything* (Penguin Press). Autor proniká do světa profesionálních riskérů, jako jsou hráči pokeru, manažeři hedgeových fondů a kryptoměnoví nadšenci. Odhaluje jejich myšlení, zkoumá toleranci k riziku a nabízí cenné poznatky o orientaci ve stále nejistějším světě.

Daniel Susskind: *Growth. A History and a Reckoning* (Belknap Press). Ekonomický růst vymaňl miliardy lidí z chudoby, avšak přinesl škody na životním prostředí a nárůst nerovnosti. Susskind tvrdí, že místo toho, abychom se růstu vzdali, měli bychom ho přeměrovat tak, aby lépe reflektoval hodnoty společnosti.

Petra Hůlová, spisovatelka

Handa Gote Research and Development (Jedefrau.org). Myslím, že umění směřuje k tělesnosti, a Handa Gote to věděli už dávno. Kniha shrnující 20 let tvorby mimořádně zajímavé umělecké skupiny na pomezí divadla, performance, tance a života.

David Zábranský: *Jů a Hele* (Větrné mlýny). Kdyby honorář za členství v porotě ceny Magnesia Litera za prózu nebyl pouhých 5000 Kč, za který se bohužel této činnosti nemohu věnovat, a tak jsem tuto nabídku musela letos s lítostí odmítnout, toto by byla moje volba na letošního vítěze v kategorii próza.

S. d. Ch: *Filmařská trilogie* (Rubato, 2023). Můj muž miluje trilogie a já miluju svého muže. Další kolekce jeho divadelních her je ještě lepší než ta předchozí.

Lukáš Hurník, hudební skladatel

Jiří Ramba: *Osudná hra Bedřicha Smetany* (Togga, 2023). Nezvyklá kombinace pohledů historického, hudebního a lékařského na život Bedřicha Smetany.

Karel Hvižd'ala, rozhlasový novinář

1. Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek). Portrét génia, který – ač dostal dárek od Boha – se choval celý život jako prase, se soustředí uje hlavně na méně známé období, kdy se z Homo poeticus stává Homo politicus.

2. Michal Bystrov: *George Voskovec a John Werich. Americká cesta* (Pangea). Dokonale a zcela nově zpracované období exilu V + W + J na základě dlouhodobé badatelské činnosti a pátrání ve světových archivech panů Filipa Šíra a Martina Mejzra.

3. Milan Ohnisko – Martin Reiner: *Reiner* (Torst). Autoterapeutický rozhovor, v němž zpovídáný, stejně jako v próze, hledá a odvažuje své myšlenkové interakce.

Radovan Charvát, překladatel

1. Hans Joachim Schädlich: *Kokoschkinova cesta* (Opus). Příběh bostonského profesora botaniky Kokoschkina, který podnikne v srpnu 2005 v doprovodu svého pražského přítele Hlaváčka cestu do Prahy, Berlína a Petrohradu. Ta pro něj nepředstavuje pouze výlet, nýbrž setkání s vlastní minulostí i minulostí kontinentu.

2. Lubomír Martinek: *Ironie osudu* (Pulchra). Autor ve své bilancující knize rozdělil život protagonisty do pěti barevných období. Jím předchází „soukromý pravěk“, tj. část dětství, na kterou si člověk neuchoval vlastní vzpomínky. Závěrečná část je tvořena objevy, které alter ego autora v průběhu putování učinilo.

3. Marie Klimešová – Hana Rousová (eds.): *Tak blízko, tak daleko. České umění 1947–1960* (Arbor vitae societatis). O českém výtvarném umění mezi lety 1947–1960 nebylo dosud nikdy uvažováno v tak širokém evropském kontextu. Text doložený 450 reprodukcemi vede nepochybně k uvědomění si směřující síly základních hodnot evropské kultury.

Alena Jelínková, knihkypkyně, Vinohradské knihkupectví

1. Daniela Hodrová: *Co přichází aneb Cesta na Kouzelný vrch* (Malvern). Bohužel jde o poslední knihu výjimečné spisovatelky, která mi chybí nejen jako autorka, ale hlavně jako blízký člověk.

2. Dorothy B. Hughesová: *V osamění* (Maraton). A musím vyzdvihnout nejen tento psychologický román s detektivní zápletkou, ale i ostatní tituly nakladatelství.

3. Bára Dočkalová: *Kost* (Labyrint). Laskavá, napínavá i vtipná kniha pro děti, se kterou jsem strávila nádherný páteční večer. Na chvíli jsem se cítila zase jako malá holka, co je naprosto ponořená do příběhu.

Roman Joch, Občanský institut

1. Jan Pergler – Jan Dražan (eds.): *7. říjen. Fauda – izraelská apokalypsa (Zed')*. Sborník příspěvků či rozhovorů s patnácti osobnostmi, domácími i zahraničními. Bolesné, leč fascinující čtení. Každý příspěvek stojí za to. Některé jsou více emocionální, jiné více analytické. Žádnému nechybí morální jasnost, průzračnost a realismus v otázce, kdo je vrah a kdo se brání.

2. Jan Horník: *Západ musí být zničen. Putin naplňuje Duginovy mesianistické vize* (Argo/ÚSTR). Analýza myšlení ruského mystika a ideologa, který je označován za konzervativce, ale jak autor ukaže, coby heideggerián je kulturním a civilizačním relativistou, tedy člověkem postmoderní levice. A zároveň Putinovým Rasputinem; Putin sleduje jeho cíl zničit západní civilizaci založenou na ho dnotovém a morálním univerzalizismu.

3. Satoši Jagisawa: *Dny v knihkupectví Morisaki* (Kontrast). Výběr mé letos dvacetileté dcery Jany Marie; v její úsudek a dobrý vkus mám velkou důvěru.

Marcel Kabát, publicista

Milan Kundera: *Totožnost* (Atlantis). Poprvé oficiálně česky v převodu Anny Kareninové je tu dílo Milana Kundery ve vynikající formě: kompaktní, podnětné a provokující i po čtvrtstoletí od svého prvním francouzského vydání.

Tereza Boučková: *Dům v Matoušově ulici* (Odeon). Zdálnivě známá, ale ochotně zapominaná historie likvidace a ponižování zdejších elit v osudech skutečných obyvatel jednoho domu, předestřena s obdivuhodnou upřímností, osobním nasazením a odhodláním neuhnout ani vlastní bolesti.

Miloš Urban: *Dr. Alz* (Argo). Téma potměšilého „alzaka“, který nejednomu z nás dříve či později rozleptá mentální schopnosti, je čím dál frekventovanější, v zápiscích Urbanova smutně groteskního o hrdiny se ale zjevuje opravdu tady a teď. Možná i tomu, kdo nikdy nebydlel v Praze 7.

Pavel Kalina, historik umění a architektury

Abū al-Qásim al-Qušajrī: *Qušajrīho pojednání o nauce sufismu* (Academia). Editor a překladatel Bronislav Ostřanský. Za nakladatelský a překladatelský čin roku považuju první svazek Qušajrīho traktátu o sufíjském učení, základní zprávy o rané islámské mystice, která se tak po staletích konečně dostává k českému čtenáři.

Lenka Karfíková, filozofka

Simone Weilová: *Očekávání Boha* (Kalich). Přeložil Martin Pokorný. Dopisy a eseje francouzské filozofky (1909–1943) týkající se jejího náboženského hledání, ale také témat pozornosti, lásky, soucitu s bídou, umění či krásy.

Pavel Hošek: *Evangelium podle Bohumila Hrabala* (CDK). Zamyšlení nad náboženskými motivy v díle Bohumila Hrabala, které se opírá mj. o nedávno nalezené záznamy jeho adventních promluv na evangelické faře v Libici nad Cidlinou v 80. letech 20. století.

Gilles Kepel: *Holokausty: Izrael, Gaza a válka proti Západu* (Bourdon). Přeložili Barbora Šuchová a František Kalenda. Kniha je složena ze dvou posledních publikací francouzského politologa a arabisty s českými kořeny, který vnáší světlo do probíhajícího tragického konfliktu na Blízkém východě a zároveň varuje před jeho dopady na západní společnosti i celosvětové uspořádání.

Vladimír Karpenko, fyzikální chemik

Čtenáři se nabízí výjimečná příležitost seznámit se s upřímnou zповědí vrcholné političky v knize **Zuzana Čaputová – Erik Tabery:** *Neztratit se sama sobě* (Respekt), zvlášť když rozhovor vedl výtečný novinář Erik Tabery. Po odchodu paní Čaputové z funkce slovenské prezidentky se tamní politická scéna dala do dramatického pohybu.

Na rozdíl od politiky je v přírodě běžný velmi různorodý pohyb, jak to poutavě podává kniha **Jaroslava Petra** *Desatero pohybů* (Argo/Dokořán).

Jedním z možných pohybů je útek, občas v přeneseném smyslu – třeba před vlastní minulostí, což nám připomíná kniha **Jiřího Padevěta** *Český bestiář* (Academia).

Navržené knihy lze číst i v jiném pořadí; všechny jsou kvalitní.

Václav Klaus, bývalý premiér a prezident

Letos si dovoluji připomenout knihy dvě. Jedna je překladová, druhá originální dílo českého autora. V dubnu 2024 byla v nakladatelství Academia vydána kniha **Arthura Koestlera** (jehož kniha *Tm a o polednách* by měla být povinnou literaturou pro všechny nové generace) *Příslib a naplnění: Palestina 1917–1949*. Knihu v původní verzi napsal tento významný a slavný autor v roce 1949. Každý, kdo chce trochu pochopit dnešní tragickou situaci v Gaze, by si tuto knihu měl přečíst.

Zásadním faktorem naší budoucnosti je tzv. Zelený úděl, lépe opravdu ono anglické *Green Deal*. Pro IVK napsal originální knihu s tímto názvem **Tomáš Břicháček**. V češtině neexistuje srovnatelný podrobný, detailní, pečlivě vyargumentovaný text o tomto naší ekonomiku ničícím plánu.

Pavel Klusák, hudební publicista

Michaela Kukovičová – Magdalena Rutová: Kniha roku (Baobab). Dvě kreslířky zachytily den po dni svůj rok, tedy 2 x 365 obrázků nelitostných, nesmírně zábavných, smutných, partnerů, rodičů, dětí, vysoká škola, jídlo, únava, osobní je politické, soucit, odhalování, sebeodhalování. Kronika našeho teď a tady přišla z nečekané strany.

Karolína Skučková: To je cirkus! (Host). Permanentně překvapivá orální historie českého cirkusu má sílu i čistě literárně. Jak viset za vlasy, jak naučit medvědíci jezdit na motorce, jak to chodilo s artistkami, když měly své dny. Karolína Skučková nečekala, že kdy napíše knihu, a elá hop – vystříhla dílo fantaskní i realistické.

Emma Kausc: Narušení děje (Host). Jaká asi bude pátá kniha autorky, když už v první próze se umí suverénně radovat z ponoru do živlu psaní a z vědomí jedinečných možností literatury?

Tomáš Knoz, historik

1. Jan Županič: Habsburská šlechta. (Agentura Pankrác, 2023). Předkládaná kniha Jana Županiče je rozsáhlým dílem charakterizujícím postavení šlechty v době, kdy již vlastně vyklízí společenské pole ve prospěch měšťanstva. Kniha se vyznačuje systematickostí a jasně danou strukturou. Silnou stránkou práce je nepochybně snaha o jasnost a přehlednost, znalost věcí a interpretační schopnosti. Zároveň je nutné ocenit autorovu schopnost bravurním způsobem propojovat řeč právních dokumentů s řečí osobních pamětí jednotlivých aktérů, popřípadě výklad obecných formulí se svěřectvím jednotlivých konkrétních lidských příběhů.

2. Jiří Němec: Odcizené dějiny. Protektorátní politika dějin a konstrukce říšské myšlenky (Matice moravská, 2023). Celá řada současných autorů popisuje vojenské dějiny druhé světové války, jini se zase zabývají politickými zvraty tohoto tragického období v dějinách moderní Evropy. Jiří Němec zvolil zcela ojedinělý přístup: ve své knize *Odcizené dějiny* analyzuje nacistický pokus o konstrukci říšské myšlenky a její implementaci na území protektorátu, kde se na konstituování nové ideologie „říšského češství“ podíleli i mnozí kolaboranti. Kniha Jiřího Němce je excelentním projevem intelektuálně pojímaných „dějin idejí“ a zároveň i jejich poutavým, až dobrodružným výkladem.

3. Maggie O'Farrellová: Portrét novomanželky (Argo, 2023). Vyprávění dějinné látky nemusí být jen strohým převyprávěním a interpretací historických pramenů či přesně vymezenou literaturou faktu. Jak dokládá překlad knihy známé autorky Maggie O'Farrellové *Portrét novomanželky*, i v dnešní době má své místo historický román, jehož cílem je v kulísách dávno uplynulé historické epochy líčit stále aktuální zákoutí mezilidských vztahů. Čtivost knihy ještě podtrhuje kvalitní překlad Terezy Markové Vlasákové.

Michal Kolezsar, šéfredaktor nakladatelství Baronet

Michal Příbáň: Errol. Josefa Škvoreckého život první, 1924–1969 (Host). Letos mě nejvíce zaujal první díl biografie Josefa Škvoreckého. Michal Příbáň se chronologicky zabývá autorovým životem a dílem, které se vzájemně prolínají a doplňují, neboť to často vypadá, že spisovatel pro psaní svých příběhů potřeboval využívat reálných situací a předobrazů, nikoli vše „fabulovat z čisté hlavy“. Vrcholem knihy jsou pak *Zbabělci* a všechno, co se odehrálo po jejích vydání. S Josefem Škvoreckým (a jeho manželkou Zdenou Salivarovou) se loučíme v okamžiku, kdy je již jasné, že se z Kana dy zpět do Československa nevrátí. A já osobně jsem velmi zvědavý na druhý díl této mimořádně povedené knihy!

Stanislav Komárek, katedra filosofie PřF UK Praha

Eliška Fulínová – Anna Kvičalová (eds.): Antropocennosti (Academia). Neobyčejně zajímavý sborník esejů o mnoha spektrech antropocenu, to jest věku, kdy se člověk stal doslova geologický m činitelem.

Marek Špínka – Jan Havlíček – Iveta Štolhoferová – Daniel Frynta (eds.): Etologie. Mechanismy, ontogeneze, funkce a chování živočichů (Academia). Obsáhla a všestranná učebnice etologie početného autorského kolektivu s bohatými ilustracemi; dílo, které vznikne, zejména v minoritním jazyce, jako je čeština, jednou za mnoho dekád.

Petr Komers, překladatel

Stvořit nový literární útvar je událost sama o sobě. Podařilo se to ruskému historikovi **Alexandru Tamanskému** v jeho románu *Prezidentova archa* (Zakázané vzdělání). Začíná vraždou, vede přes opravy a nové interpretace světových dějin a nakonec přes zasvěcené geopolitické a ekonomické debaty celý příběh vyústí záchranou amerického dolaru. Neopakovatelná záležitost. A kupodivu čtivá.

Jan Konvalinka, biochemik

Ke své hanbě se musím přiznat, že jsem toho letos mnoho nepřečetl. Z toho, co se mi přečíst podařilo, nominuji knihu **Aleše Palána** *Tahle kniha ti změnil život* (Host), rozhovory s obyčejnými lidmi, kteří zažili to, co se přihodilo i některým šťastlivcům mezi námi: potkali knížku, která jim změnila život. Snad na vás taková čeká taky.

Další skvělá knížka, kterou chci nominovat, je soubor úvah **Terezy Matějčkové** *Bůh je mrtve, nic není dovoleno* (Echo Media), vydaný na konci loňského roku. Brilantní eseje docentky z Filozofické fakulty UK, které mnoho kolegů nemůže odpustit, že píše o důležitých věcech atraktivně a srozumitelně pro pouhé laiky, jako jsem já. Laik je jí za to naopak vděčný.

Radim Kopáč, literární a výtvarný kritik

Tereza Boučková: Dům v Matoušově ulici (Odeon). Nejlepší kniha, co kdy autorka napsala. V hlavní roli dům, který si pamatuje – ty, kdo v něm žili, stejně jako dějiny, co šly kolem. A který dokáže e díky autorce suverénně aktualizovat, vtáhnout minulé rovnou do přítomnosti.

Michel Houellebecq: H. P. Lovecraft. Proti světu, proti životu (Vyšehrad). Ideová základna, z níž vyrstl jeden z nejpozoruhodnějších spisovatelů posledních dekád. Hodně osobní, magická přípra va terénu.

Benjamin Labatut: Maniac (Paseka). Strhujícím způsobem vymalovaný portrét Jánose Neumanna, génia a šilence v jednom. Průkopníka všech cest, co šly po druhé válce prokopat: k počítačům, umělé inteligenci, teorii her – a taky vodíkové bombě.

Blanka Kostřicová, spisovatelka

Tomáš Mazal: Spisovatel Bohumil Hrabal (Torst).

Pavel Hošek: Evangelium podle Bohumila Hrabala (CDK).

Tomáš Břicháček: Green Deal. Zelený úděl (Institut Václava Klause).

Jakožto hrabalofilka a hrabaloložka velice oceňuji vydání prvních dvou uvedených knih.

Jakožto člověk, který je denně v přírodě, velmi odmítám, až odsuzuji zelenou ideologii, reprezentovanou především tzv. Green Dealem.

Vojtěch Kotecký, environmentální vědec

Marek Torčík: Rozložíš paměť (Paseka, 2023). Pohled do života velké části našich sousedů. Téměř snové vzpomínky na noční můry, jak říká moje žena.

Leo Vardiashvili: Hluboko v temném lese (Argo). Přeložila Lenka Sobotová. Magický realismus pod Kavkazem. Divoká jízda taxíkem, hroch si vyšlapuje po ulici a tygr i vlastní minulost číhají v botanické zahradě.

Veleslav Wahl – Petr Voříšek a kol.: Pražské ptactvo 1800–2020: Ptáci, město, příběh hrdiny (Revolver Revue / Česká společnost ornitologická). Úplně striktně vzato sice tato kniha vyšla v roce 1944, ale úplně nové a krásné vydání je vlastně spíš pomník původní knize a hlavně autorovi. Rozšířené o současná data, doplněné o rozsáhlé expozé do urbání ornitologie a hlavně vylíčení legendárního autorova příběhu.

Pavel Kotrla, básník a kritik

Miroslav Hlaučo: Letnice (Paseka). Svěbytné románové vyprávění ze světa, kde zázraky jsou ještě možné.

Vojtěch Štěpán: Vlčencům na setměnou (Dobry důvod). Básnický debut laureáta 50. ročníku Literární soutěže Františka Halase, který stojí za pozornost.

Karel Srp – Zdeněk Sklenář (eds.): Toyen. Knihy bez hranic (Galerie Zdeněk Sklenář). Monografie, která mapuje fascinující propojení surrealistické a imaginativní tvorby Toyen s knižní ilustrací.

Karina Kottová, historička umění

Za mě je to jednoznačně **Gabor Maté: Mýtus normálnosti**, v českém překladu vydaný nakladatelstvím Peoplecom (2023). Je to kniha, která nesevádi zdravotní problémy, závislosti a další těžkosti našelhaní jednotlivců, ale naopak poukazuje na neuhý celého systému, ve kterém žijeme. Zkoumá, jak se jeho toxické projevy, jako jsou rasismus, nervovost, násilí apod., propisují do našeho fyzického a duševního zdraví, a navrhuje cesty, jak začít vycházet ze začarovaného kruhu.

Petr Koubský, informatik

1. **Miroslav Hlaučo:** *Letnice* (Paseka).
2. **Franz Kafka:** *Dopisy Mileně* (Kavka).
3. **Pavel Klusák:** *Suchý a Šlitr. Semafor 1959–1969* (Host).

Pavčina Kourová, historička

Michal Příbání: *Errol. Josefa Škvoreckého život první, 1924–1969* (Host).

Vojtěch Pavelčík: *Výlet k Vltavě od Svatojánských proudů* (Vojtěch Pavelčík).

Marek Toman: *České sklo* (Akropolis).

Martin Kovář, historik a publicista

1. **Michal Příbání:** *Errol. Josefa Škvoreckého život první, 1924–1969* (Host). Nejen milovníci knížek Josefa „Errola“ Škvoreckého musí být nadšení. Obrovské množství práce, knížka velkého záběru a plná detailů, často nových informací i pro Škvoreckého „pokročilé čtenáře“, pokud jde o některé lidské osudy, o precizní znalosti dobového kontextu a o schopnosti zachytit dobovou atmosféru ani nemluvě, a to nejen v případě autora rodného Náchoda a Prahy. Doporučuji všem i jako vynikající české poválečné dějiny svého druhu.

2. **Krystyna Wanatowiczová:** *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek). Výtečná dvojmonografie o geniálním básníkovi, o svodech komunistické moci i o tom, jak těžké bylo být synem a obecně dítětem em takto výjimečného muže. Strhující kniha, nejen pro čtenáře Vítězslava Nezvala, ale pro všechny zájemce o českou literaturu a československou především poválečnou společnost.

3. **Jaroslav Rudiš:** *Vánoce v Praze* (Labyrint). Další Rudišův „majstrštyk“, tentokrát o zprvu osamělém a poté ve společnosti nových přátel či „přátel“, jak chcete, putování autora vánoční Prahou. Naše metropole, jak ji známe i neznáme, se skvělou, rozjařenou náladou i – dost možná hlavně – melancholická a magická jako třeba od Ripellina... Čtenář se hned začne těšit na Vánoce a vůbec bych se nedivil, kdyby se o letošních svátcích nejdén z nich vydal v Rudišových stopách. Skvělé, fakt skvělé to je.

Petr Kukal, básník a spisovatel

Abigail Shrierová: *Nevratné poškození* (Bourdon). Víc než pro vlastní obsah je pro mě *Nevratné poškození* knihou roku proto, za jakých okolností a že vůbec u nás vyšla. Pokládám to minimálně za důležitý signál o dosud trvající autonomii knižního trhu, limitech sociální cenzury a o svobodě projevu vůbec.

Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek). Více než sedmisetstránková kniha rozhodně netrpí nudným akademismem; novinářské tvůrčí postupy jí zaručují živost a spád. Daní za přístupnost je někdy trochu povrchní pohled a ani množství věcných nepřesností není zanedbatelné. Přesto je nesmírně záslužné, že největší český básník všech dob má znovu po letech svou velkou monografii!

Milan Ohnisko – Martin Reiner: *Reiner* (Torst). Obsáhlý rozhovor přátel neztratil ani přenesením na tiskové stránky nic z půvabu spontánního dialogu. Ohnisko není kladec připravených dotazů a Reiner zpodobaná hvězda; role se občas vymění, témata se vracejí v kruzích, je vám, jako byste seděli u téhož stolu. Martin je chodící kronikou posledních 40 let literárního života u nás a mluví o něm formou, která nenudí.

Mirka Kundratová, historička a bibliofilka

Tereza Boučková: *Dům v Matoušově ulici* (Odeon).

Pavel Kosatik: *Bedřich Smetana. Životopis* (Universum).

Jiří Peňás: *Výpravy s knížetem po schwarzenberských místech* (Echo Media).

Jaroslav Čechura: *Kronika jednoho šilenství. Čarodějnice na severní Moravě v 17. století* (Vyšehrad, 2023).

Leoš Kyša, spisovatel

1. Nelze jinak než prostě znovu a znovu říkat: Je jenom jedna kniha roku a tou je třetí díl *Šikmého kostela* od **Karin Lednické** (Bílá vrána). Bývalá nakladatelka vletěla do české literatury jako tornádo a přinesla autentické a silné příběhy s důležitým regionálním podtextem. K tomu prostě není moc co víc dodat. A také díky obřím prodejům prakticky zachránila letošní knižní trh. Díky, Karin, za vše.

2. *Neviditelný muž* **Blancy Bellové** (Host) je další povedená kniha této ostřílené autorky. Tentokrát trochu jiné téma, ale opět vynikající jazyk, práce s charaktery a zajímavý dějem o tom, že staré křivdy nikdy nezmizí a to, čím a komu jsme se narodili, nás nakonec dožene.

3. *Český bestiář* **Jiřího Padevěta** (Academia) je důležitá kniha o tom, že nejen hrdinové tvořili naše dějiny, ale v mnoha případech to byli právě zrádci. Neveselé, ale poučné čtení o lidských slabostech, které jsou stále stejné a nakonec se znovu a znovu objeví i v dobách nových, stejným způsobem, jenom v jiných dějinných kulisách a s novými jmény.

Lenka Lanczová, spisovatelka

1. **Evžen Boček:** *Aristokratka v Československu* (Druhé město). Kniha má bavit, těšit a vyvolat dobrou náladu – a to pan Boček svými díly opravdu umí.

2. **Juraj Červenák:** *Lovec čertů* (Argo). Historická detektivka aneb šestnácté století bez romantických příkras.

3. **J. D. Barker – James Patterson:** *Smrt pod kůží* (Kniha Zlín). *Špionáž, agenti, akce, napětí... prostě thriller.*

Jan Lukavec, kulturolog

Eliška Fulinová – Anna Kvičalová (eds.): Antropocennosti (Academia). Inspirativní eseje nevšedně přibližují různé kontexty současného globalizovaného, antropocenního světa. Ve svém přístupu jsou autoři široce rozkročení: od mytologičnosti až k jakési cynické přizemnosti, od apokalyptičnosti k hravosti. Knihu můžeme označit i jako oslavu lidského poznávání, které dokáže být sebeironické a misty i hravé. Překračuje hranice vědních disciplín a pohybuje se napříč mnoha odlišnými vrstvami reality.

Linda Kudrnovská a kol.: Identita. Příběh českého grafického designu (Paseka). Přepychově upravená a invenčně sepsaná kniha komplexně mapuje dějiny českého grafického designu, jeho so učastnost i vyhlídky, a to i v oblastech, kde jeho přítomnost běžné nevnímáme, například na náhrobních kamenech. Čtenáře poučí, proč se vyhýbat designu, který manipuluje nebo zbytečně zahlcuje, a naopak jak smysluplně číst ten užitečný.

Tara Isabella Burtonová: Self-Made: Vytváření naší identity od Da Vinciho po Kardashians (Bourdon). Český překlad má jisté mouchy, ale kniha i tak pozoruhodně předvádí sebeutváření novověkého Euroameričana. A také ukazuje, že všechny soudobé celebrity, o jejichž úspěchu píše, pocházely z nějak privilegovaného prostředí, takže příběh jejich úspěchu není možné vykládat tak, že by podobná cesta byla automaticky otevřená každému. Ironicky také varuje před demonstrativně ukazovanou, ale zpravidla dosti iluzorní „autenticitou“.

Eva Lukavská, romanistka

1. **Arthur Koestler:** *Příslib a naplnění. Palestina 1917–1949* (Academia). Zsvěcený pohled do minulosti, který zčásti osvětluje kořeny současného konfliktu.

2. **Pierre Hillard:** *Comprendre l'empire Loubavitch. Une dynastie royale et messianique* (The Book Edition). Cesta zcela neznámým prostorem.

Lubomír Machala, vysokoškolský pedagog, literární historik, šéfredaktor časopisu Bohemica Olomucensia

Ivana Gibová: *Babička* (Vlna, 2023). Tuto knihu, vydanou ještě v roce 2023, už v loňské Knize roku stihl tipovat Zdenko Pavelka. Přidávám se k němu po roce, protože jde o zcela mimořádnou prozrou, zprostředkovávající rodinné poměry zcela jinak než idylizující Božena Němcová, a to do detailu promyšleným, dynamickým a pod kůží se vrývajícím způsobem. Ne nadarmo získala letošní slovenskou nejprestižnější cenu Anasoft literu, ne nadarmo se připravuje český překlad.

Jana Machalická, Divadelní noviny

Gian Marco Griffi: Zadrhely (Meridione). Překladatelka z italského Alice Flemrová si založila vlastní nakladatelství Meridione, aby mohla vydávat knihy svého srdce. A tak českým čtenářům objevila velice originálního autora Giana Marca Griffiho, který dokáže vynalézávat i vtipné vystihnout nikdy nekončící hořkosměšnosti života. V malých příbězích umí vylíčit smutná témata s drsností, až surovostí, jež zároveň osvobozuje a smutky tak umenšuje. Praštění hrdinové jeho „povídkového románu“ se vyskytují v Piemontu, v kraji Monferrato na východ od Turína, a jsou to ukázkoví outsidersi plašuskové, kteří podnikají pošetilé aktivity a dostávají se do bizarních situací, v nichž pobývají se samozřejmostí postav absurdního dramatu.

Jana Patočková: Svět na divadle ukázat, a celý... (Divadelní ústav). Kniha je výběrem z textů naší přední teatroložky a je věnována především dramatu. Je to skvělé čtení, skoro by se dalo říct, že má divadelní kritiky pro značnou část pokročilých. Jde o mimořádně inspirativní způsob myšlení a psaní o divadle, který čtenáři nezřídka otvírá nový pohled na divadelní tvorbu; i když má vlastní zkušenost s inscenačními výsledky, při četbě tak pronikavě analýzy zjistí, že mu leccos uniklo nebo to nepochopil. Platí to zejména pro statě věnované Patočkově celoživotním tématům, jako byla tvorba Otomara Krejčí, Jana Grossmana i Václava Havla. Její studie jsou také psány barvitým jazykem a v živých glosách a polemikách se odráží i autorčin smysl pro ironii a absurditu.

Martin Machovec, literární historik

1. **Matěj Klíma:** *Ladislav Klíma v české kultuře* (FF UK). Touto literárněhistorickou studií navazuje autor na svou antologii *Čtení o Ladislavu Klímovi* (2022); jejím rovněž velmi dobrým protějškem je studie Vojtěcha Kintera *Český Nietzsche? K dílu Friedricha Nietzscheho a Ladislava Klímy a jejich dnešnímu významu* (FF UK, 2023).

2. **Veronika Bendová:** *Konec sezóny na koupališti Úštěk* (Host). První Veroničina kniha, *Nonstop Eufrat*, vyšla před dvanácti lety, druhá, *Vytěžen kraj*, v roce 2019, tohle je třetí. Autorka netrpí nadprodukcí, což je jen dobře. *Konec sezóny* tvoří cyklus dvanácti povídek. Mistrná práce s jazykem, hořkosměšné portréty lidí této doby, trapnosti partnerských vztahů – a hlavně je všechno trochu jinak, než si myslíme.

3. Tereza Boučková: *Dům v Matoušově ulici* (Odeon). Osudy tří generací lidí v jednom pražském činžáku. Od antisemitismu nacistického k antisemitismu dnešnímu. Od zločinů stalinismu ke zločinům putinismu. Poznání minulosti nás asi nezachrání, ale může pomoci.

Jan Royt – Vojtěch Pokorný: *Ikonografie Karlova mostu* (Muzeum Karlova mostu). Skvělá umělecko-historická, bohatě ilustrovaná monografie (nejen) o sochařské výzdobě (nejen) Karlova mostu. Významný příspěvek k pragensiím.

Jiří Málek, chemik

Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek).

Yuval Noah Harari: *Nexus. A Brief History of Information Networks from the Stone Age to AI* (Vintage Publishing).

Radek Malý, básník

Co přichází aneb Cesta na Kouzelný vrch **Daniely Hodrové** (Malvern).

Pavel Mandys, zakladatel literárních cen Magnesia Litera

R. F. Kuangová: *Nažluto* (Host). Přeložila Daniela Orlando. Jízlivá, sžíravá a velmi zábavná sonda do newyorského literárního provozu. Neúspěšná mladá bělošská spisovatelka dopíše, upraví a p od svým jménem vydá rukopis své už dávno mnohem úspěšnější, ale náhle tragicky zemřelé asijsko-americké kamarádky. Úspěch se dostaví, ale záhy také potíže – a obojí líčí Kuangová s podmanivým nadhledem a sarkasmem.

Ajelet Gundar-Gošen: *Kde číhá vlk* (Garamond). Přeložila Magdalena Jehličková. Izraelská autorka se opakovaně pohybuje na hraně vážné a žánrové literatury a i tady začíná s ožehavou výchozí situací – černošský islamistický útočník napadne synagogu v poklidném kalifornském městě. Nedlouho nato zemře na školním večírku jiný Afroameričan a v podezření je syn vypravěčky, radikalizující se židovský mladík. A je z toho psychologická noirová kriminálka s nečekaným závěrem.

Kazuo Koike – Góseki Kodžima: *Šōgunův popravčí* (Crew). Přeložila Anna Křivánková. Ukázka, že manga nemusí být jen triviální zábava pro náctileté. Klasika ze 70. let vyniká precizní realistikou perokresbou bez obvyklých klíšé mangy, vypráví několik baladických příběhů, které končí u kata, a kromě toho čtenáře seznamuje s každodenním životem japonského hlavního města v 18. století.

Miroslav Masák, architekt

Václav Havel – Anna Freimanová (eds.): *Péče o stát* (Knihovna Václava Havla). Dnes znovu aktuální souhrn myšlenek. A výborná grafická úprava Kristýny Šlachrtové.

Tereza Matějčková, filozofka

Alena Lochmannová – Miroslav Šafr: *Ti, kteří se rozhodli* (Academia). V mnoha ohledech temná kniha, která rozkrývá nejruznější souvislosti sebevraždy – psychologické, lékařské, sociologické, filozofické. Příjemnějším při debatě o jedné temné události v roce 2024 jsem si říkala, jak důležité je si tyto souvislosti promyslet.

Dimitri Verhulst: *Mít a být* (Odeon). Už dlouho mě žádný autor nezaujal tak, že jsem si obratem objednala vše ve mně dostupných jazycích. Novela i filozofická úvaha zároveň, mimořádný výkon překladatelky Veroniky ter Hamsel Havlíkové.

Simone Weilová: *Očekávání Boha* (Kalich). Kniha o to podstatnější, oč se zdá být době a „naším tématům“ vzdálenější. Vyzdvihnout je třeba skvostný překlad Martina Pokorného a vůbec péči nakladatelství o tuto výjimečnou autorku.

Jan Mattuš, překladatel

Linda Kudrnovská a kol.: *Identita. Příběh českého grafického designu* (Paseka).

Erich Kästner: *Cesta do záhuby* (Argo).

Vladimír Merta, písničkář

Tereza Boučková: *Dům v Matoušově ulici* (Odeon). Lehkou rukou psaná autobiografie domu, kolem něhož se obtáčely kruté dějiny. Šokující vpád současných válek zastihne autorku nenadále – a Tereza bojuje srdnatě a s ženskou nadrlostí s nutkáním vidět svět černobíle. Přidává se tak do řady autobiografických románů-reportáží, okouřených autofikcí.

Ondřej Kundra: *Israel ve stínu 7. října. Rozhovor s Irenou Kalhousovou* (Respekt). Výjimečný souzvuk otázek a odpovědí, srozumitelně a nezužatě vyprávějící o pozadí dějinného střetu odvěké civilizace s dotírajícím barbarstvím. Velké varování pro profesionální humanisty a mezinárodní spiklence, skrývající se za legalizaci teroru.

Eva Turnová: *Turnový háj 11* (Eturnity). Pokračování neskutečně vtipných, úsporných a veskrze originálních postřehů, které multižánrově nadaná autorka chrlí každý pátek rok co rok do éteru. Slyšené stává se literou. Homér redivivus!

Radek Mikuláš, geolog

1. Jaroslav Petr: *Desatero pohybů* (Argo/Dokořán). O chování a myšlení jiných živočichů, než jsou lidé, víme dosud velmi málo. Kniha Jaroslava Petra to čtivě dokumentuje.

2. Karel Altman: *Dědictví českého trampingu* (Academia). Češi mají vynikající schopnost užívat si volného času. Asi i proto u nás vzniklo tak bizarní a současné přirozené chování, jaké se skrývá za pojmem trampingu.

3. Stanislav Komárek: *Stíny v našich duších. Kronika virového šílení* (Academia). Virovým šílením myslí autor samozřejmě pandemii koronaviru a způsoby, jakými se s ním lidstvo vypořádalo. Neso uhlasiť téměř s ničím, co je v knize psáno, ale i opačný názor je cenný, když je podán výstižně a důkladně.

Jaroslav Miller, historik, náměstek MŠMT a bývalý rektor Univerzity Palackého v Olomouci

Mám pocit, že v roce 2024 jsem mohl vybrat z výrazně bohatší nabídky pro mne zajímavých titulů. Volím tedy hned tři knihy a na první místo jasně řadím *Erol. Josefa Škvoreckého život první, 1924–1969* od **Michala Příbáně** (Host). Když jsem kdysi v Hooverově archivu objevil Škvoreckého pozůstalost, pohrával jsem si s myšlenkou podobného projektu. Kolega Příbáně ale napsal nepochybně lepší text, než bych dokázal já. Těším se na druhý díl.

Letos zjevně inklinuji k častější četbě (auto)biografií, neboť na druhé místo stavím vzpomínky generačně staršího kolegy profesora **Miroslava Hrocha** *Jak jsem to tenkrát viděl* (Karolinum). Text lze chápat jako svého druhu kroniku dramatických zápasů českého dějepiscectví i každodenního nejednoduchého provozu historických pracovišť v širším kontextu dějin Československa ve 20. století. Vzhledem ke generačnímu rozdílu i odlišné rodinné historii vnímám rozhodování jednotlivců i kolektivů v zásadních momentech československých dějin jinak, ale vysoce oceňuji autorovu celoživotní snahu o kultivaci české historické vědy i ve strastiplných podmínkách totalitního státu. Jde o poctivý a v mnoha ohledech inspirující text.

V polovině roku jsem se začel ot sice užtělé, avšak svou vypovídající hodnotou výběrného díla **Martina Wihody** stručně a jasně nazvaného *Kosmas* (Argo). Řadím tedy do první trojice mých knih roku.

Ladislav Nagy, překladatel

Bianca Bellová: *Neviditelný muž* (Host). Nový román Biancy Bellové se opět věnuje tématům, jichž se autorka dotýkala už v předchozích dílech, přičemž všechna tato témata se točila kolem lidských práv, nenávisti, lásky, předsudků, zrady a odpuštění. Její nová kniha tyto otázky rozpracovává v geograficky i časově neurčeném prostředí, čímž jen zvyšuje jejich nadčasovost.

Jiří Nedvěd, překladatel, politik a předseda OSS

1. Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek).

2. S. d. Ch.: *Havlováclavská trilogie* (Rubato).

3. Michal Hruška: *Legenda světové cyklistiky* (CPress).

Jan Nejedlý, publicista

Karel Veselý: *Hudba srdce* (Paseka). Studie o milostných písních v pop-music nabízí mnohem víc než přehled lovesongů. Autorova erudice plus odvaha být osobní dělají z textu velmi silnou a hlubokou záležitost. Taková kniha o lásce u nás ještě nevyšla.

Pavel Klusák: *Suchý a Šlitr. Semafor 1959–1969* (Host). Na rozdíl od monografie o Gottovi, kde Pavel Klusák věnoval značnou pozornost zpěvákovu životu, se tady zabývá téměř výhradně tvorbou u obou protagonistů. Precizně a zároveň poutavě. S úctou, přesto kriticky. A hlavně s velkým kulturně-historickým rozhledem.

Bohumil Hrabal – Pavel Hošek (ed.): *Bohové jste vy* (Biblion). Nový Hrabal v roce 2024! Nově objevené autorovy promluvy o víře kolážívané s úryvky z jeho knih. „Člověk, který usiluje o poznání, má povědomí o propasti, ze které hovoří Bůh,“ říká autor v této nečekané čítance.

Zdeněk R. Nešpor, historik a sociolog

Wolf B. Oerter – Zuzana Vítková (eds.): *Rukopisy z Nag Hammádí VI.* (Vyšehrad, 2023). Dokončení rozsáhlé edice koptských papyrů (první díl připravil Petr Pokorný v roce 2008), odkrývající gnostické a starokřesťanské prameny a poskytující obrovský materiál k přemýšlení.

Daniela Tinková: *Osvícenství v českých zemích II. Formování veřejnosti a informační revoluce (1740–1792)* (NLN). Monumentální syntéza, ale přitom skvělá analýza. Lituji, že jsem nestačil nomit

novat první díl, který vyšel už před dvěma lety; také by si to zasloužil.

Georg Trakl – Tomáš Vítek: *Básně / Gedichte* (Herrmann a synové, 2023). Klasických básní s kulturněhistorickými komentáři u nás v posledních letech vyšlo několik, takto má po mém soudu povinná edice vypadat.

Lukáš Novosad, redaktor Týdeníku Echo, Slovanský ústav AV ČR, předseda Společnosti přátel Lužice

Můj příspěvek neaspíruje obsadit vítězné pozice v soutěži; jsou to tipy na dobrou četbu, u nichž bych rád, aby nezůstaly přehlédnuty. Naopak mě potěší, budou-li přijaty jako vhodné nápady na vánoční dárky. Čili dodržuji regule ankety, zároveň nechci zastírat osobní spřízněnost – leč bez ní bych něco z uvedeného neznal. Pořadí není podstatné, setkání knih téhož nakladatele je náhoda.

1. Rajko Grlić: *Neodvypřavené příběhy* (Klenov, 2023). Přeložil Jakub Novosad. Paměti klasika jugoslávského a evropského filmu, napsané formou lexikonu snímků, jež nenatočil. Knihu lze číst o začátku nebo na přeskáčku, ale tak či tak je to příběh umělce, který jako student zažil pražské jaro a sovětskou okupaci v Praze, na vrcholu sil války na Balkáně, emigraci, úspěch v zámocí. Prostě osud, o jakém si my Češi myslíme, že patří minulosti, i když je výsočně aktuální.

2. Michal Bystrov: *Variace na texty starých bluesmanů* (Galén). Vlastně těžko říct, co je to za texty: autor dvacet let překládal, ale de facto – jak přiznává v titulu – pouze varioval texty starých či klasických blues. Výsledkem je obrovská básnická sbírka (jednoznačně česká sbírka roku), která žánru, jemuž se věnovali i Škvorecký či Kainar, dává chuť současné češtiny i obraz nynějšího světa. Lze číst odkudkoli, jakoukoli část, broukat si v hlavě k textům vlastní melodie... Je to ryzí krása.

3. Vojtěch Kouba: *Řemeslo má zlaté DNA* (Galén). Novinka primáše uskupení Lidová muzika z Chrástu, který každou svou desku a knihu pojímá jako průzkum jedné přehlížené linky bohatého českého folkloru. Po hledání souzvuku české a lužickosrbské lidové písně, písni svatebních a pohřebních či písni z Plzeňska přišel na písně o práci. Dokládá dlouhou tradici žánru v českém prostředí a objevuje mnoho zmizelého – rovněž za podmanivého hudebního doprovodu své kapely.

Vojtěch Novotný, entomolog

1. Jindřich Chrtěk – Zdeněk Kaplan – Jitka Štěpánková (eds.): *Květena České republiky 9.* (Academia). Poslední díl první podrobné květeny na našem území. Znalost vlastních rostlin je známou civilizovaností.

2. Leopold Pospíšil – Jaroslav Jiřík – Martin Soukup (eds.): *Obchodníci z „doby kamenné“.* *Papuánští Kapaukové z Nové Guineje* (Pavel Mervart). Fascinující objevy nejvýznamnějšího českého antropologa posledních sta let.

Josef Opatrný, historik a iberoamerikanista

Martin Kovář: *Amerika ve válce. USA v letech 1961–1978/79* (CMI News, 2023). Kniha je zasvěceným pohledem na americkou realitu inzerovaného období v její ekonomické, politické i kulturní dimenzi s rozsáhlými historickými exkurzy. Umožňuje pochopení dalšího vývoje v USA, kdy se Spojené státy podstatně proměnily a dále se mění.

Miroslav Hroch: *Jak jsem to tenkrát viděl. Vzpomínky* (Karolinum). Kultivovaně napsané vzpomínky jednoho z předních reprezentantů české historiografie posledních desetiletí 20. a prvních desetiletí 21. století nabízejí osobní svědectví o podobě historické vědy ve sledovaném období a cílech, jichž chtěl autor publikací výsledků svého studia dosáhnout.

Jan Olulík, genealog

Julie Růžicková – Jitka Jandáková: *Až na kraj světa. Prapůvodní cestou do Santiaga a ještě dál* (Brána). Na pouť do Santiaga de Compostela už se vydal kdekdokdo, natočil film nebo sepsal cestopis. Tato kniha je barvitým popisem společné cesty tří zralých žen, využívajících k navigaci technických vymožeností 21. století, a nechybí proto ani velmi užitečné praktické rady na cestu.

Knižní rozhovor *Žehnám veškeré Boží havěti*, který s Matúšem Kocianem, přírodovědcem a knězem v jedné osobě, vedl redaktor Lukáš Senft, vydalo Karmelitánské nakladatelství v roce 2023. Kocian vnímá veškeré stvoření jako velké Boží dílo, ukazuje na současný neradostný stav přírody způsobený člověkem, ale přesto je závěr knihy plný naděje.

Václav Pačes, biochemik

Jiří Padevět: *Český bestíář* (Academia). Kniha faktu o lidské povaze, která se projeví v těžkých dobách.

Ivana Karásková: *Tajemná řeč genů* (Triton). Rozhovor s českým genetikem Eduardem Kejnovským. Skvělá popularizace moderní genetiky.

Jiří Grygar: *Dvě století v životě pozorovatele* (Academia). Autor si celý život vedl deníky. A z nich vznikla kniha, kde se mimo jiné pojednává o zapomenutých událostech naší historie a samozřejmě o zejména o astronomii.

Jiří Padevět, ředitel nakladatelství Academia

Jakub Bachtík (ed.): *Jan Blažej Santini a svět jeho architektury* (Národní technické muzeum / Karolinum). V krajině zanechala stopy celá řada génů, ale Santini je jen jeden.

Vladimír Prokop – Michal Moravec: *Toužimský & Moravec. Příběh nakladatelství* (Toužimský & Moravec). Takovou monografii by si zasloužila řada dalších nakladatelů působících do roku 1949. Snad se tato stane vzorem.

Milan Ohnisko – Martin Reiner: *Reiner* (Torst). Knižní rozhovor s básníkem, spisovatelem a nakladatelem Martinem Reinerem. Oběma aktérům patří dík za nadhled, vtip i syrovost a také za vhléd do normalizace a nakladatelského podnikání v devadesátkách.

Michal Pařízek, hudební publicista, Full Moon

Juan Gabriel Vásquez: *Ohlžení* (Paseka). Vásquez tradičně přesně, elegantně a náruživě. Skvělé vyprávěč přináší téměř neuvěřitelný příběh z druhé poloviny 20. století. Aneb o křehkých vztazích mezi rodiči a dětmi na pozadí revolučního boje.

Alena Machoninová: *Hella* (Maraton, 2023). Magnesia Litera hovoří za vše, román, který vychází jednou za dekádu. Pohnutý a suverénně napsaný příběh, který ovlivnil i samotnou autorku, navíc získává odlišný rámec prostřednictvím aktuálních událostí.

Karel Veselý: *Hudba srdce* (Paseka). Milostné písně v hlavní roli převyprávěné historie popu, společnosti i vlastního milostného vzplanutí.

Lenka Pastorčáková, spisovatelka

1. Šikmý kostel 3 od **Karin Lednické** (Bílá vrána). Kniha má obrovský a hluboký přesah. Autorka do ní promítla dlouhodobý a upřímný zájem o hornický region, kterému tak navrácí identitu. Svě si však v ní najde (a možná si i popláče) každý čtenář, na region nehled. Červenou nití vyprávění je varování před rychlými a snadnými soudy.

2. Labuť a lovec od **Jiřího Březiny** (Vyšehrad). Obrovské a milé překvapení od autora proslulého detektivními příběhy. Jednoduchý, lyrický příběh vyprávěný nádherným jazykem. Naprosto výjimečná kniha, kterou těžko přirovnat k jiné.

3. Krajina roztavených zvonů od **Jana Štíftera** (Vyšehrad). Povídky fungují samostatně i jako celek. Navíc Štífter vládne jedinečným stylem. Čtivé, dojemné. A pak ty ilustrace, nádhery!

Jan Paulas, novinář a spisovatel

1. Filip J. Scherf: *Ztracená země* (Host). Příběh moderního Ruska od rozpadu sovětského impéria po začátek války proti Ukrajině, jenž je zároveň příběhem západních iluzí o tomto národě, který s toji na jiných hodnotách a idejích než Západ. Povinná četba do dnešních dnů.

2. Pavel Kosatík: *Podnikání pod Davidovou hvězdou* (Práh). Kolbenové, Bondyové, Petschkové, Popperové, Tugendhatové, Waldesové a další známé židovské rodiny podstatně přispěly (nejen) k průmyslovému rozkvětu naší země. Za jejich úspěchem stálo odříkání a dřina, než je pak smetl víchr historických událostí.

3. Jaroslav Šebek: *Hrdinou se člověk nerodí, ale stává. Kardinál Tomášek, církev a stát, 1965–1992* (Karmelitánské nakladatelství). První kritický životopis člověka, který se z bázlivého biskupa stal statečným kardinálem hájícím nejen náboženskou svobodu proti totalitní zvlí. Autor čerpal i z archivů bezpečnostních složek bývalého režimu.

Zdenko Pavelka, publicista a zakladatel nakladatelství Novela bohemia

Jan Antonín Pitinský: *Domácí potřeby* (Větrné mlýny).

Jiří Hájiček: *Drak na polní cestě* (Host).

David Zábranský: *Jů a Hele* (Větrné mlýny).

Nespravedlivě k mnoha dalším vydaným knihám autorů českých i světových a genderově i žánrově nekorektně nominuji tři zástupce letošní české prózy. Protože autoři těmito díly, ač každý jinak a také dekádami oddělenou generační zkušeností, představují pro mne shodně kromě zjevného (už dříve vícekrát stvrzeného) literárního nadání tvorbu opřenou o bravurně zvládnuté a náležitě odpracované řemeslo. Jinak řečeno: umění.

Jiří Pehe, politolog

Fareed Zakaria: *Věk revolucí* (Prostor). Překlad Martin Pokorný. Jeden z nejznámějších amerických politických myslitelů nabízí fascinující pohled na vznik a vývoj industriální modernity a globalizace. Dílo s obdivuhodným záběrem.

Martin Wolf: *Krise demokratického kapitalismu* (Prostor). Překlad Martin Pokorný. Hlavní komentátor deníku *The Financial Times* napsal „opus magnum“ na téma udržitelnosti demokracie ve věku globálního kapitalismu a rostoucího populismu.

Tomáš Klvaňa: *Svět podle Trumpa* (Bourdon). Zsvěcený a čtivý pohled na znovuzvoleného amerického prezidenta, který může být neobyčejně užitečný pro každého, kdo bude chtít porozumět p olitickému dění v příštích několika letech.

Iva Pecháčková, nakladatelka, Meander

Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek). „Nezval byl sněhová koule. Když valíte sněhovou kouli, nabaluje se na ni všechno. Střepy i zlato, bláto i diamanty.“ Tak charakterizoval dávného přítele Jan Werich. Když Nezval vyplňoval v roce 1953 kádrový dotazník, do kolonky životopis nadutě napsal: „Je všeobecně znám z literárních příruček. Nepřikládám jej.“ Tato superstar poezie 20. století se konečně dočkala portréту nikoli v malé literární příručce, ale v objemném, 700stránkovém veledíle Krystyny Wanatowiczové, ličícím postupný přerod talentovanéh o básníka v oddaného slouhu stalinistického režimu i tragický konec jeho mladičkého syna.

Tereza Boučková: *Dům v Matoušově ulici* (Odeon). Asi nejlepší kniha Terezy Boučkové, mapující na obyvatelích domu, v němž se narodila (a kde už zas bydlí), celé naše šílené 20. století, ale i p oslední dějiny – války na Ukrajině, v Izraeli i střelbu na FF UK před rokem. Je to zas velmi osobní psaní, a když pátrá po osudech nájemníků v domě, dostane se nechtě až ke jménům donašečů na vlastní rodinu. Nikdy je nechtěla znát a špinit si tím život. Teď už ale ví, kdo se pod krycími jmény skrývá, a je v šoku – všichni ti oddaní přátelé, kteří se nebáli s rodinou Kohoutových přátelit, pilně p omáhali ničit jejich životy... Václava Havla a další disidenty tu za dramatických okolností sebrali a odsoudili na 4,5 roku. „Masová vrazi a teroristé se nikdy nemají jmenovat, aby nebyly jejich strašné č iny glorifikovány. Ale právě po masových vrazech a teroristech jsou donašeči udavači práskači nejodpudivější podobou člověka.“

Ester Stará – Jiří Franta: *Aliance udatných* (65. pole). Zkušená autorka dětských knih se rozhodla pro digitální psaní. *Aliance udatných* je počítačová hra, kterou hraje třináctiletý Tomáš. Utíká se do virtuálního světa před otravnými spolužáky, kteří ho nenechají na pokoji. Brzy se mu reálný svět s tím počítačovým propojí a jeho život nabere zcela jiný směr. Ester Stará vypráví svým textem To mášův skutečný život a Jiří Franta úžasným a výtvarně precizním způsobem ztvárňuje svými komiksovými pasážemi počítačovou hru.

Eva Pelikánová, básnířka

Bohužel mi osobní záležitosti nedovolovaly příliš volného času pro čtení, ale i z toho mála bych za sebe navrhla knihu *Co tě nezabije* od **Ani Geislerové** (Ikar, 2023).

Jaroslav Petr, biolog

Marek Špínka – Jan Havlíček – Iveta Štolhoferová – Daniel Frynta (eds.): *Etologie. Mechanismy, ontogeneze, funkce a evoluce chování živočichů* (Academia). Unikátní dílo čtveřice českýc h biologů vyniká komplexním přístupem k problematice chování živočichů, jaký není běžný ani v mezinárodním srovnání. Kniha je vynikající nejen po obsahové, ale i po grafické stránce.

Jan Píkna, emeritní ředitel festivalu Smetanova Litomyšl

Pavel Kosatik: *Bedřich Smetana. Životopis* (Universum). Smetana konečně jinak, než jak jej vysochal Zdeněk Nejedlý. Knižka se čte jako román a krásně se poslouchá v audioverzi načtené Jaku bem Hrůšou.

Tomáš Halík: *Dopisy papeži* (NLN). Halíkovy knihy jsou čím dál tenčí, tato už má formát skoro modlitební. Ale k večerní poklidné kontemplaci se nehodí, vzrušuje jiskřícími tématy, jejich logickým vysvětlením a nabízenými východisky.

Bedřich Smetana: *Vltava* (Bärenreiter Praha). Mimořádný počín k Roku české hudby, faksimile autografu ikonické symfonické básně. Ještě jsem neměl v ruce, ale dovedu si představit. Tohle byc h chtěl pod stromček!

Markéta Pilátová, spisovatelka

Marek Toman: *České sklo* (Akropolis). Román názorně ukazuje, jak funguje a jak nebezpečná může být česká rusofilie, a bohužel je čím dál aktuálnější.

Anjet Daanje: *Piseň o čápu a velbloudovi* (Bourdon). Pozoruhodný bestseller současné nizozemské autorky, který dokazuje, že i hluboká témata mohou rezonovat jak u čtenářů, tak u přísných lite rárních kritiků.

Michaela Piňosová, anglistka a amerikanistka

Sally Rooneyová: *Intermezzo* (Argo). Jeden z nejvýraznějších hlasů současné irské literatury se vrací s novým románem o bratrech, kteří se vyrovnávají se ztrátou otce a zároveň se nacházejí v ja ksmí životním „mezidobí“. Rooneyová je mistrní ve vyobrazování nejistoty a nekonečného optimismu a s každým novým románem prokazuje, že její literární jízda rozhodně neskončila u *Normální ch lidi*.

Patrik Hartl: *Andulka Andula* (Bourdon). V tomto případě o tom, jaká kniha je nejhodnotnější, rozhodli moji žáci. Momentálně u nich „frčí“ milé vyprávění o andulce Andule, které zvládnou přelous kat sami – i ti, kterým čtení nic moc neříká.

Jan Pirk, kardiochirurg a senátor

Jelikož jsem hodně pracovně vytížený, těch přečtených knih není za rok zase tolik anebo nejsou zcela nové. Ale ta, o níž bych se rád zmínil, se jmenuje *Hrom do palice aneb Jak najít svůj život* (Un iversum), u které jsem byl rovněž před nedávnem kmotrem. Napsaly ji matka s dcerou Denisa Vostrá a Adlétá Hanzlová a můj kolega lékař Radkin Honzák. Je to úžasná knížka, kterou by si měli př ečíst všichni ti, kdo se cítí být v životě nespokojení, nešťastní a nebaví je život. Kniha ukazuje a nabízí nápady, jak se těšit i z drobných každodenních maličkostí a jak se vyrovnat s nepřízní osudu. Přitom se nejedná o naučnou literaturu ani chmurné povídání, kniha je velice čtivá s vtipným podtextem.

Jiří Poláček, literární historik

Petr Málek (ed.): *Čtení o Vladislavu Vančurovi. Kritické rozepře (1923–1969) anebo „Pravda se zle oře“* (Institut pro studium literatury). Ač tato objemná publikace má vročení 2023, v knihkupectv ích se objevila až letos. K tvorbě Vladislava Vančury mám blízký vztah a ledacos jsem o ní také napsal. Proto jsem soubor reflexí Vančurových děl, jejichž autory jsou známi i méně známi kritikové, li terární vědci a spisovatelé, velice užíval.

Milan Kundera: *Totožnost* (Atlantis). Od Vladislava Vančury k Milanu Kunderovi není daleko, neboť Kundera v roce 1960 vydal osobitou vančurovskou monografii *Umění románu*. Román *Totožno st* v rámci příběhu Chantal a Jeana-Marca zahrnuje opět typické autorovy obecné úvahy a sentence. K jeho většimu pochopení přispívá poznámka překladatelky Anny Kareninové a brilantní doslov Jakuba Česky, jakož i obsáhlá recenze Sylvie Richterové, otištěná v časopisu *Kontexty* 4/2024.

Florence Noivilleová: *Milan Kundera. Psát, jak směšný nápad!* (Host). Kniha francouzské novinářky a spisovatelky vyšla v pařížském nakladatelství Gallimard v roce 2023 a již o rok později se v překladu Nory Obrtelové dostala k českým čtenářům. Představuje osobní a přitom informačně bohatý Kunderův portrét, dotvářející dosavadní obraz jeho života, osobnosti a tvorby; za zmínku stojí t ěž reprodukce jeho fotografií a kreseb.

Martina Polánská, knihkupyně, Vinohradské knihkupectví

1. Daniela Hodrová: *Co přichází aneb Cesta na Kouzelný vrch* (Malvern). Autorčina poslední kniha, která završuje její zcela mimořádné dílo, jež mne provází od mládí a je pro mne velmi osobní. Bude mi chybět nejen jako spisovatelka, ale i jako velmi blízký člověk.

2. Irene Solá: *Zpívám já a hora tančí* (Euskaldun, 2023). Kniha, která pro mne byla objevem, výjimečně vystavěný román.

3. Judith Hermannová: *Všechno bychom si řekli* (Větrné mlýny). Autorčina nejlepší kniha v krásném provedení.

Jiří Pospíšil, politik

Ladislav Heryán: *Exotovy zápisky* (Portál). Další knížka ze série Exotových děl od „pastýře undergroundu“. Ladislav Heryán v ní mimo jiné mluví laskavým slovem o tom, jak doprovázel na posled ní cestě moji přítelkyni paní Medu Mládkovou.

Terezie Tománková: *Rozhovory Terezie Tománkové* (nastole). Vynikající moderátorka Terezie Tománková přináší zajímavé příběhy devíti úspěšných žen. Mám rád silné ženské příběhy, proto m ě tato kniha zaujala.

Lenka Vrtíšková Nejezchlebová: *Zvířata v éře lidí* (N media). Myslím si, že my lidé zvířata silně podceňujeme a nechováme se k nim tak, jak by si zasloužila. Proto doporučuji tuhle knihu. Pokud chceme více porozumět (nejen) divoce žijícím zvířatům, měli bychom se na věci a na člověka podívat více z jejich pohledu. Rozhovory s vědci, kteří se přírodou a zvířaty zabývají, můžou spoustu vě čí laikovi odkryt lépe než třeba přírodopisný dokument.

Jiří Příbář, právní teoretik, soudce Ústavního soudu

Christopher Long: *Adolf Loos. Význam, kontext, recepcce* (Kant). Zsvěcené eseje přibližující dílo brněnského rodáka a jednoho z nejvýznamnějších architektů minulého století, bez kterého si mo dernismus vůbec nelze představit.

Miroslav Hroch: *Nebyl jen národ* (Karolinum). Studie uvádějící do širších souvislostí historické formování moderních národů. Lze s nimi polemizovat, ale nelze je přehlížet.

Fernand Braudel: *Kolem Středomoří* (Academia). Kniha, která je důležitá nejen pro historiky, ale každého, kdo je oslněn sluncem, krajinou, mořem i kulturou Středomozí.

Alena Radoušová, Kniha Českého ráje Turnov

Tereza Boučková: *Dům v Matoušově ulici* (Odeon). Autorka byla tak pečlivá, že do velikosti 200 stran dokázala propsat nejen nacismus a komunismus, ale také reflektovat nynější tragédie ve sv ětě.

Martin Reiner, spisovatel a nakladatel, Druhé město

Hle situace, která se v mém případě opakuje rok co rok: knihy, které vyšly v tomto roce, které jsem četl, které jsou výborné a rád bych je tu zmínil (nový Ajvaz, Třešňák, Stančík, sbírky Jaroslavy Ov

álské a Lukáše Motyčky), zmínit nemohu, protože jsem je vydal. Další knihy, jako Uhdeho *Rozpomínky*, Pištorova *Země přibližných* nebo třeba Hořavova *Pálenka*, jsou už pro anketu příliš vousaté. Naštěstí se mezi dvěma kousky, které se do vymezení ankety vejdou, nachází nová sbírka Martina Švandy *Nevinnosti* (Odeon). Ta je opravdu skvělá a má můj hlas!

Miloš Rejchrt, farář, bývalý mluvčí Charty 77

Knihou roku je pro mne jednoznačně *Dům v Matoušově ulici* od **Terezy Boučkové** (Odeon). České dějiny 20. století vtěsnané do jednoho domu. Fascinující!

Maciej Ruczał, diplomat a publicista, bývalý ředitel Polského institutu v Praze

Zbigniew Herbert: *Mám klepátko od nehlídaných zahrad* (Protimluv). Přeložil Josef Mlejnek. Nové překlady stovky vybraných básní jednoho z velikánů světové poezie minulého století, připravené ke 100 letům od jeho narození. Poezie přesně taková, jakou potřebuje naše doba – nesmlouvavá a tvrdá v obhajobě věcí křehkých a neuchopitelných, ale nezbytně nutných pro přežití jednotlivců a společnosti.

Pavel Rychetský, bývalý předseda Ústavního soudu

1. **Andrea Sedláčková**: *Toyen* (Prostor). Rozsáhlý portrét významné malířky a současně období surrealismu, publikovaný sice již koncem roku 2023, ale dominující letošnímu knižnímu trhu. Strhující a životní příběh „královny“ českého výtvarného umění.

2. **Lubomír Kaválek – Jan Novák**: *Rozehraný život* (Argo, 2023). I tato kniha je datovaná rokem 2023, ale na knižní trh dorazila též na přelomu let 2023 a 2024. Autentické vzpomínky šachového velmistra na prostředí šachového světa u nás i ve světě.

3. **Pavel Kosatík**: *Zápasy slepého muže* (Universum, 2023). Historie významné osobnosti našich dějin po 2. světové válce a zejména v období tzv. pražského jara a následné normalizace.

Martin Rychlík, etnolog a vědecký novinář

1. Letos v „mém“ oboru nelze jinak než nominovat františkána Bernardina de Sahagún (1500–1590), jenž záhy po conquistě zpracoval *Dějiny starého Mexika*, jak se jmenuje český výbor jeho monumentální práce *Obecná historie Nového Španělska* (Argo). Díky němu – a teď i překladateli Jiřímu Suchardovi – se dozvídáme tolik o kultuře, obřadech či filosofii Aztéků.

2. V době, kdy ve světě houstne napětí, je důležité připomínat, jak strašidelně lehce se rodí zlo a genocida. Kolektiv vedený Michalem Řoutilem se v antologii *Křesťanská Gulgota v Malé Asii* (Merv art) vrací k zabíjení Arménů, Asýřanů/Syřanů a Řeků na území Osmanské říše před sto lety. Je to strašné čtení; hrůza vyprávěná konkrétními lidmi, kteří měli jména a vše viděli.

3. Zatímco experti přírodovědci by preferovali *Květenu ČR 9* (Academia), která po 36 letech (!) uzavírá obřími botanický projekt, coby příležitostný houbař laik uvedu přístupnější a krásné 1207 obrázky vybaivený *Přehled hub střední Evropy* (Academia). Ač je to dotisk z roku 2017, zasloužené patří mezi knihy uplynulého roku. Kupujte, nebudou!

A mimo soutěž: všechna díla spojuje enormní práce jim věnovaná. To platí též pro nedávno (a naráz) vydaný čtyřsvazkový opus *Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu 1–4* (Academia/ÚSTR). Tým vedený Petrem Mallotou připravil profily desítek lidí zavražděných komunisty v Československu z politických důvodů. Důkladná práce má souhrnných 3656 stran, takž e by si v roce 2025 měla Kateřina Konečná se svými soudruhy vyhradit každý den čas pro čtení deseti stran.

Dominika Rýparová, skandinavistka

Annie Zimmermanová: *Váš kapesní terapeut. Nastavte si nové vzorce myšlení a žijte radostněji* (Jan Melvil Publishing). Je to sice další z řady příruček, jak na instantní štěstí, ale autorkou je tenkrát zkušaná psychoterapeutka, která svá doporučení opírá nejen o vlastní zkušenosti, ale i vědecké studie a případy svých pacientů. Výsledkem je velmi lidská kniha, která nezůstává jen u dnes neustále omílané mindfulness.

Tor-Hakon Gabriel Havardsen: *Post Mortem. S pohřební službou v terénu* (Pangea). Jakkoli morbidně to může znít, tohle je ideální čtení na temné zimní měsíce. Jejím autorem je norský pohřební agent, který popisuje svou denní rutinu. Tedy přesně to, na co se většina lidí stydí zeptat, ale umírá zvědavostí to vědět. Nadchne zejména milovníky detektivek, protože kromě obskurních situací popisuje i posmrtné procesy v těle, které mohou napovědět leccos o čase a způsobu smrti, a čtenáři se pomalu ukrádá myšlenka, že šikovný pohřebák ví leckdy víc než běžný policista. Havardsen ostatně neustále opakuje, že pracovníci pohřební služby vidí všechny mrtvé. Patolog či kriminalista jen některé.

Malin Maria Stehn: *Až na věky* (Kalibr). Přece jen přidám svůj tip na knížku, které jsem měla tu čest provést redakci. Svým způsobem patří k severské krimi, ale nejde o klasický zvrácený krvák, ale o pravověrnou severskou společenskou studii s vraždou v pozadí. Román z různých perspektiv skládá dohromady příběh rodiny, kterou zničila dávná autonehoda. Na konci se čtenář musí nutn ě ptát, kdo je tu vlastně vrahem a kdo obětí – skutečně se to shoduje s osobou mrtvého na trávníku a odhaleného pachatele?

Alena Scheinostová, novinářka a publicistka, redaktorka Katolického týdeníku

Kiba Lumberg: *Černý motýl* (Kher). První díl vzpomínek významné výtvarnice (nar. 1956) z ultrakonzervativní romské skupiny finských Kale o dětství ve trojím vyloučení, jako Romka, jako žena a j ako lesba. Skvělý překlad Violy Parente-Čapkové a vynikající grafická úprava studia Čumlivski & Horváth s využitím vlastní tvorby Lumbergové.

Jan Hauer: *Mojí lidi* (Kher / Ústav pro soudobé dějiny AV ČR). Jak se vytváří paměť? Jedinečné svědectví potomka přeživších romského holocaustu z extrémně uzavřené skupiny tzv. německých Romů – Sintů. Výsledek celoživotního bádání o osudech jednoho rodu, který zmizel v lágrech, dokumentovaný ve fotografiích a vzpomínkách.

Bohumil Hrabal – Pavel Hošek (ed.): *Bohové jste vy* (Biblion). Editor, teolog a spisovatel Pavel Hošek představuje nedávno objevené Hrabalovy adventní promluvy na faře v Libici. 70letý spisovatel v nich odhaluje svou neznámou tvář i duchovní rozměr, který ho vedl k celoživotnímu příklonu k věcem a lidem na dně.

Miroslav Singer, ekonom

1. **Joachim B. Schmidt**: *Kalmann* (Prostor, 2023). Nic lepšího v žánru jsem dlouho nečetl, a nejen v žánru. Jsem nadšený a ještě vím, jak se nakládají žraloci. Na Islandu jsem letos byl, podruhé, t a země je nádherná a tentokrát jsme zvládli zajet na ten sever. I čerstvě ze sušárny přineseného žraloka jsme publii. Fantastická detektivka!

2. **Dalibor Vavruška**: *Život v době robotů* (Grada). Četl jsem toho v oblasti AI dost, exploze titulů na dané téma, zdá se mi, zas tak moc kvality nepřinesla, ale tohle doporučuji všem, kdo se chtějí zamyslet nad naším soužitím s AI. Fakt zajímavé, včetně definice toho, proč bychom se my lidi neměli tak odepisovat.

3. **Martin Brabec – Eduard Stehlík**: *Češi proti Hitlerovi* (Vyšehrad, 2021). Dlouho jsem se k tomu nemohl dostat, jsou to ale příběhy, které je dobré znát. A úvahy na téma, zda byl Hitler skutečně připraven zaútočit, mě donutily se zamyslet, jak hluboko i do mě ještě za bolševika dokázali ve škole dostat jako jistotu něco, co jistotou zdaleka není.

Martin Soukup, antropolog

Miroslav Huptych: *Zvyky, obřady a slavnosti u různých národů světa* (Práh). Jedná se o dílo pečlivě sestavené z citací, které autor vybral z knih a časopisů a uspořádal, také knihu doplnil pozoruhodným obrazovým doprovodem. Kniha je působivá nejen svým rozsahem, nýbrž také výpravností a knihařským zpracováním.

Na knihu roku LN dále nominuji publikaci uspořádanou pro vydání Michalem Řoutilem, kterou pod názvem *Křesťanská Gulgota v Malé Asii* vydal Pavel Mervart. Jedná se o mimořádný soubor dokumentů a očitých svědectví obětí či jejich potomků, co se dělo při likvidaci křesťanských komunit na území někdejší Osmanské říše v době od první světové války až po vznik novodobého Turecka.

Posledním tipem na knihu roku je za mě *Úsvit všeho* (Jan Melvil Publishing), kterou napsali David Wengrow a předčasně zesnulý antropolog David Graeber. Autoři v ní nabídli neotřelý výklad zrod u, podstaty a vývoje lidské kultury, který nabourává zžitě představy o aliterárních společnostech i moderních civilizacích.

Jan Spousta, sociolog

Peter Turchin: *Poslední dny. Elity, kontra-elity a cesta k politickému rozpadu* (Argo). Další kniha z řady „naše civilizace se blíží zániku“, ale tentokrát podložená statistickými argumenty. Riziková j e prý majetková nerovnost a chudnutí (což se dá čekat) a hlavně nadprodukce elit (což se zmiňuje méně často). Nemyslím, že dávná minulost by se musela opakovat v době, kdy je toho tolik jinak, ale argumenty i metodologie knihy stojí za zamýšlení.

David Storch, ekolog a biolog

Marek Špínka – Jan Havlíček – Iveta Štolhoferová – Daniel Frynta (eds.): *Etologie. Mechanismy, ontogeneze, funkce a chování živočichů* (Academia). Asi nejkrásnější učebnice, co u nás k dy vyšla, zároveň velmi zevrubná, autoritativní a moderní.

Peter Turchin: *Poslední dny: Elity, kontra-elity a cesta k politickému rozpadu* (Argo). Svěží a neobvyklý pohled na původ a dynamiku politických a sociálních krizí, založený na statistické analýze dat o celé lidské historii. Ukazuje, že možná hledáme příčiny současných světových problémů jinde, než ve skutečnosti jsou.

Jan Zrzavý – Vojtěch Novotný: *Jak to chodí u opic* (Dokořán). Jedna ze dvou knih skvělých esejů původně publikovaných coby sloupky v *Lidových novinách*, komentujících náš svět lépe než většina odborných monografií.

Eva Střihavková, spisovatelka

Agota Kristofová: *Včera* (Akropolis). Kristofová knihu *Včera* nepovažovala za svou nejlepší, já si myslím, že se jejímu *Velkému Sešitu*, *Důkazu* a *Třetí lži* vyrovná. Málo slov, hodně myšlenek, žádný balast.

Richard Erml: *Pejskaři* (65. pole). Ta kniha je krásná, vybočující ze současné produkce. (Vždycky mě zajímalo, co jsou zač ti opilci se psy v hospodě pod našimi okny. Po přečtení *Pejskařů* je vidím o něco víc romanticky, i když včera večer hajlovali a vrátili mě zase na zem…)

Jan Zábrana: *Excerptce* (Torst). Pozoruhodný vhled do autorových myšlenek.

Jaroslav Šebek, historik

1. **Eva Vybíralová**: *Skrytá církev a tajná svěcení. Analýza situace v Československu v letech 1948–1989 pohledem kanonického práva* (CDK/ÚSTR). Autorka se věnuje zajímavému fenoménu p

odzemní církve a tajných svěcení, které byly uskutečňovány v katolickém prostředí v době komunistického režimu. Současně však připomíná, že problémy kvůli své nekonformnosti měli členové toho oto společenství i po roce 1989.

2. Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn (Kodudek)*. Pozoruhodné vyprávění o významném básníku, které velmi dobře ukazuje jak jeho nejednoznačnost a rozpolcenost mezi poezií a oslněním komunistickou mocí, tak i jeho intimní zákulisi.

3. Martin Schulze Wessel: *Prokletí impéria. Ukrajina, Polsko a scestí ruských dějin (Maraton)*. Kniha předního německého historika se na základě historických peripetii a stýkání a zejména potýká s historií Polska, Ukrajiny a Ruska pokouší vysvětlit kontext současného rusko-ukrajinského konfliktu a protizápadní rétoriky putinovského režimu.

Vladimír Šebek, knihkupec, Knihkupectví Ostrov

Arthur Koestler: *Příslib a naplnění. Palestina 1917–1949 (Academia)*. Skvělá práce skvělého Arthura Koestlera!

Dara Hornová: *Lidé milují Židy mrtvé. Zprávy z děsivé přítomnosti (Kalich, 2023)*. A je to tady zase...

Jelena Kostučenková: *Moje Rusko. Zprávy ze ztracené země (Argo)*. Kniha zasáhne i značně „otřelý“ čtenáře...

Ladislav Šerý, spisovatel a překladatel

Ivana Dobraková: *Pod sluncem Turína (Větrné mlýny)*. Zatím poslední svazek záslužné edice Česi, čítajte. Místy obscoční příběh nevěry v italských kulisách, hodně realistický, neodvratně sebezníčující.

Tereza Semotamová: *Radikální potřeby (Argo)*. Fňuky fňuk, ale čte se to dobře. Těším se na pokračování.

David Zábranský: *Jů a Hele (Větrné mlýny)*. Další ukřourané psaní, autor je občas na zabítí. Nicméně píše jako Thomas Bernhard a to se počítá – sice bez jeho naléhavosti, zato odlehčeným stylem a s humorem.

Petr Šilhavý, knihkupec

Zuzana Čaputová – Erik Tabery: *Neztratit se sama sobě (Respekt)*.

Jan Šindelka, farní knihovník

Abigail Favaleová: *Zrození genderu. Křesťanská teorie (Kalich)*. Fakta místo dojmů, relevantní informace namísto signalizování ctností a zaujímání postojů.

Paul Glynn: *Píseň pro Nagasaki (Paulínky)*. Aneb proč má stále smysl neodmítat suši a mít rád wasabi.

Jan Šotkovský, dramaturg

1. Michal Příbáň: *V různosti je síla. Exilová nakladatelství Sixty-Eight Publishers a Index nejen ve vzájemné korespondenci (Academia, 2023)*. Co vypadá na první pohled jako silně specializovaná historická studie, se čte jako velmi napínavý, takřka detektivní epistolární román.

2. Barbara Schmitzová: *Jaký život je hoden žít? (Karolinum)*. Přeložila Tereza Matějčková. Otázky života a smrti filozofie zkoumá často, tady jdou opravdu na tělo. Zejména tím, jak obecné úvahy jsou spojeny s bolavě konkrétními příběhy a rostou z nich.

3. Chetna Maroo: *Western Lane (Prostor)*. Přeložila Alena Dvořáková. Tři sestry dospívající samy s otcem, hodně squashe a málo dialogů – připomenutí, jak málo z toho, po čem opravdu toužíme, umíme vyjádřit slovy.

Barbora Šťastná, spisovatelka

Miroslav Hlaučo: *Letnice (Paseka)*. Román, který se odehrává na pomezí reálného a fantastického světa, mě potěšil svou hravostí i nostalgickou atmosférou. Příběh městečka Svatý Jiří, kde tak docela neplatí přírodní ani jiné zákony, je jako vzpomínka na idyllické časy, které jsme nikdy nezažili, přesto se nám po nich může stýskat.

Marek Švehla, novinář

1. Simon Shuster: *Zelenskij. Ako zblízka vyzerala invázia, ktorá otriasla svetom (N Press)*. Za to, jak detailně dokázal autor popsat začátek katastrofy, která definuje naši dobu.

2. Zuzana Čaputová – Erik Tabery: *Neztratit se sama sobě (Respekt)*. Za to, jak citlivě, ale výmluvně se povedlo zachytit dilema ženy političky, která bojuje za liberální demokracii a zároveň svůj morální principy přispívá k její zkáze.

3. Bianca Bellová: *Neviditelný muž (Host)*. Za to, jaká je to radost číst.

Robert Tamchyna, rozhlasový novinář

Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn (Kodudek)*. Nezvalovský příběh a faustovské téma osudu velkého talentu v soukolí doby v životě básníka, který dokázal být s Janem Werichem řečeno: nosorožcem i vlaštovkou.

Michal Bystrov: *George Voskovec a John Werich. Americká cesta (Pangea)*. Nevšední, originální pohled na umělecké (ne)úspěchy a válečnou americkou anabázi Voskovce a Wericha na základě pečlivého studia nově objevených archivních materiálů.

Aleš Palán: *Tahle kniha ti změni život (Host)*. Palánovy rozhovory dokazují, že některé knihy neztrácejí základní a jedinečnou sílu změnit svým čtenářům život.

Filip Tomáš, nakladatel, Akropolis

Jiří Charvát: *Jak se stát nikým (Novela Bohemica)*.

Příruček, které slibují, jak být lepší, zdravější, šťastnější a kdovíjaký, jsou dnes celé knihovny, nekulí celé obory, přesto je poučený Jiří Charvát strčí s přehledem i čtivě do kapsy. Pro mne šlo o čtení srovnatelné s Bondyho *Útěchou z ontologie* s tím, že fokus zde míří více na naše ego a jeho rozpuštění než společenské či filozofické zodpovězení systémových otázek.

Jiří Trávnický, literární vědec

Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn (Kodudek)*. Výborná monografie, napsaná sice s mírnou kritickou tezí, ale nikoli podle teze; to nejlepší a nejuplněnější o Nezvalovi, co bylo kdy napsáno.

Eva Vežnavec: *Pro co si jdeš, vlku? (Pavel Mervart, 2023)*. Běloruský magický realismus a zároveň historie 20. století optikou jedné vesnice; takové *Žitkovské bohyně* v noirové verzi.

Petra Procházková: *Cesta Rusů k válce (N media)*. Opravdu bohatá paleta těch, koho se autorka ptala; respekt k šíři záběru i k autorčině důslednosti.

Hana Třeštíková, radní pro oblast kultury, výtvarnictví a cestovního ruchu

Pro mne byla kniha roku *Vyhoření* od **Petra Šestáka** (Host, 2023). Taková jednohubka, trochu hořká, protože to je obžaloba společnosti, kterou i já tvořím, a života, který i já žiju. Mikrozpověď kurýra, co vozí na kole po Praze jídlo, byla pro mne fakt zajímavá zpětná vazba.

Milan Uhde, spisovatel

Knihou roku se pro mě stala monografická studie **Krystyny Wanatowiczové** *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek). Autorce se podařilo podat skutečně vyčerpávající a nelitostně pravdivý portrét velkého básníka a člověka uprostřed proměn první poloviny dvacátého století. Kniha je zároveň širokým a hlubinným záběrem společnosti, plným živě zaznamenaných a politicky i lidsky výstižných detailů, které provázejí titulního hrdinu, jeho vítězství a pády a dávají čtenáři jedinečnou příležitost seznámit se zároveň s osudem lidí nejbližších básníkovi, především s příběhem syna Roberta. Tra gický konec jeho života představuje otřesné finále celé skladby, která tím nabývá významu přesahujícího rozměry dokumentu.

Veselin Vačkov, novinář, bývalý šéfredaktor a ředitel Lidových novin

1. Georgi Gospodinov: *Časokryt (Argo)*. Vskutku evropský román bulharského spisovatele o kontinentu nočním se do selektivního vzpomínání. Přiznávám, že jsem silně zaujatým čtenářem, proto že Gospodinov je nejen mým krajanem, ale také kamarádem. Bookerova cena z loňského roku a už více než třicet vydaných překladů – naposledy do čínštiny – budiž ale důkazem, že Georgi opravdu napsal dílo, které překračuje hranice. Překladu do češtiny se skvěle zhostil David Bernstein.

2. David Zábranský: *Jů a Hele (Větrné mlýny)*. Zábranský se už párkrát pokoušel vyvolat rozruch na českém literárním pískovišti. Tentokrát se mu to povedlo. Doba si žádá autenticitu a autor ji do dává v brutální míře.

3. Boris Johnson: *Unleashed (HarperCollins)*. Je to v podstatě tip mimo soutěž, protože memoáry politiků mají zpravidla blíž k propagandě než k literatuře. Také „Nespoutaný“ Boris Johnson se v čnuje ospravedlnění vlastních chyb a poklesků. Přesto je v knize hodně okamžiků pozoruhodné upřímnosti. Například o pandemii, kterou prožíval jako premiér i jako pacient v těžkém stavu.

Každopádně toto dílo ukazuje, že autor byl a je nadaným novinářem, možná nadanějším, než byl politikem.

Jana Vahalíková, grafická designérka, Studio Marvil

Linda Kudrnovská: *Identita. Příběh českého grafického designu (Paseka)*. Obsáhlá publikace editorky Lindy Kudrnovské vznikala sedm let. Nabízí pohled do světa grafického designu a typografi

e a představuje více než stoletý vývoj těchto oborů. Od obalů přes filmové plakáty, loga měst až po navigační systém pražského metra. Rozhovory s pamětníky i současnými předními tvůrci doplňují eseje teoretiků grafického designu, ale i sociologů, kulturních antropologů a dalších odborníků z Česka i zahraničí. Součástí obsáhlé monografie jsou také dosud nepublikované obrazové materiály, originální skici, makety, fotografie a dokumenty ze soukromých i veřejných sbírek.

Veronika Veberová, knihovnice v knihovně Augustina Dubenského v Borovanech

Jan Štífler: *Krajina rozlavených zvonů* (Vyšehrad). Román ze zapadlého městečka v jižních Čechách, které teprve nedávno proslulo jako rodiště Emila Háchy, zde ožívá v rodinné historii lékaře. Příběh z času cholery, zpracovaný na základě archivních dokumentů, skvěle zachycuje epidemickou atmosféru, s níž máme z nedávné minulosti mnoho společného.

Petra Klabouchová: *U severní zdi* (Host, 2023). Mistrné propojení detektivky a nedávných zločinů minulosti řadí Klabouchovou mezi dnešní vynikající detektivkářky, ale i prozaičky, které dokážou pracovat s archivními dokumenty a vytvořit zajímavý příběh.

Vladimíra Valová: *Ptáci jsou dosud nečitelní* (Vyšehrad). Soubor krátkých povídek zachycujících vnímání člověka v různých vyhocených životních situacích ukazuje, jak křehká je lidská duše a ko lik utrpení musí snést, aniž by o něm mohla komukoli říct, a zůstává tak dosud nečitelná...

Jaroslav Veis, překladatel

Anne Applebaumová: *Autocracy, Inc. The Dictators Who Want to Run the World* (Random House). Slovensky *Autokracia, s. r. o. O diktátoroch, ktorí chcú vládnuť svetu* (N Press). Stejně jako j e celý svět jedenadvacátého století hodně komplikovaný, nejsou už dávno jednoduché ani autokracie a diktatury, kterým se dnes, obávám se, zase daří. Vynikající americká novinářka a politoložka Applebaumová analyzuje jejich kleptokratickou strukturu i provázanost.

Michal Příbář: *Errol. Josefa Škvoreckého život první, 1924–1969* (Host). Vynikající biografie spisovatele a překladatele Josefa Škvoreckého, mapující první část jeho života, je napsaná tak, že s e člověk okamžitě začne těšit na tu druhou. Michal Příbář předvedl, že je literární vědec i autor par excellence.

Miroslav Verner, egyptolog

Tony Judt: *Zapomenuté 20. století. Osobnosti, události, ideje* (Prostor). Přeložil Jan Petříček. Rychle bylo zapomenuto: Ukrajina, Izrael, Gaza ...

Max Brod: *Pražský kruh* (Akropolis). Z němčiny přeložila Ivana Führmann Vízdalová. Opravdu skvělý průvodce česko-německo-židovskou předválečnou literární Prahou.

Petr Vizina, novinář a teolog

Philippe Lefebvre: *Jak zabít Ježíše? Zneužití moci, zneužívání a násilí v Bibli* (Krystal OP). Přeložil Hyacint Ullman. Brilantní biblická studie fenoménu násilí, vztažená k situacím, které zůstávaly dlouho skryty.

Ian Urbina: *Oceán mimo zákon* (Absynt). Přeložil Jan Škrob. Upozornění, že bezmála dvě třetiny zemského povrchu, tedy moře a oceány, jsou často světem bez zákonů a pravidel.

Pavel Hošek: *Evangelium podle Bohumila Hrabala* (CDK). Kultura a náboženství se navzájem nemusí mít v lásce, ale měly by o sobě vědět. Hošek na stopě tuzemského objevu roku.

Viktor Vondra, šéfreditor Aktuálně.cz

1. **Jiří Hájíček:** *Drak na polní cestě* (Host).
2. **Michal Bystrov:** *Hvězdy v polostínu. Pisničkáři z šedesátých aneb Dylan, Cohen – a kdo dál?* (Galén).
3. **Bohdan Holomíček:** *Album 1958–1977* (Torst).

Jarka Vrbová, překladatelka

1. **Michaela Keroušová:** *Dvě sovy v nízkém letu* (Argo). Obdivuhodně hluboký a zralý debut mladé autorky.
2. **Marek Orko Vácha – Renata Kalenská:** *Když za nás Bůh netahá kaštiny z ohně* (Mladá fronta). Renata Kalenská se jako vždy dobře ptá a dostává odpovědi zajímavé pro nás všechny.
3. **Eva Turnová:** *V zimě se u nás netopýr* (Eternity, 2023). Jako vždy vtipné a chytré textíky, tentokrát povídky.

Stanislav Wimmer, spisovatel

1. **Cormac McCarthy:** *Pasažér* (Argo, 2023). Poslední McCarthyho opus nabízí čtenáři vše, na co je u tohoto světového autora zvyklý. Napětí, humor a neotřelý pohled na stav současného světa.
2. **Avraham B. Jehošua:** *Osvobozená nevěsta* (Pistorius & Olšanská). Autor podává hluboký vhled do izraelsko-palestinských vztahů přímo zevnitř dění.
3. **Salman Rushdie:** *Nůž. Přemítání po pokusu o vraždu* (Paseka). Autorovo mnohdy vtipné přemítání nad odvahou, zbabělostí a schopností překonávat životní překážky nabízí vhled nejen do jeh o překonávání těžké životní situace, ale často i do čtenářovy duše.

Erika Zlamalová, publicistka a produkční

Sofi Oksanenová: *Do stejné řeky. Putinova válka proti ženám* (Odeon). Stejně jako ve svých románech, i v tomto knižně vydaném eseji se Sofi Oksanenová noří do temných vod východoevropské é zkušenosti. Upozorňuje na nebezpečí bagatelizace východoevropského chápání Ruska a apeluje, abychom na pozadí války na Ukrajině nebyli lhotejní a neodvraceli zrak. Silné svědectví o Rusk u, které nezná vlastní hranice.

Krystyna Wanatowiczová: *Nezval. Básník a jeho syn* (Kodudek). Monumentální postavu Vítězslava Nezvala následovala publicistka Krystyna Wanatowiczová řadu let a stejně jako v případě fil mového magnáta Miloše Havla vytvořila plastický obraz nepřehlédnutelného charakteru. Faustovský příběh autora tvořícího s nesmírnou lehkostí, zároveň člověka rozporuplného charakteru a bezbř ehé požívačnosti, lze číst jako bildungsroman.

Michal Příbář (ed.) – Václav Havel – Josef Škvorecký: *Ostýchavi přátelé. Dopisy Josefa Škvoreckého a Václava Havla* (Books and Cards). K připomínce sta let od narození Josefa Škvoreckého vyšla letos řada knih: K těm, co se rozsahu týče, skromnějším patří Škvoreckého korespondence s Václavem Havlem. Přestože ti dva nebyli „srostlicemi“, nýbrž různicemi“, v podstatný ch otázkách našli společnou řeč a byli stejně oddáni své věci. K vydání uspořádal literární historik Michal Příbář, který je podepsán i pod letos vydaným prvním dílem Škvoreckého životopisné mon ografie, též hodné pozornosti.

Jana Zoubková, překladatelka

Nguyen Phan Que Mai: *Dítě prachu* (Jota). Z anglického originálu přeložila Bronislava Grygová. Zasvěcené románové zpracování osudů lidí za vietnamské války i současných důsledků z pera vie tnamské autorky.

Přemysl Houda: *Nohavica a (jeho) naše malá válka* (Rybka Publishers, 2023). Vhled do myšlení a tvorby známého barda na základě mnoha dokumentů a výpovědí, mj. i Nohavicou poskytnutých deníků.

Jiří Žáček, básník

Michal Černík: *Pointa* (Kmen). Tahle poezie nechce oslnit čtenáře ohňostrojem metafor, autor netouží po blahobytu ani po slávě, nestěžuje si na život ani na své bližní, a přece umí čtenáře vyprov okovat k přemýšlení. K přemýšlení hlavou i srdcem. Kongeniální jsou i Černíkovy fotografie, které s verši skvěle souzní.

Jakub Železný, televizní novinář a vysokoškolský pedagog

Jan Zábrana: *Excerptce* (Torst). I drobky spadlé se stolu velikána mohou být (v tomto případě jsou) výjimečné. Nadto když je k tisku pečlivě připraví Jan Šulc...

Salman Rushdie: *Nůž. Přemítání po pokusu o vraždu* (Paseka). Autor ví, že má v bi(bli)ografii větší díla. Ale líčí zde nuance vlastní fyzické bolesti a strachu tak, že je přenáší na čtenáře způsobem literárně nebyvalým.

Milan Kundera: *Totožnost* (Atlantis). Nechci se opakovat, ale směrem ke (kon)genialitě překladu Anny Kareninové ve vztahu k (předpokládané) kvalitě originálu opět smekám chapeau!

Po uzávěrce dorazil ještě jeden příspěvek. Bohužel jsme hlasy již nemohli započítat, nicméně nám přišlo škoda jej neuveřejnit, proto jej mimo soutěž uvádíme zde.

Martin Nodl, historik a editor

Z české prózy mne zcela jednoznačně nejvíce oslovil *Drak na polní cestě* (Host) **Jiřího Hájíčka**. Je to návrat k rurálnímu způsobu psaní a uvažování, návrat k *Rybí krvi*. Vážně skvělá kniha. Zapad nout by ale neměl ani **David Zábranský** a jeho *Jů a Hele* (Větrné mlýny), i když Hájíček je Hájíček.

Z beletristických překladů byl pro mne nejsilnějším zážitkem *Pozdní život Bernharda Schlinka* (Odeon), i když to je těžké čtení.

Z historických knih po dlouhém přemítání kniha **Jakuba S. Beneše** *Dělníci a nacionalismus. Česká a německá sociální demokracie v Předlitavsku 1890–1918* (Academia), v níž autor skvěle ukáz al, že v moderní době vše neovládal jen nacionalismus a že stejně živá byla i nacionální lhotejnost a apatie.

KLÍČOVÁ SLOVA: vladimír (1x), birgus (1x)

DUPLICITY (>70% SHODA): Které knihy doporučují kardinál či bývalý prezident? Projděte si výsledky prestižní ankety Kniha roku LN ([Lidovky.cz - Články](#), [Institut tvůrčí fotografie](#)); Které knihy doporučují kardinál či bývalý prezident? Projděte si výsledky prestižní ankety Kniha roku LN ([Lidovky.cz - Články](#), [Slezská univerzita v Opavě](#));

[Zpět na seznam](#)

 14. Je stárnutí populace skutečně hrozbou?

19:05 | 20.12.24

Originál Stáhnout

Tisk

● **ZDROJ:** Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR - Sociální služby ● **AUTOR:** Text: Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA, prezident APSS ČR; doc. Ing. Ladislav Průša, CSc., **Fakulta veřejných politik** Slezské univerzity v **Opavě** ● **SUPERTEMA:** Fakulty a ústavy ● **TÉMA:** Fakulta veřejných politik

SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

Studii, analýz a strategií na téma Stárnutí populace existuje mnoho. Od těch národních až po ty mezinárodní . Co však mají společného a jaká jsou klíčová zjištění, závěry a možnosti řešení?

Stárnutí populace ve smyslu zvyšování naděje na dožití představuje náš společný, celoevropský, ale i celosvětový kolektivní úspěch. Kvalitnější a dostupnější zdravotnictví, lepší hygienické podmínky, lepší přístup ke vzdělání aj., to vše přispělo k tomu, že žijeme déle.

Jak moc stárneme?

Počet osob ve věku 65 let se na celém světě podle očekávání zdvojnásobí, v příštích třech desetiletích dosáhne až 1,6 miliardy osob. Starší lidé tak budou tvořit více než 16 % obyvatelstva světové populace.

Stárnutí populace je nevratný a globální trend. Je nevyhnutelným důsledkem tzv. demografického přechodu – trendu prodloužování života a zmenšování rodin, který probíhá i v zemích s relativně mladou populací.

S poklesem porodnosti klesá podíl mladších lidí, zatímco podíl dospělých v produktivním věku a případně starších lidí se zvyšuje. Stárnutí populace je způsobeno také tím, že stále více lidí žije déle a zdravěji.

Počet lidí ve věku 80 let a více celosvětově roste ještě rychleji než počet lidí ve věku 65 let a více. Odhaduje se, že v roce 2050 bude na světě žít 459 milionů osob ve věku 80 let a více, což je téměř 7 trojnásobek počtu v roce 2021, kdy jich bylo přibližně 155 milionů.

V současné době populace stárne nejrychleji v Evropě a Severní Americe, Austrálii a na Novém Zélandu a ve většině východní a jihovýchodní Asie. V převážné části zemí těchto regionů přesahuje podíl starších osob, tedy osob ve věku 65 let a více, 10 % a v některých případech i 20 % celkové populace.

Většina zemí subsaharské Afriky a Oceánie (s výjimkou Austrálie a Nového Zélandu) se stále nachází v počáteční fázi tohoto přechodu, zatímco většina zemí střední a jižní Asie, západní Asie a severní Afriky a Latinské Ameriky a Karibiku je ve střední fázi. Zatímco rozvinutější země se aktivně věnují přípravě, jak se vyrovnat s důsledky stárnutí populace, méně a nejméně rozvinuté země se na cházejí převážně v počáteční nebo střední fázi, kdy je počet staršího obyvatelstva ještě malý, ale začíná narůstat. Tyto země mohou očekávat pokračující postupný nárůst počtu i podílu starších osob, z nichž mnohé budou v určitém období svého života potřebovat značnou péči a podporu. Mnoho nejméně rozvinutých zemí je bohužel špatně připraveno nabízet základní služby a podporu, které budou starší osoby nakonec potřebovat.

Zatímco stárnutí populace je zejména v evropských zemích nevratným faktem, jeho důsledky jsou ovlivňovány různými opatřeními a politickými rozhodnutími. Odkládání zásadních opatření, která umožňují společností využívat výhod stárnutí populace a přizpůsobit se mu, může znamenat vysoké sociální, ekonomické, fiskální a zdravotní náklady jak pro současné, tak pro budoucí generace. Vlády naopak mohou díky vhodnému předvídání a plánování zvládnout problémy spojené se stárnutím populace a zároveň zvýšit příležitosti pro všechny lidi.

Z čeho to všechno zaplatíme?

Úroveň ekonomické produkce a spotřeby se v průběhu života mění (viz graf). Lidé ve středních fázích života obvykle produkuje více, než spotřebovávají. Vytvářejí tak přebytek, který slouží k zajištění i jejich závislých dětí a dalších osob, které na ně spoléhají. Přispívají k ekonomickému zabezpečení sebe sama ve vyšším věku.

I když se s přibývajícím věkem mění vzorec spotřeby, starší lidé významně přispívají k ekonomickému a sociálnímu rozvoji ve všech fázích demografického přechodu. Mnozí z nich pokračují v placeném zaměstnání. Starší lidé často finančně podporují ostatní členy rodiny nebo pomáhají s péčí o děti.

Se zvyšujícím se věkem obyvatelstva vyvstávají otázky, **kdo to všechno zaplatí, resp. jak podpořit rostoucí počet starších lidí v souvislosti s rostoucími náklady na důchody, zdravotní péči a dlouhodobou péči**, zejména pokud nejsou zavedeny spravedlivé a udržitelné systémy rozdělování zdrojů mezi jednotlivé věkové skupiny.

Způsoby financování služeb a podpory pro seniory se v jednotlivých zemích liší. Ve vyspělejších zemích tvoří výdaje na veřejné transfery, včetně důchodů a zdravotní péče, více než dvě třetiny veřejných výdajů. V méně rozvinutých regionech pak senioři obvykle pracují déle a více spoléhají na nashromážděný majetek nebo pomoc rodiny.

V popředí rostoucí dlouhodobá péče

Poptávka po dlouhodobé péči v mnoha zemích prudce stoupá, protože populace seniorů roste, zejména těch starších ve věku 80 let a více (např. v ČR pečují sociální služby o téměř 30 % všech osob starších 80 let). Tradičně a většinou je péče zajišťována nejdříve neformálně, tedy rodinnými příslušníky. Mezigenerační soužití a podpora však ve vyspělých i rozvojových zemích postupně klesá. Modely péče, které se spoléhají výhradně nebo především na rodinu, jsou stále více nedostatečné.

V mnoha zemích, dokonce i v těch bohatých, se nadále spoléhá na neformální služby placených nebo neplacených pečovatelů. Pečovatele v domácnosti klienta pracuje odhadem až 1,2 milionu s tím, že v převážné části zemí jde o neregulovanou profesi, většinou ve sféře tzv. šedé ekonomiky.

Stárnutí populace, trh práce, ekonomika a konkurenceschopnost

Pokles počtu obyvatel v produktivním věku může mít vliv na celkový produkt a důchod v ekonomice, pokud není kompenzován vyšší mírou účasti na trhu práce. Míra účasti pracovní síly, jak ji definuje Mezinárodní organizace práce (ILO), je procentní podíl obyvatelstva, které je schopno zapojit se do pracovního procesu, a obyvatelstva v produktivním věku 16 let a starších, které je zaměstnané nebo aktivně hledá zaměstnání. Nezahrnuje však osoby zaměstnané v neformálním sektoru. Globální míra účasti na trhu práce v roce 2019 činila 60,7 %, přičemž 74 % připadalo na muže a 47 % na ženy. (ILO, 2020)

Mění se počet a složení obyvatelstva v produktivním věku a pracovní síly jsou klíčovými faktory dopadu stárnutí populace na výrobní kapacitu. V každé ekonomice je výrobní kapacita hnací silou růstu a strukturální ekonomické transformace. Tato kapacita zahrnuje různé schopnosti, zdroje, dovednosti, infrastrukturu, technologické možnosti, instituce a znalostní systémy, které země potřebuje ke k tomu, aby mohla vyrábět a dodávat stále sofistikovanější zboží a služby efektivním způsobem. (UNCTAD, 2021)

Ekonomická aktivita se liší podle věkové struktury obyvatelstva. S posunem do vyššího věku se podíl pracujících (čistých výrobců) nejprve zvyšuje a poté snižuje, zatímco podíl starších osob (čistých spotřebitelů) se zvyšuje. Tato změna ve složení obyvatelstva může snížit celkový hospodářský výkon, pokud dostatečně zvýšená produktivita, kterou přináší investice do lidského a fyzického kapitálu, nevyváží dopady tohoto jevu.

Pomůže nám migrace?

Kromě vzájemného působení úmrtnosti a porodnosti může i mezinárodní migrace ovlivnit věkové rozložení v zemích s velkým přílivem migrantů, a to zejména vzhledem k tomu, že mezi přistěhovalci je obvykle vysoký počet mladých dospělých. Příchod znatelně většího počtu takovýchto migrantů může změnit trend stárnutí populace. Děti přistěhovalců rovněž přispívají k růstu podílu osob v mladší populaci, zejména pokud mají přistěhovalci více dětí než domácí obyvatelstvo. Na druhou stranu je však klíčovou proměnnou také, anebo možná hlavně, ekonomická aktivita těchto migrantů a jejich integrace.

V roce 2020 představovali mezinárodní migranti téměř 19 % lidí v produktivním věku obyvatelstva zemí s vysokými příjmy a více než 1 z 10 osob ve věku 65 let a více (OSN, 2020).

Jaké jsou závěry a vyhlídky?

Vzhledem k tomu, že populace na celém světě prochází demografickým přechodem směrem k delšímu životu a k menším rodinám a počet, tj. podíl starších lidí v populaci roste, se všechny vlády musí tomuto trendu přizpůsobit a inovovat, změnit své politiky a programy, aby zajistily, že senioři zůstanou produktivními a plnoprávnými členy společnosti. Tedy připravit se na podporu většího počtu u starších osob, až to bude potřeba.

V počáteční fázi stárnutí populace mají země příležitost využít tzv. **demografické dividendy** – zvýšení hospodářského růstu na obyvatele plynoucí z rostoucího podílu obyvatelstva v produktivním věku.

Rozšiřování příležitosti k důstojné práci a investice do kvalitního vzdělávání a zdravotnických služeb pomáhají maximalizovat potenciální přínosy této dividendy a řídit hospodářský růst, který je inkluzivní a snižuje chudobu a nerovnost.

Existují důvody k optimistickému pohledu na stárnutí populace? Na základě současných celosvětových trendů je pravděpodobné, že budoucí kohorty osob v produktivním věku a starších osob budou ve srovnání s dřívějšími kohortami zdravější a vzdělanější, a tudíž produktivnější. Tyto změny mají potenciálně pozitivní dopad na ekonomiku a širší společnost. A zda se tyto potenciálně pozitivní účinky naplní, závisí na tom, zda země zachovají nebo zvýší veřejné investice do zdravotní péče, vzdělávání pro všechny, včetně celoživotního učení, a samozřejmě udržitelných sociálních systémů, a to včetně podpory sladování pracovních a rodinných požadavků a potřeb prostřednictvím účinných a spravedlivých sociálních a hospodářských politik.

Je stárnutí populace skutečně hrozbou?

Študió, analýza a shrnutí na téma: Stárnutí populace: co to znamená, jak se s tím vyrovnat, jaké jsou možnosti a jaké jsou rizika. Jaké jsou důvody, proč stárnutí populace může být hrozbou, a jaké jsou možnosti, jak se s tím vyrovnat.

Stárnutí populace je proces, při kterém se podíl starší populace na celkové populaci zvyšuje. Tento proces je způsoben dvěma hlavními faktory: snížením porodnosti a prodloužením délky života. Stárnutí populace může být hrozbou, protože může vést k nedostatku pracovní síly, zvýšení nákladů na zdravotní péči a sociální zabezpečení, a snížení ekonomického růstu. Nicméně, stárnutí populace může být také příležitostí, protože starší lidé mohou přispívat k ekonomice a společnosti mnoha způsoby, včetně zkušenostmi, moudrostí a pracovní síly.

Stárnutí populace je hrozbou, protože:

- **Nízká porodnost:** Pokud porodnost klesne pod nahradní úroveň, populace bude v budoucnu menší.
- **Prodloužení délky života:** Pokud lidé žijí déle, bude potřeba více peněz na důchodovou péči a zdravotní péči.
- **Nízká ekonomická aktivita:** Starší lidé jsou méně produktivní a méně zaplácáni než mladší lidé.
- **Nízká sociální účast:** Starší lidé jsou méně zapojeni do společnosti a méně zaplácáni.

Stárnutí populace může být příležitostí, protože:

- **Starší lidé přispívají k ekonomice:** Mnozí starší lidé jsou stále aktivní a zaplácáni.
- **Starší lidé přispívají k společnosti:** Mnozí starší lidé jsou moudří a zkušení, a mohou přispívat k společnosti mnoha způsoby.
- **Starší lidé jsou méně nároční:** Mnozí starší lidé jsou méně nároční na zdravotní péči a sociální zabezpečení než mladší lidé.

SEKCE: Oborové tituly
PDF POPIS OBRAZKŮ: Graf: Věkové vzorce pracovního příjmu a spotřeby, průměr z 41 zemí, na základě dat z let 1996–2014, Leaving No One Behind In An Ageing World, OSN, 2023 Měníci se počet a složení obyvatelstva v produktivním věku a pracovní síly jsou klíčovými faktory dopadu stárnutí populace na výrobní kapacitu.

MUTACE: Celá ČR
PDF STRANA: 29

KLÍČOVÁ SLOVA: fakulta (1x), veřejných (1x), politik (1x), opavě (1x)

DUPLICITY (>70% SHODA): Je stárnutí populace skutečně hrozbou? (Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR - Sociální služby, Slezská univerzita v Opavě, Celá ČR);

[Zpět na seznam](#)

15. Jindřich Štreit fotograf lidských duší

19:27 | 20.12.24 [Originál](#) [Stáhnout](#)

[Internet](#) • **ZDROJ:** Regiotv1.cz • [Články](#) • **AUTOR:** Jan Kruba • **SUPERTÉMA:** Fakulty a ústavy • **TÉMA:** Institut tvůrčí fotografie
SENTIMENT: Pozitivní | Neutrální | Negativní

Jindřich Štreit patří bezesporu k nejvýznamnějším žijícím fotografům naší epochy.

V listopadu roku 2024 proběhl v brněnské Barce komponovaný pořad Světlo mého srdce. **Jindřich Štreit**, významný fotograf v něm hovoří o své tvorbě. Před představením nám poskytl krátký rozhovor. Nejprve jsme chtěli vědět, proč se rozhodl pro dráhu fotografa.

“Prostě na vysoké škole mně oslovili jeden pan profesor s tím, že mi prodá fotoaparát. Když jsem přišel domů a řekl tatínkovi, ať mi dá čtyři stovky na fotoaparát, tak prohlásil, že mi teda dá ty čtyři stovky, ale musím mu slíbit, že nebudu 10 let kouřit. A tak jsem začal fotografovat,” uvedl **Jindřich Štreit**, fotograf.

Říká o sobě s úsměvem, že je narkomanem fotografie. Od začátku se věnoval dokumentární fotografii, a zůstal jí věrný po celý svůj život.

“Myslím si, že krédo umělce by mělo být- NASTAVIT ZRCADLO. Nastavit zrcadlo společnosti nebo problému, který ta společnost řeší buď pomalu a nebo vůbec. A to jsem se rozhodl, že se po kusím jít touto cestou,” vysvětlil **Jindřich Štreit**, fotograf.

Jindřich fotografoval bezdomovce, tělesně postižené, nevidomé. Nevyhýbá se ani tématům z vězení.

“Prostě věci, situace, lidí o kterých se málo mluví a nebo vůbec nemluví a které ta společnost pomalinku vytěšňuje, protože je moc nechce,” shrnul **Jindřich Štreit**, fotograf.

Jindřich Štreit ale fotí i zcela obyčejné lidi, avšak v neobyčejných momentech. I on sám bydlí na neobyčejném místě. Jeho dům stojí přímo u hradiho příkopu.

“Ano, bydlím téměř na hranicích hradu Sovince,” prozradil **Jindřich Štreit**, fotograf.

Obec Sovinec patří do Moravskoslezského kraje. Ale k jihomoravské metropoli má také vztah. Profesní.

“V Brně jsem hodně fotografoval a stále jsem v kontaktu s Domem dětí, z Lužánek, s kterými hodně, dlouho spolupracuji. A kdy se samozřejmě také věnuji handicapovaným dětem a společně j sme mnohokrát vystavovali,” řekl **Jindřich Štreit**, fotograf.

“Hodně spolupracuji s Moravskou galerií,” dodal **Jindřich Štreit**, fotograf.

Na závěr jsme se zeptali: Co by vzkázal tatínkovi, dítěte toužícího po fotografickém přístroji?

“Tomu vřele doporučuji aby mu dal, co může nejvíc peněz, protože fotografování je to nejdůležitější hned po lásce. Protože, v tu chvíli jak vezmeš fotoaparát do ruky, tak začneš úplně jinak vnímat svět. Všímáš si detailů. Všímáš si lidi. A snažíš se je pochopit. A to je právě velký dar té fotografie,” dokončil **Jindřich Štreit**, fotograf.

My můžeme jen popřát, ať tento dar užívá ještě mnoho let, a učí nás koukat na svět svýma očima.

iROZHLAS 16. Městským zastupitelem ve 20 letech. „Brzký vstup do politiky bych si dnes rozmyslel,“ říká Matěj Kaj Voňka

07:19 | 21.12.24 [Originál](#) [Stáhnout](#)

[Internet](#) ● [ZDROJ:](#) iRozhlas.cz - Životní styl ● [AUTOR:](#) Jakub Jirásek ● [SUPERTÉMA:](#) Slezská univerzita v Opavě ● [TÉMA:](#) Slezská univerzita v Opavě ● [AKTUALIZOVÁNO:](#) 1x
[SENTIMENT:](#) Pozitivní | Neutrální | Negativní

Už v 18 letech se „vrhl“ do politiky. Dnes 20letý Matěj Kaj Voňka (nestraník) dělá při studiu na Fakultě veřejných politik v Opavě městského zastupitele v Hostinném. „Okolí vás začne chápat jina k, najednou jste známější, lidé se na vás obrací s různými podněty a vy se snažíte je nezklamat. Ne vždy jim však můžete vyhovět, a to je věc, se kterou dost bojuji,“ říká v seriálu Českého rozhlasu Narození do svobody o inspirativních mladých lidech.

Co pro vás znamená svoboda?

Nad touto otázkou přemýšlím dost často. Já vlastně nemám žádnou svou definici svobody, protože nemám srovnání, nikdy jsem v nesvobodě nežil. Ale pokud bych měl odpovědět na to, co se mi ja ko první vybaví, když se řekne svoboda, tak to nejspíš bude možnost cestovat, setkávat se a otevřeně říkat, co si člověk myslí, a to beze strachu, jaké to bude mít následky.

Studenti **Slezské univerzity** v **Opavě** s opavským spolkem Milionem chvilék pro demokracii letos uspořádaly Opavský festival svobody k připomenutí 35 let od sametové revoluce | Zdroj: Osobní archiv

Proč jste se rozhodl začít dělat něco „navíc“? Co vás vedlo k tomu, že jste se aktivně zapojil do komunitního života kolem vás?

Prvním impulzem byla určitě moje střední škola. Studoval jsem totiž v malém městě v Podkrkonoší, na Krkonošském gymnáziu a SOŠ, kde jsem byl předsedou tamního studentského parlamentu a ten byl bezesporu kolébkou něčeho „navíc“. Nejprve to začalo aktivitami ve škole, později se přidaly ty mimoškolní, a některé dokonce s krajským přesahem.

Největší zlom určitě nastal v souvislosti s komunální politikou, kdy jsem se stal v 18 letech nejmladším zastupitelem v Královéhradeckém kraji. Být politikem, i když v malém městě jako je Hostinné, vám do jisté míry změní život.

Baví mě inspirovat děti. Necháváme je samostatně se rozvíjet, říká vedoucí hasičských kroužků

Okolí vás začne chápat jinak, najednou jste známější, lidé se na vás obrací s různými podněty a vy se snažíte je nezklamat. Ne vždy jim však můžete vyhovět, a to je věc, se kterou dost bojuji – ne můžete se zavděčit všem a ne všechny nápady jdou realizovat.

S dnešními zkušenostmi bych si určitě více rozmyslel, zda se do politiky znovu bezhlavě vrhnu jako tenkrát. Na druhé straně samozřejmě vím, že je to zkušenost, která se nemusí opakovat. Jsem si vědom, že každý neúspěch mě formuje a dává mi jedinečné příležitosti k tomu zdokonalovat se.

Poslední dva roky studuji na Fakultě veřejných politik v Opavě a musím přiznat, že Opava je úplně jiný svět – velké město, více příležitostí. Na univerzitě vedu více než dvacetileté studentské uskupení, které si klade za cíl obohacovat nejen život na univerzitě, ale i široké opavské veřejnosti. Organizujeme akce, které baví a zároveň mohou být i poučné.

Dvacetiletý Matěj Kaj Voňka (nestraník), zastupitel města Hostinné | Zdroj: Osobní archiv

Energie z cestování vlakem

Co vás motivuje a baví? Co vám dodává energii ve všem pokračovat?

Mám jeden osobní příběh, na který si budu pamatovat zřejmě do konce života, a vždy, když mi dochází energie, tak po něm ve své hlavě zapátrám a nechám se jím naplnit. Bylo to v souvislosti s vy puknutím války na Ukrajině.

Na střední škole jsme během několika dní připravili centrum pro uprchlíky, kde jsme nabízeli humanitární pomoc, zprostředkovávali ubytování a nakonec jsme otevřeli i odpolední třídu s výukou českého jazyka. No a jednou po výuce mě maminka se synem a babičkou pozvali na večeři.

To pro mě bylo něco neuvěřitelného. Chápejte, oni utíkali před válkou, do cizí země, bez vědomí, zda budou mít kde spát a co jíst, a tyto lidé uvařili typické ukrajinské jídlo a pozvali mě ke svému stolu. Na to nikdy nezapomenu, úplně mě to dojalo. Toto jsou okamžiky, kvůli kterým stojí za to dělat něco navíc.

Energii mi taky dodává cestování vlakem. Jsem schopný za týden ujet i více než 3000 kilometrů. Dnešní cestování vlakem je velmi komfortní, člověk najde ve vlaku vše, co potřebuje k životu, od skvělého jídla až po soukromý pokojíček na kolečkách.

Energii Matěji Kaj Voňkovi dodává cestování vlakem. Za týden najede i více než 3000 kilometrů. „Soukromý pokojíček na kolečkách,“ říká | Zdroj: Osobní archiv

Výhradně cestuji na palubách vlaků Českých drah a už jsem se s nimi svezl do několika destinací. Je to pro mě svým způsobem balzám na nervy, když člověk jen tak pozoruje ubíhající krajinu za oknem.

Co je nejtěžší na tom být takhle mladým politikem?

Mladým lidem se bohužel velmi často křivdí a nevěří, a to především kvůli věku. Sám jsem se několikrát setkal s názorem, že jsem příliš mladý na to, co dělám. V momentě, kdy jste terčem urážek, si pak velmi silně uvědomíte, že dělat něco proaktivního stojí opravdu mnoho energie a úsilí, které byste mohli vložit jinak.

Dnešní společnost je úplně jiná než před 35 lety, hodně se toho změnilo. Chtěl bych vyslat signál všem, kteří si jdou za svými sny a o něco se snaží, ať neklesají na mysli a nenechají se zrazovat okolím.

„Stížnosti se vymstí“

Co je podle vás dnes ta největší hrozba?

Domnívám se, že si v České republice zjedeme nad poměry, a přitom si neustále na něco stěžujeme. A to se nám může vymstít. V poslední době docela dost cestuji po východní Evropě a to, co vidím nedaleko za hranicemi naší země, není zdaleka tak pohodlné a pohodové býtí jako u nás.

Nejhorší případy končily smrtí. Škole šlo ale hlavně o pověst, popisují zakladatelé projektu proti šikaně

Strávil jsem také půl roku na slovenské univerzitě v Trnavě a tam jsem se asi poprvé setkal s hrozbou, tedy spíše s aktivním bojem proti nesvobodě. Pamatuji si, jak jsem v den vyhlášení výsledků p rezidentských voleb seděl na studentském internátu s vrátným a napjatě jsme čekali, jak to dopadne. Oba jsme byli tenkrát přesvědčeni, že strach a zloba se na Slovensku nemůže rozpínat donekonečna a ejhle... náš kandidát nevyhrál.

Vidět projevy lásky ke své vlasti a přitom přemýšlet, jak dlouho to ještě vydržím a jestli se raději neodstěhuji někam, kde mi bude lépe, to je to, co mě neuvěřitelně zaskočilo a zbolelo. Nesmíme do volit, aby lidé před státem utíkali pryč. Tento příklad chápou jako vztyčený prst – to, na co si my u nás máme dávat pozor.

Co naopak nejlepšího dnešní doba přináší?

Já jsem s dnešní dobou nadmíru spokojený, množství je nespočet. Můžeme se vzdělávat v oblastech, které nás zajímají, a pracovat na vysněných pozicích. Můžeme navštěvovat cizí země a poznávat nové kultury. K dispozici máme nepřehledné množství informací a spoustu věcí už za nás dokonce udělá umělá inteligence.

Jen bych byl nerad, abychom nakonec nekomunikovali už jen pomocí ní, chtěl bych, aby byly pro lidi pořád nejdůležitější skutečné vztahy. Aby si vážili své rodiny, svých blízkých a svých přátel. Žádná technologie totiž nenahradí pohlázení nebo objetí.

SERIÁL ČESKÉHO ROZHLASU NAROZENÍ DO SVOBODY

Je jim méně než 35 let, narodili se po pádu totality, do svobody. Český rozhlas a web iROZHLAS.cz přinášejí příběhy 35 inspirativních mladých lidí, kteří jsou aktivní, pro svoje okolí dělají „něco navíc“ nebo nezištně pomáhají.

Všechny vydané díly seriálu **NALEZNETE ZDE**.

